

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko kinologijo in varstvo narave
Letnik XCII., št. 5
maj – veliki traven

Glasilno izdaja

Lovska zveza Slovenije

Priprava za tisk Delo Repro, d.d.
Tisk Euroadria, d.o.o., v Ljubljani
Poštnina je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

UREDNIŠKI ODBOR:

Predsednik
Marjan Toš

Odgovorni urednik
Boris Leskovic

*Tomaž Burazer, Franc Černigoj,
Anton Križ, Ivan Kuljaj, Janko
Mehle, Boštjan Pokorny, Lojze
Števanec in Branko Vasa*

Lektorica in korektorica

Marjetka Šivic

Tehnični urednik Milan Samar
Tajnica uredništva Eva Strajnar

Lovec izhaja praviloma vsak mesec.
Ta številka je izšla v 24.000 izvodih.
Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC
obdavčeno po 8,5% stopnji.

**Besedila za objavo obvezno
pošljite tudi po e-pošti** (ali na
disketi + izpis), **uradne dopise,**
potrjene z žigom in podpisom odgo-
vorne osebe ZLD/LD, in **fotografi-**
je pa v originalu ali na CD. Pripišite
tudi svojo telefonsko številko.
*Nenaročenih rokopisov in fotografij
ne vračamo!*

Uredništvo glasila Lovec
Župančičeva 9 – p.p. 505
1001 Ljubljana
e-mail: lovce@lovska-zveza.si
Tel.: (01) 24-10-922
Faks: (01) 24-10-927
Predstavitvene strani LZS:
<http://www.lovska-zveza.si>

Cene malih oglasov:

do 15 besed 4 €,

od 15 do 25 besed 5 €,

od 25 do 30 besed 6 €.

Za vsako nadaljnjo besedo 0,2 €.

Male oglase je treba poslati pisno

in plačati vnaprej na transakcijski

račun Lovske zveze Slovenije,

Župančičeva 9, Ljubljana,

pri NLB, d.d., Ljubljana:

02010-0015687097.

Foto: F. Jensterle

IZ VSEBINE:

<i>B. Kurnik:</i>	Ali prenašamo modrost na mladost?	232
<i>M. Toš:</i>	Kratko, jedrnat in predvsem – odgovorno!	233
IZ DNEVNEGA TISKA		234
MENJA IN PREDLOGI		234
<i>B. Avbar:</i>	Ničesar ne naredimo jezni!	236
<i>M. Roter:</i>	Večkratna članarina LZS	239
<i>R. Mesarec:</i>	Dvojno članstvo – »nezdravo« za zdravo LZS	240
<i>M. Cajner:</i>	Načrtovanje v lovstvu	241
<i>A. Breznikar, J. Mehle, M. Jonozovič, M. Marenče, M. Petretič:</i> Povzetki izpostavljenih vsebin delavnice <i>Načrtovanje v lovstvu</i>		244
<i>B. Štinc:</i>	Cepljenje je edina uspešna zaščita proti Uredništvo klopnemu meningoencefalitisu	246
<i>B. Krže:</i>	O zasebnosti divjih prašičev	251
<i>R. Erhatic Širnik:</i>	Kaj vse so o divjadi, lovu in lovcih pisali časopisi na Kranjskem ...	253
PO LOVSKEM SVETU		254
<i>J. Mehle:</i>	Na kratko iz tujega tiska	254
LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO		255
<i>L. Števanec:</i>	Dvakrat uplenjeni racak	255
LOVSKA ORGANIZACIJA		257
<i>B. Leskovic:</i>	Priprave na proslavo 100-letnice izhajanja Lovca	257
<i>F. Rotar:</i>	Srečanje koroških lovskih pevcev in registov	258
<i>D. Lepšina:</i>	Spomladansko izobraževanje je nadvse koristno Izpopolnjevanje na področju ocenjevanja škode od divjadi in vnos podatkov v sistem Lisjak	259
<i>B. Birsar:</i>	Zelene straže na Pohorju?	260
<i>M. Toš:</i>	Triindvajset novih lovk in lovcev v ZLD Novo mesto	261
<i>B. Avbar:</i>	Lovske novice od Turjaka do Krke in Kolpe Naprej z novim vodstvom LD	262
<i>B. Zlobko:</i>	Srečanje oponašalcev jelenjega rukanja in F. Kulovec: srečanje LPZ in skupin registov JV Slovenije	263
<i>C. Miklič:</i>	Postopna izločitev muflona iz koroških lovišč	263
<i>F. Rotar:</i>	Klateški psi morijo divjad	265
<i>L. Kramberger:</i>	Tradicionalno ostrostrelsko tekmovanje LGB Radlje ob Dravi	265
<i>J. Marhl:</i>	Sodelovanje lovcev in ribičev	266
<i>J. Petač:</i>	Dolgoletna druženja	266
<i>D. Lepšina:</i>		267
MLADI PIŠEJO		267
JUBILANTI		268
LOVSKI OPRTNIK		269
<i>M. Fortin:</i>	»Rukači« znova v osrčju jelenjega domovanja	269
<i>G. Frišek:</i>	Divjad je izjemno prilagodljiva	270
<i>M. Breznik:</i>	LD Velka sprejela prvo lovko	271
<i>A. Raspet:</i>	Medved pogostejši tudi na pobočju hribov Cerkljanske kotline	271
<i>E. Krašna:</i>	Ponovna izdaja Varičakove knjige Ocenjevanje lovskih trofej v Italiji	273
<i>B. Krže:</i>	O lovu v Kanadi nekoliko drugače (2)	273
V SPOMIN		274
LOVSKA KINOLOGIJA		275
<i>I. Lovrenčič:</i>	Istrski brak (nadaljevanje)	275
<i>J. Samec:</i>	Pripravljen je modul Kinologija	276
<i>F. Svetec:</i>	Kam nas vodijo kinološke iluzije?	276
<i>LZS:</i>	Pomoč pri iskanju obstreljene divjadi vam nudijo	277
<i>KZS:</i>	Predvidena legla	278

SLIKA NA NASLOVNICI:

Srnjak – *Capreolus capreolus*

Foto: J. Pap

LOVNE DOBE:

Ur. list, 101/17. 9. 2004

Srna

srnjak, lanščak:

1. 5.–31. 10.

srna, mladiči obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

mladica:

1. 5.–31. 12.

Navadni jelen

jelen:

16. 8.–31. 12.

košuta, teleta obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 12.

Damjak

damjak:

16. 8.–31. 12.

košuta in teleta obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 12.

Muflon

oven, lanščaki obeh spolov in

jagnjeta obeh spolov:

1. 8.–28. 2.

ovca:

1. 8.–31. 12.

Gams

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Kozorog

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Divji prašič

merjasec:

1. 4.–31. 1.

svinja:

1. 7.–31. 1.

ozimci in lanščaki obeh spolov:

1. 1.–31. 12.

Poljski zajec

1. 10.–15. 12.

Kuna belica, kuna zlatica

1. 11.–28. 2.

Jazbec

1. 8.–31. 12.

Lisica

1. 7.–15. 3.

Rakunasti pes (enok)

1. 8.–31. 3.

Navadni polh

1. 10.–30. 11.

Alpski svizec

1. 9.–30. 10.

Pižmovka

1. 8.–31. 3.

Nutrija

1. 1.–31. 12.

Fazan

1. 9.–15. 1.

Poljska jerebica (gojena)

1. 9.–15. 11.

Raca mlakarica

1. 9.–15. 1.

Soja

20. 8.–28. 2.

Sraka

1. 8.–28. 2.

Siva vrana

10. 8.–28. 2.

Ali prenašamo modrost na mladost?

Kpisanju tega uvodnika me je spodbudilo kar nekaj zapisanih misli znanih slovenskih lovcev, ki so se v svojih razmišljanjih o problematiki v naši organizaciji dotaknili predvsem aktualne teme, to je povprečne starosti članstva naše organizacije. Da je to eno izmed najpomembnejših »vprašanj« nadaljnjega uspešnega delovanja naše organizacije, je Upravni odbor Lovske zveze Slovenije ugotovil že na svoji drugi redni seji, ki je bila posebej namenjena temu vprašanju in je potekala kot delavnica, na kateri smo določali pereče točke v sklopu problematike slovenskega lovstva. Starost naše organizacije, kot »problem«, je Upravni odbor Lovske zveze Slovenije uvrstil med pet ključnih problemov, s katerimi se že srečujemo, še bolj pa se bomo soočali v bližnji prihodnosti.

V januarskem uvodniku našega predsednika smo lahko prebrali, kakšna vprašanja so mu postavljali člani na lanskih delnih občnih zborih, in izvedeli tudi za njegov odgovor, kako je treba razumeti in si razlagati »upokojitev« v naši organizaciji. Leto starejši uvodnik nekdanjega predsednika LZS že v naslovu Vsaj še nadaljnjih 100 let – a z mlajšimi silami, pove bistvo vsebine zapisanega. Verjetno tudi ni naključje, da je bil slogan našega praznovanja 100-letnice: »Modrost za mladost!«

Iz takih spoznanj in zavedanj izhajata dve dejstvi: prvo je, da naše vrste pomlajujemo prepočasi, drugo pa – nekoliko bolj pereče – da za doseganje jasno opredeljenih ciljev ne najdemo (ali pa nočemo najti) dovolj mlajših, izobraženih in usposobljenih članov, ki bi bili z vso odgovornostjo pripravljeni sodelovati pri strokovnem in organizacijskem delu naše organizacije. Morda je problem v tem, da je v naši organizaciji nekakšna kadrovska samozadostnost, saj človek težko razume, kam in zakaj se poskrije večina mlajših, ko je treba naložiti premog v kotel lokomotive, ki naj potegne naš vlak naprej.

V naše vrste vsako leto vstopi nekaj sto novih članov in tudi nekaj članic, predvsem mlajših, še posebno pa v povprečju tudi lovsko bolj izobraženih, saj smo dolgo dograjevali naš izobraževalni sistem, za katerega smelo trdimo, da je veliko kakovostnejši in povsem evropsko primerljiv. Vendar v zadnjem desetletju število novih članov ne zagotavlja niti »osnovne reprodukcije« v naši organizaciji.

V marsikaterem okolju (beri lovski družini) sem slišal ali so me seznanili z morda tudi vam znanimi zgodbami, ki so zapisane in izhajajo iz naših internih družinskih aktov (famosnih poslovnikov nekaterih lovskih družin), da novospregjeti član lovske družine (kljub opravljenemu lovskemu izpitu) prvih pet let ali vsaj tri leta ne sme upleniti nobene trofejne divjadi, da mora opraviti ali prispevati veliko več denarja kot drugi člani za »minulo delo«, da so nekateri na začetku vstopa v LD šele »kandidati« za pripravnike itn. ... Poleg tega so znani še zelo popularni komentarji, npr.: »Glej ga, zelenca, komaj je jago povohal, pa že cele dni lazi po lovišču. Kaj misli vse pobit? Uh, ti mladi so sami streljači!«

Ob takih zadevah, ki so se dogajale v preteklosti (ne bi pa rekel, da se celo morda še kje), se samo po sebi postavlja vprašanje: »Kaj res nismo sposobni, ne znamo ali pa nočemo prenesti modrosti na mladost?«

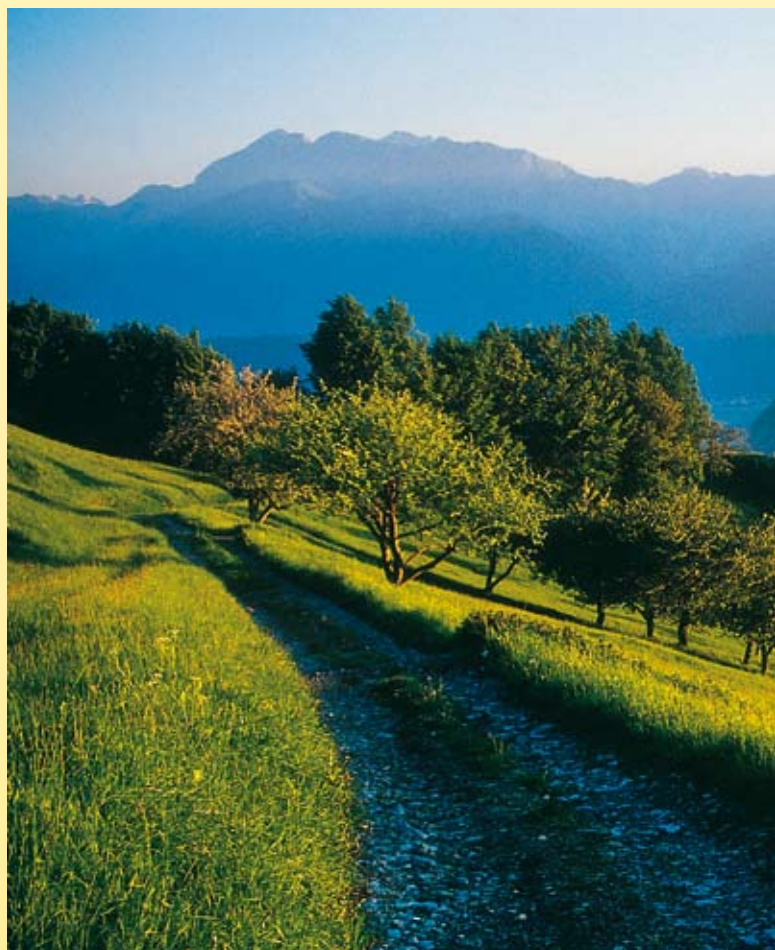
Je že res, da včasih na mlade gledamo podcenjevalno kot na nekakšno »galofaks« generacijo. Žal se premalo zavedamo, da smo jo ustvarili pravzaprav sami. Si sploh upate pomisliti, kaj razmišljajo mladi z diplomo v žepu, ko »kelnarijo« za preživetje, iščoč svoji izobrazbi primerno in ustre-

no zaposlitev? Ko v času t. i. recesije nekateri v deželi tej z lahkoto služijo milijone evrov in prejemajo še astronomske nagrade! Prepričan sem, da mladi danes niso nič slabši, kot ste/smo bili mi v njihovih letih; morda se znajdejo celo bolje! Treba jim je le zaupati ...

Res ima vsaka lovska družina svojo »oblast«, ki jo je v danem trenutku izvolila, jo zmore podpirati in si jo takšno tudi zasluži. Bojim pa se, da je v prenekaterih okoljih čakalnica tistih, ki le tiho upajo na povabilo k sodelovanju, z vsakim dnevom polnejša.

Pri tem bi bil krivičen do mnogih lovskih družin, kjer življenje teče nekoliko drugače, zato nikakor ne smem mimo dejstva, da pa je vseeno veliko lovskih družin z zelo naprednim delovanjem in vidnimi uspehi, ki jih dosegajo predvsem z uveljavljeno prakso. Mlajše je treba »vpreči, ker so sposobni tudi dobro vleči«. Takim družinam se ni treba bati za prihodnost LD, za njeno strokovno in pravočasno izpolnjevanje vseh obveznosti, ki nam jih država vsak dan nalaga vse več; pa še lepo se razumejo med seboj.

Zadnjič sem na obvezni pristrelitvi pušk risanic vprašal mojega dobrega lovskega prijatelja, ki jih ima čez šestdeset, zakaj zase ni izkoristil možnosti pristrelitve na skrajšano razdaljo, do katere je upravičen zaradi starosti. Pa mi je odgovoril: »Veš, ko ne bom več sposoben zadeti v tarčo na razdaljo 100 m, tudi srnjaka ne bom več lovil; saj to ni edino lepo v jagi, je še veliko lepših reči.« Ni kaj dodati, spoštovani lovski prijatelj, kot le to, da je tako mislečih žal premalo!

Vse spoštovanje do zgodovine, predvsem pa do velikih spoštovanih osebnosti slovenskega lovstva. Toda verjetno ni najprimerneje in najbolj pošteno, da se nenehno sklicujemo na velike dosežke in delo v minulih sto letih. Predvsem ni primerno zato, ker ob tem pozabljamo na našo prihodnost. Priznati si moramo, da smo ob vseh uspehih v preteklosti nekako pozabili na čas, ki mineva, ki ga živimo in terja tudi spremembe v naši organiziranosti pa tudi pri vsakdanjem opravljanju našega poslanstva. Čas, v katerem živimo, »teče veliko hitreje«, zato družbene razmere terjajo tudi »hitrejšo hojo«. Če nam ne uspe hoditi vzporedno s časom, je lahko zgodba o naši učinkoviti, strokovni, predvsem pa največji slovenski naravovarstveni organizaciji kaj hitro končana.

Nova zakonodaja nam nalaga vedno nove in odgovornejše naloge, ki jim bomo kos le z veliko znanja in hitrim odzivanjem. Za to pa je potrebna sodobna organiziranost naše organizacije, predvsem so potrebni kadri z veliko znanja in pripravljenostjo izpostaviti se za nekaj. In kaj naj bi to bilo? Prepričanje in ponos, da sem lovec in da za svojo stanovsko organizacijo, ki jo imam rad, lahko s svojim delom prispevam nekaj dobrega, še posebno, če je ta prispevek v tej organizaciji tudi cenjen.

»Stati inu obstat« so besede Primoža Trubarja, očeta slovenskega jezika; besede, ki so zaznamovale slovenski narod skozi njegovo zgodovino. Dandanes mladi pač razmišljajo povsem drugače, v današnjih razmerah jim je gotovo najpomembnejše preživetje. Toda vse dosedanje revolucije so sonele na mladih. Ampak, saj vemo, da se zgodovina podcenjevanja mladih in medgeneracijskih odnosov ponavlja že stoletja. Vseeno pa ne pozabimo, da rek »na mladih svet stoji«, ni le zgolj prazna fraza!

Branko Kurnik,
podpredsednik LZS

Uredniška kolumna

KRATKO, JEDRNATO IN PREDVSEM - ODGOVORNO!

14. seja Upravnega odbora, ki je bila konec marca na Štanjerskem, je postregla s prijetno novostjo – srečanje je bilo namreč izrazito delovno; sestanek je bil kratek, jednat, vsebinsko jase in obvezujoč. Že dolgo nismo bili priče tako delovno razpoloženemu druženju, brez nepotrebnih verbalnih okraskov, praznega besedičenja in govorjenja za vsako ceno. Srečanje v lovskem domu v Malečniku, kjer so v preteklosti že bili lovske pomembni dogodki (tudi sicer to lovske domovanje ni nikoli zaprto za javnost), je med drugim prineslo sklep o sklicu Občnega zbora Lovske zveze Slovenije, ki bo 27. maja letos. Pred njim bo še mnogo delnih občnih zborov, na katerih bodo poskušali odgovoriti na številna odprta vprašanja in pomisleke, ki tarejo lovske organizacije. Poročilo o njenem delu v minulem letu je obsežno, pregledno in daje dokaj realno podobo dogajanja, ki ga primerno realno nadgrajuje delovni program za letos. Bolj kot vsebinske teme bodo najbrž znova na udaru številke o finančnem poslovanju. Pri denarju se vse začne in konča in tudi v lovstvu velja stari pregovor, da čisti računi pomenijo dolgo in iskreno prijateljstvo. Iz poročila neodvisnega revizorja (revizijska hiša je bila IN Revizija, d. o. o., iz Ljubljane) lahko razberemo, da »so računovodski izkazi resnični in pošten prikaz finančnega stanja Lovske zveze Slovenije na dan 31. decembra 2008 ter njenega poslovnega izida za tedaj končano leto v skladu s slovenskimi računovodskimi standardi«. Lani je LZS ustvarila celo presežek prihodkov nad odhodki in ga razporedila v društveni sklad.

Člani Upravnega odbora LZS so na srečanju v Malečniku sprejeli in potrdili vsebinski načrt LZS za letos, imenovali predstavnika lovske organizacije v svet zavoda TNP, imenovali nadomestnega člana Upravnega odbora in potrdili sklepe komisij in organov LZS. Posebne pozornosti je bila deležna informacija podpredsednika LZS mag. Lada Bradača o podelitvi koncesij upravljavcem lovišč. Bradač je zelo jasno poročal o dosedanjih aktivnostih na tem področju in za opravljeno delo dobil soglasno podporo Upravnega odbora. Zdi se, da je bil pri nekaterih odprtih vprašanjih povsem dosleden in je sledil strateškim ciljem organizacije, za kar so mu posamezni člani UO izrekli vse priznanje. Glede podelitve koncesij za upravljanje lovišč v bistvu ni skorajda nobenih večjih težav ali pomislekov, izjema sta le koncesiji za lovišči novih LD Vitomarci in Dornava - Polenšak v Slovenskih goricah. Upravni odbor je bil enotnega mnenja, da LZS še naprej podpira dosedanje upravljalke teh lovišč, to sta LD Juršinci in LD Bresnica.

O tem je tekla beseda tudi na občnem zboru ZLD Ptuj - Ormož 31. marca letos v lovskem domu v Juršincih. Na njem so soglasno sprejeli stališče, »da se LD Dornava - Polenšak in LD Vitomarci na razpisu ne podeli koncesije za trajnostno gospodarjenje z divjadjo v loviščih«. Omenjeno problematiko o tem je vodstvo ZLD opisalo v odprtem pismu kmetijskemu ministru dr. Milanu Pogačniku. V njem so med drugim zapisali, »da so člani teh dveh LD, ki nista člani ZLD niti LZS, obenem pa se njun status razlikuje od veljavnih LD – zdajšnjih upravljavcev lovišč – v preteklosti povzročali tudi škodo na lovskih objektih, pri lovu in podobno, kar kaže na njihov nekorekten odnos do lovstva. Tudi meje lovišč so bile, ob asistenci ZGS – OE Maribor, določene pavšalno oziroma nestrokovno (niso vidne naravne meje) v prizadetih in tudi v nekaterih drugih loviščih. Glede na dejstvo, da ni nobenega pravnega temelja za podelitev koncesij omenjenima LD, bi bila takšna odločitev političnega, ne pa pravno-strokovnega značaja. Vodstvo LZD Ptuj - Ormož je Občni zbor tudi zadalžil, da v primeru take odločitve ministra opravi vse potrebne ukrepe, da se ta krivica odpravi,« so še zapisali v pismu kmetijskemu ministru dr. Milanu Pogačniku. Pismo je podpisal predsednik ZLD Ptuj - Ormož mag. Emilijan Trafela in v njem med drugim izpostavil, »da naj ministrstvo sprejme tako odločitev, ki bo dokazovala, da je Slovenija pravna država.« Vsak dodatni komentar k tej temi bi bil odveč ...

Dr. Marjan Toš

Foto: M. Kovšček – Diana

Foto: M. Krofel – Diana

AVTOHTONI KRAŠEVEC, VELIKE ZVERI IN OVČEREJA

Delo, 5. marca 2009 (Tomaž Švagelj). – Avtor daljšega, zelo zanimivega in poučnega sestavka nas na zelo zanimiv način pouči, da je bila ovca v naših krajih že ob naselitvi starih Slovanov. Tudi ves srednji vek in na začetku novega veka je bila reja drobnice pri nas zelo razvita. Pastirja, zlasti ovčjega, je spremljal tudi pes, proti zverem zaščiten z gradánico, imenovano tudi grebenica ali frol, kar pa samo po sebi še ni bilo jamstvo, da bo v ovčereji vedno vse prav. Lahko se je zgodilo, da ovc sploh ni varoval ali jih je celo nadlegoval. Vse je bilo v veliki meri odvisno od lastnika psa, ki je moral že vnaprej vedeti, kaj bo pes počel in česa ni smel delati. Mladiču je moral omogočiti čim prejšnji stik z živalmi, s katerimi je potem bival. Nasploh je veljalo načelo, da so morali vse čas spodbujati zaželeno in popravljati nezaželene načine obnašanja, posebno pozornost pa so morali reditelji psov nameniti obnašanju psa pri jagnjivah ali jarivah. Na koncu sta se vztrajnost in trud v povprečju vendarle izplačala: bilo je manj dela, večja sta bila čreda in dobiček pa tudi varnost za družino in drugo imetje.

S tem očitno povsem ne soglašata **Nikola Dijak** iz sežanskega Krasa, ki je na vprašanje o psih (Kmečki glas) odgovoril takole: »Psi so lahko dobra pomoč pri varovanju, a so po drugi strani tudi velika težava in preveč bi

jih potrebovali, da bi se ubranili tropov volkov.«

ZA VSE SO KRIVI VOLKOVI ...

Nedeljski, 8. 3. (Martin Kastelic). – »Rejcev ovac je čedalje več in posegajo v območje zveri, pri tem pa se ne zavedajo, da je treba postaviti tudi ograjo in si nabaviti psa, ki bo čuval ovce. Veliko je takih rejcev, ki ovce spomladi enostavno spustijo na pašnik, kjer so celo leto brez psa čuvaja ali pastirja, daleč od doma, ne da bi jih šli pogledat vsak dan, da bi ugotovili, kakšno je stanje na pašniku in med ovcami. Gredo šele takrat, ko pride volk in ko je že storjena škoda ...«

M. Kastelic končuje svoje pismo z Darwinovo mislijo: »Med duševnimi sposobnostmi ljudi in višje razvitimi sesalci ni bistvenih razlik.«

PRIPRAVE NA STOLETNICO IZHAJANJA LOVCA

Večer, 19. 3. – Organizacijski odbor za praznovanje stoletnice revije Lovec, ki jo bodo proslavili prihodnje leto, odbor pa je bil ustanovljen s sklepom Lovske zveze Slovenije (LZS), si je na včerajšnji prvi seji zadal številne naloge. Enajstčlanski odbor, v katerem sta med drugim tudi predsednik LZS **Srečko F. Kroppe** in mariborski župan **Franc Kangler**, se je seznanil s programom praznovanja obletnice glasila. Predsednik odbora LZS za lovsko založništvo **dr.**

Marjan Toš je dejal, da bo praznovanje 22. januarja prihodnje leto s svečano akademijo, ki bo v SNG Maribor. Ob tej pomembni obletnici bo izšla tudi jubilejna številka Lovca, v kateri bosta predstavljena pomen in vloga lovca pri razvoju lovstva in lovske organizacije na Slovenskem, v njej pa bodo tudi zgodovinski poudarki. Prihodnje leto bodo izdali še lovski roman oziroma izvorno knjižno delo z lovsko tematiko.

VOLK IN OVCA NE BOSTA NIKOLI V ISTEM HLEVU

Dnevnik, 19. 3. (Tatjana Pihlar). – »Volk in ovca nista nikoli bila in tudi ne bosta v istem hlevu. Ker pa problem z velikimi zvermi jemlje v roke še politika, smo zagotovo korak bliže, da ga bomo slabo rešili.« je na skupni seji odbora za okolje in prostor ter za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ocenil poslanec LDS mag. **Borut Sajovic**. Opozoril je tudi, da nekateri posamezniki odškodnine tudi zlorabljajo.

V isti številki Dnevnika smo lahko prebrali tole zanimivo misel rejca drobnice **Evgena Grželja**: »Najprej nam kmetijsko ministrstvo da denar, da sploh kmetujemo. Potem pride volk, nam pokolje vse živali, nato da okoljsko ministrstvo denar za poklane živali. Rezultat tega je, da država dvakrat plača, kmet pa opusti kmetovanje in na koncu nima nihče nič ...«

V Dnevniku smo prebrali tudi zanimiv prikaz, kako kmet in si-

rar na planini Vlašić v Bosni in Hercegovini varuje svojo drobnico pred velikimi zvermi. Pravi, da je ves dan z živalmi, zvečer jih zapre v ogrado in prenočuje med njimi – s puško ob sebi. »Če ne bi bilo tako, bi mi volkovi kljub petim psom pokončali vse ovce,« je še povedal.

CILJ JE ČIM MANJ BOLEČE SOBIVANJE

Delo, 19. 3. (Marjeta Šoštarič). – Na skupni seji parlamentarnih odborov za okolje in kmetijstvo so govorili tudi o težavah rejcev, ki jim zveri pobijajo že cele črede živali. Razpravljalci so opozorili na pomanjkljive podatke o številu velikih zveri in na to, da niso vse škode, ki jo rejci pripisujejo volkovom, povzročili oni; da je premalo nadzora in ukrepanja pri potepuških psih; da je tudi ravnanje ljudi, ki ne poskrbijo dovolj ali ustrezno za zaščito domačih živali, lahko razlog za čedalje večjo škodo.

Minister za okolje in prostor **Karl Erjavec** je v uvodu poudaril, da ima Slovenija ustrezen odškodninski sistem. Samo za škodo, ki jo povzročajo volkovi, so v zadnjih dveh letih izplačali več kot 20.000 € odškodnine. Okoljski minister je pripravil tudi osnutek pravilnika za letošnji odstrel velikih zveri, ki bo v javni razpravi do 3. aprila. V njem predlaga odstrel 70 medvedov in 10 volkov, kar je precej manj od zahtev Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije, ki se zavzema za odstrel okrog sto medvedov in vsaj trideset volkov.

VOLKOVI IN BOJ LJUDI ZA PREŽIVETJE

Delo, SP, Kmečki glas, 21. 3. (Marjeta Šoštarič). – Sestavek prinaša pretresljivo pripoved Rada Mihaliča, ki kmetuje na Krasu, o njegovem uvodnem stavku »za zjokati se je« in nadaljuje z nizanjem podob iz vsakdanjega življenja, ki mu ga v boju za preživetje čedalje bolj krojijo spopadi z namnoženimi volkovi. Zaradi njih je »obsojen« na nenehno dežurstvo na ograjenih pašnikih in tudi v hlevu, v katerem si molže krav zaradi lastne varnosti ne predstavlja več brez puške pri roki. Medtem ko se politiki še dogovarjajo, kakšno ukrepanje bi bilo ob namnoženih zvereh čim manj boleče za vse, je težko spregledati dejstvo, da volk in ovca (ali pa medved in ovca) nikoli nista bila in ne bosta bivala v istem hlevu.

4. marca je Kmečki glas objavil daljšo razpravo prof. dr. **Toneta Vidriha** z naslovom Elektroograja in volkovi. Ob trditvah, da tudi elektroograja ni zadržala volkov na ubijalskem pohodu, je ponovil svojo že staro in preverjeno ugotovitev, »da stalne električne ograje uvajamo v kmetijsko prakso zato, ker so zelo učinkovite in poceni pripomoček za vodenje nadzorovane pašne domačih živali«. Še enkrat je podrobno opisal, kako graditi električno ograjo in kakšna mora biti, da bo zares učinkovita.

Franc Fortuna je že v februarški številki Kmečkega glasa objavil zanimiv članek z naslovom Divjad in država. »Če država ni sposobna upravljati s svojo lastnino, divjadjo, naj vsaj škodo, povzročeno od te divjadi, prevzame na lastna pleča,« je zapisal med drugim.

SLOVENSKIM LOVIŠČEM MEDNARODNA NAGRADA

Dnevnik, 30. 3. (sta). – Zavod za gozdove Slovenije je dobitnik diplome Edmond Blanc Prize za najbolje urejena lovišča s posebnim namenom glede ohranjanja narave. Priznanje podeljuje Mednarodni svet za lovstvo in ohranitev divjadi (CIC) za dosežke pri upravljanju z divjadjo in lovišči ter v povezavi z varstvom narave. Nagrado bodo ZGS podelili v začetku maja v Parizu. Zavod za gozdove Slovenije je član CIC od leta 2008.

USTRELIL JELENA

Delo, 31. 3. – V Loški dolini ustretil jelena, starega približno tri leta in ga pustil na mestu odstrele, kar pomeni, da tega ni storil niti zaradi mesa niti zaradi trofeje. Lovsko družino je oškodoval za približno 400 €. To je vandalizem oziroma se »terrorizem« usmerja še na divjad?

Delo je poročalo, da so nutrije redne prebivalke Ljubljane. Lovci in občani so jih videvali pri Tromostovju, nekaj jih je pri Livadi, v pritokih Išce, največ pa na pritokih Ljubljanskega barja. Pravijo, da nutrije meščanom ne povzročajo velikih preglavic, če odmislimo, da včasih zaidejo na gredice z radičem in v koruzo.

Dragica Jaksetič je v Delu poročala, da odstrel divjih prašičev v Notranjskem lovskoupjavskem območju (LUO) letos skoraj ne bo omejen. Lovci so lani izplačali 21.917 evrov odškodnine za škodo, ki jo je povzročila ta divjad.

Na ilirskobistriškem območju pustošijo predvsem divji prašiči, je v začetku marca poročalo Delo. Lani je bilo za Notranjsko LUO določeno, da lahko odstrelijo najmanj 510 divjih prašičev, odstrelili pa so jih 840.

Večer je poročal o uspelem srečanju koroških lovskih oktetov in rogistov, ki je bilo 28. marca v Kulturnem domu v Črni na Koroškem, ter o Pomurskem sejmu Lov, ki bo od 17. do 19. aprila 2009. Osrednja tema strokovnih razstav in spremljevalnih dogodkov na sejmu bo sožitje med naravo in človekom, varstvo narave in izobraževanje mladih.

V tisku so se pojavljale tudi vesti o sivih vranah, ki da povzročajo veliko težav, in tudi nasprotna mnenja, češ da so govornice o škodi od »nadležnih« sivih vranah pretirane.

STEKLINA V REPUBLIKI SLOVENIJI

V obdobju od 1. do 28. februarja 2009 je bilo z območja 98 občin v naši državi laboratorijsko preiskanih na prisotnost virusa stekline 282 živali.

Virološki laboratorij Enote za diagnostiko kužnih in drugih boleznih živali Nacionalnega veterinarskega inštituta (NVI) v Ljubljani je pregledal 247 lisic, 1 divjega prašiča, 8 govedi, 6 kun, 8 mačk, 3 pse, 1 poljskega zajca in 8 srn.

Prisotnost virusa stekline je bila ugotovljena pri dveh lisicah:

Majšperk – 1 lisica, Videm – 1 lisica.

V obdobju od 1. do 31. marca 2009 je bilo z območja 85 občin v naši državi laboratorijsko preiskanih na prisotnost virusa stekline 197 živali.

Virološki laboratorij Enote za diagnostiko kužnih in drugih boleznih živali Nacionalnega veterinarskega inštituta (NVI) v Ljubljani je pregledal 158 lisic, 1 divjo mačko, 6 govedi, 2 jazbeca, 4 kune, 5 mačk, 8 ovc, 10 psov, 1 podgano in 2 srni.

Prisotnost virusa stekline je bila ugotovljena pri sedmih lisicah:

Ilirska Bistrica – 2 lisici, Koper – 1 lisica, Loški Potok – 1 lisica, Rogaška Slatina – 2 lisici, Videm – 1 lisica.

Jedrta Maurer Wernig,
dr. vet. med.,
vodja Oddelka za zdravstveno varstvo živali VURS

Foto: W. Niggel

Ničesar ne naredimo jezni!

N*ihil faciamus irati* – Ničesar ne naredimo jezni (latinski rek). Če prevladajo čustva, odpove razum. Ob prebiranju mnenja inž. **Radka Biličiča** v Lovcu, 4/09, str. 178, so se mi porodile misli z odgovori na vprašanja. S koncesijami se je po letu 19. 3. 1909, ko je bil v Ljubljani na 2. občnem zboru Slovenskega lovskega društva (SLK) ustanovljeno Slovensko lovsko društvo (SLD), rodila nova, moderna era slovenskega lovstva. Zgodovinska zmaga slovenskih lovcev se je zgodila z resno in odgovorno odločitvijo države, da je s koncesijami – kot upravljavce lovišč – določila lovske družine. In to kar za dvajset let! V Sloveniji se tako ohranja model ljudskega lova, ker lov in lovska pravica nista prešla v krepnje kapitalističnih grabežljivcev. Zato naj narava ostane narava in prostoživeče živali dediščina človeštva za nas in zanamce. Komu v korist, v lovstvu ne bi smelo biti ključno vprašanje, ker se lovci združujemo kot nepridobitno združenje, na podlagi načela prostovoljnosti in z namenom ohranjanja divjadi na podlagi sonaravnega trajnostnega upravljanja. Lahko bi govorili le o nujnih in potrebnih stroških, ne pa o dobičku. Naj zmaga načelo v korist narave in prostoživečih živali.

Komu torej koristi dvojna članarina – LZS ali ZLD (kot se sprašuje Biličič)? Vprašanja organiziranosti lovstva so urejena v pozitivni zakonodaji, v dispozitivnem delu pa z njimi razpolaga lovska organizacija oziroma upravljavec lovišča. Vprašanje dvojne članarine je predmet dogovora v lovski organizaciji in ga je treba obravnavati vsaj tako resno kot pri davkih dvojno obdavčitev. Stališče Radka Biličiča je, da nihče nima pravice zahtevati dvojnega

plačila prispevka za LZS. Praviloma mora vsak član LD, ki je vsaka zase pravna oseba in imajo njeni člani enake pravice in dolžnosti, plačati članarino, ki vsebuje tudi prispevek LZS – torej v vsakem društvu, katerega član je. Če je nekdo član več društev, ki so povezana v zvezo, to samo po sebi še ne pomeni, da ima pravico le do ene članarine. Zadeva je v pristojnosti krovne organizacije, ki članom z dvojnimi članstvom lahko omogoči plačilo enega prispevka. Menim, da gre za odločanje po načelu dispozitivnosti, ki bo za seboj posledično pritegnilo tudi spremenjene članske sezname, ki bodo vključevali lovce s seznamom lovske družine, katerih člani so. Glede volilne pravice pa velja splošno načelo, da ima vsak član en sam glas. Praktično to pomeni, da bo vsak član lahko glasoval v svojem društvu glede vseh vprašanj, ki bodo dana na glasovanje. Dobra organiziranost – ki skrbi Radka Biličiča –, je odgovor na vprašanje, komu koristi rešitev ureditve seznamov članstva glede na njihovo članstvo v več LD in plačevanje enojnih prispevkov. Na nadaljnje vprašanje, komu zvoni, lovcem ali prihodnosti lovstva, pa velja poudariti, da je to organizacija, ki sloni na tradiciji. Izključno po posameznikih ni mogoče sprejemati splošnih zaključkov, da je »nekaj narobe z lovstvom«, čeprav šteje mnenje vsakega člana. Dejstvo je, da organizacija – glede na podatke, da je splošna starost članov LZS okoli 54 let – potrebuje podmladek. Kadrovske krepitve bo lovška organizacija dosegla, če bo spoštovala sodobna pravna načela in temeljne človekove pravice in svoboščine, vključno z zakonitimi postopki pri sprejemanju kandidatov za lovce v

svoje članstvo. V preteklosti smo preveč ljudem na nelegitimni način zaprli vrata, tudi nezakonito. Ključni pomen za kadrovske pozitivno selekcije je v kakovostnem in odmevnem delu lovske družine kot upravljavcev lovišč. Javno mnenje o pomembnosti, potrebnosti in priljubljenosti lovstva, ki se lahko dokazuje le s pozitivnimi dejanji in pozitivno energijo, pa bo pri mladih vzbudilo zanimanje za včlanjevanje v lovske družine. Zato z lovstvom kot inštitucijo ni prav nič narobe. Če je temu kar koli tako ali pa nekoliko drugače, lahko o tem vpraša sleherni posameznik samega sebe. Lovstvo ima prihodnost, dokler bodo obstajala lovišča in divjad.

Ob prebiranju Biličičevega prispevka so moje misli nehote poletele na predstavitev lovskega načrta za leto 2009 v Novem mestu, pri katerem je pomembno zagotavljanje države in poštene vloge lovstva. Pripravil ga je Zavod za gozdove (ZGS) v tesni sodelitvi Kmetijsko-gozdarske zbornice, in sicer lovski inšpektor in druge zainte-

resirane osebe. Suhoparnim številkam in prikazom s preglednicami, kakšen je bil odzem divjadi iz lovišč, je sledila razprava, v kateri so se predstavniki OZUL – podprli so jih predstavniki lovske družine in celo predstavnik kmetijsko-gozdarske zbornice **Tone Zaletel** –, argumentirano uprli aritmetičnemu povečanju odstrela divjadi v loviščih. Še zlasti so se uprli povečanju odstrela srnjadi, ki je po oceni lovcev za okrog 30 % prevelik glede na njeno številčnost v naravi. Območno združenje upravljavcev lovišč je po tehtni analizi, ki temelji na opazovanju številčnosti divjadi v naravi in na slabih izkušnjah iz minulih let, ko mnoge lovske družine niso dosegle načrtovanega odstrela srnjadi, pa jim je načrtovalec kljub temu povečal načrt odvzema, na osnutek letnega načrta divjadi za Novomeško LUO za leto 2009 utemeljilo 17 tehtnih pripomb. Ali bodo upoštewane, ni znano. Na javni razgrnitvi načrta se je izkazalo, da so upravljavci lovišč in država na nasprotnih bre-

Foto: W. Nagel

govih. Čeprav ZDLov-1 v drugem odstavku 13. člena določa, da načrte LUO pripravlja ZGS v sodelovanju z lovskimi organizacijami, območnimi enotami Zavoda za varstvo narave, območnimi enotami Kmetijsko-gozdarske zbornice, lokalnimi skupnostmi in drugimi, katerih dejavnost je povezana z divjadjo in njenim okoljem, je načrt brez sodelovanja naštetih subjektov pripravil referent območne enote Zavoda za gozdove, podprl pa ga je njegov stanovski kolega, ki je v začenju lovcev vehementno trdil, da tega zakon ne določa. Iz ustavnopravne prakse je znano, da je ustavno sodišče razveljavilo vse urbanistične zadeve, kjer načrtovalci niso upoštevali javnosti oziroma so sprejemali prostorske načrte brez javnih razprav, kar je podobno kot v primeru priprave letnih načrtov pri lovstvu. Čeprav sta zakon o divjadi in lovstvu ter postopek, ki ga predpiše minister po 17. členu tega zakona, pravno-tehnično slaba in nedorečena, v mnogih pogledih tudi nelegitima, a

kljub temu veljavna, velja opozoriti tudi na splošno priznana temeljna pravna načela, ki izhajajo iz ustave. Predvsem, ko ocenjujemo odnos med državo in upravljavci lovišč, ne smemo prezreti načel, ki jih uzakonja Obligacijski zakonik za sklepanje pogodb, predvsem pa enakopravnosti pogodbenih strank, pri čemer upravljavci lovišč niso, niti ne smejo biti v podrejenem položaju, saj bi bila s tem kršena njihova pravica do enakih možnosti. Vsakršna podrejenost med načrtovalcem in izvajalcem je kršitev pravice enakega obravnavanja oziroma enakopravnosti ali pravice enakih možnosti, kar je diskriminatorno, so bile argumentirane besede predsednika OZUL Novo mesto **Franca Jarca**. Diskriminatornost, ki se je ztila v mnoge pore našega družbenega življenja in spravlja načrtovalce in izvajalce v neenak položaj, je tudi kršitev pogodbenih načel, ker pri sklepanju koncesijskih pogodb država ni močnejša stranka, kot si zmotno predstavljajo načrtovalci zavoda.

Glede osnutka letnega načrta I. Novomeškega LUO za leto 2009 je OZUL Novo mesto, ki mu predseduje Franc Jarc, predsednik LD Plešivica - Žužemberk in član UO LZS, Območni enoti ZGS RS Novo mesto, posredoval naslednje pisne pripombe¹:

1. Ugovarjal je legitimni pravici, da ni bil povabljen in zato ni imel možnosti, da bi po 13. in 15. členu Zakona o divjadi in lovstvu (ZDLov-1) sodeloval pri pripravi letnega načrta za upravljanje z divjadjo za leto 2009.

2. Ugovarjal je katastru lovnih površin, ki v naravi ne ustreza lovnim površinam posameznih lovskih družin in zahteval, da se izdela nov kataster lovnih površin.

3. Pri razmerju odstrela med srnjaki 2+ in srnami 2+ je ugovarjal namigovanju, da je bila z beleženjem izgub srn evidenca prirejena interesu lovskih družin, čeprav je bila opravljena kategorizacija in so zato tovrstni zaključki v nasprotju z zaključnimi ugotovitvami kategorizacije.

4. Grajal je zapis in oceno zavoda, koliko lovcev v posameznih lovskih družinah in v kakšni višini opravljajo odstrel, ker gre za osebne podatke in poseg v pravice upravljavcev lovišč in njihovih članov.

5. Zavrnil je oceno, da se številčnost srnjadi v povprečju ne zmanjšuje, ker meni, da je glede na ugotovitev upravljavcev lovišč in neodvisnih raziskovalnih nalog v Sloveniji v primerjavi z letom 2003 okrog 30 % srnjadi manj.

6. Grajal je pripravljenost na sodelovanje načrtovalca, ker načrtovalec ni upošteval predloga OZUL, da je primeren odstrel srnjadi za leto 2009 le 1.764 glav, temveč je vztrajal pri odstrelu kar 350 glav srnjadi več; torej 2.114. Zato je ugotavljal odklonilen odnos ZGS do upravljavcev lovišč (ki so imeli tudi v prejšnjih letih težave z doseganjem zahtevane višine odvzema srnjadi).

7. Grajal je neupoštevanje izgub srnjadi, in sicer glede ocene, da je treba odstreliti v absolutnem številu vsaj toliko sm 2+ kot srnjakov 2+, da je treba iz narave izločiti enako število živali obeh spolov samo z odstrelom, temveč je treba upoštevati tudi izgube.

8. Ugovarja toleranci odstopanja pri odstrelu +– 10 % in zahteva, da se upošteva dovoljeno odstopanje +– 15 % pri srnjadi 2+ in 30 % pri srnjadi razreda 0+ in 1+, saj bo le takšna toleranca upravljavcem lovišč omogočila večjo odgovornost pri sonaravnem upravljanju s srnjadjo in jih ne bo izpostavljala nepotrebnemu kaznovanju ali izgubi lovišč.

9. Zahteval je določilo o popravku načrta zaradi izjemnih vremenskih ali drugih elementarnih nesreč (suša, toča, viharji, poplave, ...) ter prerazporeditev odstrela med lovišči, ki naj ga opravi OZUL.

10. Ugovarjal je razdelitvi odvzema divjadi iz lovišč posameznih upravljavcev – lovskih družin, ker obstaja sum, da so bili nekateri upravljavci privilegirani. Zato opozarja, da je razdelitev odstrela po loviščih pravica OZUL.

11. Grajal je oceno starosti divjadi le po obrabi zobovja, ki ni zanesljiva, zato tovrstni podatki niso posebno zanesljivi pri načrtovanju.

12. Ugotovil je, da letni načrt ne vsebuje ocene spomladanske številčnosti srnjadi in drugih lovnih vrst.

13. Zahteval je, da se poenoti režim lova na jelenjad, ki jo načrtovalec deli na lovišča: robna A in druga B, ker gre za pravzaprav isto jelenjad, ki le prehaja iz lovišč v druga lovišča članic OZUL, pri čemer naj se načrtuje odstrel enega jelena in dveh glav druge jelenjadi, med katere sodijo tudi teleta obeh spolov.

14. Predlagal je, da glede prerazporeditve odstrela, ki naj bi nastala novembra, to opravi OZUL (po bazenih ali skupinah) in ne ZGS, saj gre za osnovno dolžnost območnega združenja upravljavcev lovišč (OUUL).

15. Predlagal je razdelitev lovišč za gospodarjenje z divjim prašičem po bazenih ali skupinah lovišč, ki jih bodo določili upravljavci lovišč, namesto predlagane razdelitve na šest skupin ali enot.

16. Izjavil je, da v letnem načrtu pogreša ukrepe za izboljšanje življenjskih razmer za malo divjad v dogovoru z upravljavci kmetijskih zemljišč, ker je treba sodelovati z drugimi uporabniki prostora, med drugim tudi s kmetijsko-gozdarsko zbornico.

17. Predlagal je, naj ZGS, ki ima glavno nalogo uravnavanja številčnosti divjadi v naravi, poskrbi za vzpostavitev sorazmerja med plenilci in malo divjadjo, ki je domala že 100 : 1 v škodo male divjadi.

¹ Zapisano po pisni predlogi, ki jo je OZUL Novo mesto predložil Zavodu za gozdove Slovenije OE Novo mesto.

Podlaga za podelitev koncesije za trajnostno gospodarjenje z divjadjo v lovišču je koncesijski akt, ki ga izda Vlada, njegova vsebina pa je določena v 26. členu ZDlov-1. Medsebojna razmerja o izvrševanju koncesije uredita koncedent in koncesionar s koncesijsko pogodbo, ki določa ključne pravice in obveznosti pogodbenih strank. Pri načrtovanju odvzema divjadi iz lovišča je nujno potrebno sodelovanje države - načrtovalca odvzema divjadi z upravljavci lovišč, ki kot enakopraven partner najboljše poznajo stanje divjadi v loviščih. Tudi zato je treba spoštovati, kar je zapisano v zakonu, da načrte lovskoupravljavskih območij (LUO) pripravlja ZGS v sodelovanju z lovskimi organizacijami, območnimi enotami Zavoda za varstvo narave, območnimi enotami Kmetijsko-gozdarske zbornice, lokalnimi skupnostmi in drugimi, katerih dejavnost je povezana z divjadjo in njenim okoljem.

Podrejenost upravljavcev lovišč območnim enotam ZGS, ki so po zakonu zadolženi, da kot nosilci pripravljajo načrte LUO, lahko povzroči nezaželene posledice. Zaradi neizpolnjevanja načrtov odstrela je lahko za upravljavce lovišč posledica odvzem koncesije za upravljanje in visoka globa, kar pa ni namen ohranjanja divjadi in sonaravnega, trajnostnega gospodarjenja. Bistvo pravne države je v soglasju vpletenih za vsebinsko reševanje upravljanja in pravilno ravnanje z divjadjo, v pogajanjih in mediaciji, ne pa v sporih in tožarjenju. Zadeve se lahko rešujejo tudi v t. i. »tretjem polčasu«, torej po sodni poti, kar pa je drago in dolgotrajno. Zato bi se morali načrtovalci letnih načrtov vsebinsko zavedati pravilnosti postopkov načrtovanja in namenov ZDlov - 1, ki ureja upravljanje z divjadjo z načrtovanjem, ohranjanjem, trajnostnim gospodarjenjem in spremljanjem stanja divjadi. Slednjega z gotovostjo najbolj poznajo lovci, ki so

Spomladi na Ljubljanskem barju

redno v naravi in že desetletja, kot je to pravilno opozoril strokovni tajnik ZLD Novo mesto **Stane Gabrijel**, strokovno spremljajo spomladansko številčnost srnjadi, beležijo odstrel in izgube ter sodelujejo pri znanstvenih projektih, kot je štetje medvedov, jemanje vzorcev in drugo. Poleg načel pogodbene enakopravnosti – načrti upravljanja z divjadjo so neposredno povezani z vsebino koncesijskih pogodb in s tem z obveznostmi upravljavcev lovišč – je treba opozoriti tudi na načela ustavnosti in zakonitosti. Ta utrjujejo lovsko pravico upravljavcev lovišč, ki je ne more in ne sme krniti ali omejevati nihče s postavljanjem koncesionarjev v podrejen položaj. Splošno je znano, da ZGS ne opravlja štetja divjadi in ugo-

tavlja njene številčnosti v prosti naravi, ker za to nimata kadrovskih možnosti. Zato velja opozoriti, da podlage za odvzem divjadi (odstrel) izhajajo iz zgodovinsko dobrih podlag in ocen, ki so jih utrdile LD in njihove območne lovske zveze, ki so številčnost (včasih imenovano tudi stalež) divjadi posameznih vrst spremljale, še preden je svoje nove pristojnosti dobil ZGS. Ni dopustno, da bi se v postopku ZGS priznal položaj močnejše stranke, kot je upravljavec lovišča, ki se bo v postopku zaradi neizpolnitve načrta odstrela divjadi, zlasti srnjadi, divjih prašičev, jelenjadi, pa tudi sivih vran in druge divjadi, prisiljen braniti, da načrta odvzema divjadi ni dosegel, ker je bil previsoko postavljen in zato ne-

realen. To bo za seboj potegnilo reševanje zapletenega predhodnega vprašanja postopka in pravilnosti izbire podlag za pripravo letnega načrta. Tudi lovski inšpektor za svoje delo potrebuje natančna izhodišča letnih načrtov LUO, ki jih sicer sprejme minister v pričakovanju, da so pripravljene po zakonu in pravilniku s soglasjem lovskih organizacij, varstvenikov narave in Kmetijsko gozdarske zbornice, da bo lahko kot nadzornik države, lastnika divjadi, ukrepal učinkovito, je bila zabeležena misel lovskega inšpektorja inž. **Boruta Tavčarja**. Zavedam se, da sistem še ni dodelan in da se na tem področju praksa še ni oblikovala. Prispevek ima namen obuditi primer dobre prakse, ustavno-pravna problematika pa

Foto: F. Bojčič - Dienne

po 100 letih organiziranega lovstva na Slovenskem zaznamovala Uredba o koncesijah, ki so jih LD kot upravljavke lovišč pridobile za dvajset let. Nova razmerja terjajo urejanje medsebojnih razmerij v lovskih družinah na novih osnovah. Ne sme prevladati teorija ekonomske logike, dosledno je treba uveljaviti načelo prostovoljnosti, ki ga uzakonja 5. člen Zakona o društvih. Izkoreniniti je treba vsakršno diskriminatornost v delovanju organizacije, ki se je kazala doslej, kar je treba pošteno priznati, od sklepov posameznih izvršnih odborov lovskih družin do nenehnega spreminjanja pravil in poslovnikov, disciplinskih postopkov in načina sprejemanja novih članov. **Lovska organizacija ni družbena nadstavba, ki vključuje ljudi izključno z lovskim svetovnim nazorom, postati mora odprta za vse ljudi, ki imajo radi naravo in divjad.**

Za uresničitev želje o prihodnji nekonfliktni organizaciji kot inštituciji civilne družbe, zadalženi za varstvo divjadi in gospodarjenje z njo, je treba opustiti vsakršno izključevanje, dopustiti je treba nesovražen dialog, svobodo izražanja misli in udejstvovanje članov na načelih prostovoljnosti. Posamezniki ne bodo frustrirani, če bodo v lovskih družinah glede na so razmernost svojih vlaganj – inž. Biličič uveljavlja svoj dolgoletni prispevek kot lovski funkcionar –, našli svoj interes in lastno zadovoljstvo, ki pa sta lahko omejena le s skupnim interesom in obveznostmi, ki izvirajo neposredno iz zakona in koncesijske pogodbe. Prihodnost lovstva, ko se je po desetletjih negotovosti z uredbo o koncesijah za lovstvo, in to množično – ljudsko, dostopno vsem, prižgala zelena luč, je lahko le svetla, le zavedati se je je treba. Nikakor ne smemo podpirati politike izključevanja, kogar koli in kdaj koli, verjeti moramo v ohranjanje narave in divjadi, v delo pa vključiti vse, ki imajo interes in tiste, ki so bili do-

slej postavljeni ob rob, pa naravovarstvenike, kmete in gozdarje, mlade in pripadnike lokalnih skupnosti. V naravi poiščimo svoj mir, tisti,

ki se čutijo prikrajšani, pa pravično zadoščenje. Tovarišice in tovariši, predvsem pa brez jeze in slabe volje!

Bojan Avbar, univ. dipl. iur.

Večkratna članarina LZS

Odmev na pojasnilo LZS na odprto pismo LZS lovca Borisa Kolarja

Odgovor Nika Šuštarčiča na Predlog za ponovno obravnavo stališča o večkratni članarini LZS Borisa Kolarja (Lovec 3/09, str. 121) je po moji oceni sprenevedanje in za lase privlečeno pravno stališče na večkratni prispevek ali članarino ali znesek (kakor koli ga že imenujemo), ki ga po novem plačujemo člani več LD. Da imajo pri večkratnem članstvu v LD »škarje in platno v rokah LD«, ni res. Prispevek vsake LD na člana za LZS si je izmislilo sedanje vodstvo LZS, verjetno z namenom postrgati še nekaj drobiža v svojo blagajno. Sam sem član dveh LD že štiri leta, pa mi doslej ni bilo treba plačevati dvojnega prispevka LZS in tudi nisem dobival dveh revij Lovec in knjig Zlatorogove knjižnice, kot jih dobivam zdaj. Če je interes LZS prodati čim več omenjenih publikacij, naj jih spravijo na police časopisnih kioskov in na spletno stran, kot to delajo vsi pomembnejši časopisi in revije, ne pa da zalaga lovce z dvema publikacijama, kar ne koristi nikomur, razen mojim otrokom, ki zbirajo odpadni papir za šolski izlet.

Kot primer nesmiselnosti takega »izsiljevanja« lahko navedem, da sem član tudi drugih organizacij (LKD, KLPJ), ki so prav tako članice zveze (konkretno Kinološke ZS) in plačujem samo članarino tem društvom in nikakršnega prispevka na člana KZS. Ne glede na to, da sem član dveh kinoloških društev, mi KZS

ne pošilja dveh revij Kinolog! Zakaj torej LZS tega ni sposobna izpeljati podobno, kot sem jaz razumel predlog Borisa Kolarja. Neumnost je tudi izdajanje dvojnih lovskih izkaznic. Logično bi bilo, da bi mi LZS izdala eno lovsko izkaznico, vsaka moja LD pa člansko izkaznico, kot je običajna praksa v podobnih organizacijah in društvih. Kot kinološki sodnik imam eno sodniško izkaznico izdano od KZS, plačam pa le eno sodniško pristojbino ter dve članski klubski (društveni) izkaznici in plačujem dve članarini.

Še bolj nesmiselno je, da člani LD obvezno plačujejo prispevek LZS za območne ZLD, ki po Zakonu o lovu sploh ne obstajajo, le-te pa še dodatno pobirajo članarino (ali prispevek ali ...) od vsakega člana LD. Še bolj je nerazumljiva razlika med članarinami po Sloveniji, ki znašajo od 2 € – za ljubljansko – do 22 € – za mariborsko območno lovsko zvezo!?!? Komu to koristi, ne vemo vsi, komu to škodi, pa v svojih žepih žal občutimo vsi.

Zato podpiram Kolarjev predlog in dodajam še svojega: naj se že končno ukinejo območne ZLD, ki nikomur ne koristijo in so le same sebi namen. Da bi se odgovorni na LZS končno začeli ukvarjati s svojim poslanstvom, predlagam, da si še enkrat preberete vsaj zadnji odstavek Kolarjevega odprtega pisma vodstvu LZS.

Matjaž Roter
Maribor

lahko sledi. Razburjenje je odveč, če želimo doseči sodelovanje in primere dobre prakse, ker bo naše napake plačala divjad. Potrebno je popuščanje obeh strani: ZGS, ki si prizadeva za večji odzivem divjadi iz proste narave, in upravljavcev lovišč, ki so se v prizadevanjih za pošten odstrel divjadi iz lovišč izkazali v prvi vrsti kot naravovarstveniki, ki se zavedajo, da poseg v populacijo divjadi ne prenese napak zaradi zmotnih administrativnih odločitev. Zavzemajo se za čvrsto načelo, da nobene divjadi ne smemo spraviti na njen eksistenčni minimum. Glede dejanske številčnosti in splošne kondicije srnjadi in splošne kondicije srnjadi v naravi so lahko upravičeno zaskrbljeni zaradi previsoko načrtovanega odstrela.

Novo obdobje delovanja lovskih družin v Sloveniji je

Dvojno članstvo - »nezdavo« za zdravo LZS

Kar nekaj časa sem razmišljal, da bi slovenski lovski javnosti napisal, s kakšnimi problemi se srečuje naša (moja) LD pri dovoljevanju **dvojnega članstva**. Potrditev za mojo odločitev sem dobil ob prebiranju letošnje 3. št. Lovca, saj se podobne težave dogajajo tudi drugim LD.

V popolnosti se strinjam s pisanjem **Dušana Urankarja** iz LD Braslovče, da izkaznice tipa 4 sploh ne bi smelo biti, saj jim le-ta daje enake pravice brez vsakršnega vloženega dela v korist divjadi, kot ga, npr., prispevajo lovci z izkaznico tipa 1., ki pa jim nalaga kup dela, obveznosti in dolžnosti, preden upravičijo svojo pravico do lova. Avtor je lepo opisal, kakšne nepravilnosti in nejasnosti se lahko dogajajo na strelskih tekmovanjih zaradi dvojnega

članstva. Prav tako je velik problem pri lovu na meji, če je lovec dvojni ali celo trojni član, kar se tudi lahko zgodi; vendar iskreno upam, da se to v prihodnje le ne bo dogajalo.

Iz pisma **Borisa Kolarja** izhaja, da je imenovani aktivni dvojni član. Priznam, med njimi so tudi izjeme, vendar za veliko večino njih to ne velja!

Zanima me, kako si LZS predstavlja, da bodo vsi dvojni člani lahko tvorno delovali v dveh družinah? Vsako pomlad imamo v gospodarskem načrtu skupne delovne akcije in vzdrževalna dela v lovišču. V naši LD je obvezna udeležba na treh velikih delovnih akcijah in še kar nekaj delovnih ur je nato treba opraviti v lovišču, da lahko (po uspešnem preskusu lovskega orožja in strelskih sposobnosti) lovimo veliko div-

jad. Skupne delovne akcije opravimo v mesecu ali dveh. Kako naj se dvojni član udeleži delovnih akcij v dveh ali treh LD, če so načrtovane na isti dan? S tem se naša krovna organizacija gotovo ne bo ukvarjala, saj mi bo kdo odvrnil, da se ure v določenih družinah lahko tudi plačajo. Trdim, da je vse to lahko res, vendar je problem drugje. Vsi lovci vemo, da je **dvojno članstvo predvsem lov na trofeje** (v večini primerov). Tak lovec bo ure pač opravil tam, kjer bo imel boljše možnosti za pridobitev močnejše trofeje. V LD pa, kjer ne bo opravil ur, marsikdo si tudi ne bo vzel časa za obvezno pristrelitev orožja, ne bo smel loviti. S takšnimi nepravilnostmi se lovske družine soočamo že brez dvojnega članstva. Ker vemo, da je lovska organizacija starostno stara organizacija, večino dela in odlova sloni na mlajših, opravilno še sposobnih lovcih, ki pa jih, dobro vemo, ni veliko (pa še ti bi zaradi pritiska nanje najraje bili dvojni člani). Po podpisu koncesijske pogodbe za lovišča bo poglavitna obveznost za obstoj družine izpolnjevanje gospodarskega načrta in načrta odstrela. Dvojni člani bodo z zavestnim neizpolnjevanjem dolžnosti vnašali samo nemir v lovske vrste.

Prepričan sem, da je nepravilnosti z dvojnimi članstvom, ki se dogajajo v LD, še veliko več. Trdim, da je povsem nesprejemljivo, da neki naš član s svojimi idejami in interesi še z dvema članoma ustanavlja svojo novo LD, kar je po zakonu o društvih sicer nesporno in tudi dovoljeno, jo imenuje LD Maribor, se javno predstavi, da je njen starešina in da je LD brez lovišča. Sprašujem se, kam je odšla naša osnovna morala!? Si predstavljate poslovanje in delo v naši LD, v kateri se ustanavlja in razrašča morda druga LD, ki še ni članica LZS, in v kateri sta naenkrat »dve starešini«?

Utemeljit bi še, zakaj je dvojno članstvo nepotrebno. Vsak pravi lovec ima možnost povezati se ali spoznati

sorodno dušo v drugi LD in oditi tja v goste. Odit v goste je v slovenski lovski organizaciji velika čast in normalna praksa; **gost** se resnično počuti kot **gost**, saj menim, da se člani vseh LD enako potrudimo in z vsem spoštovanjem izgovarjamo besede kot »*tovariši lovci in gostje*«, saj je to najlepše, kar se nam sploh dogaja v slovenskem lovstvu.

Ne vem, če sem napisal kaj novega, vendar sem prepričan, da je prav, da sem opozoril na stvari, ki se dogajajo, ki marsikje vnašajo slabo voljo in razdor med članstvom in se lahko pojavijo tudi v drugih družinah, kjer jih zaenkrat še ni.

Z vsem spoštovanjem do vodstva krovne organizacije vljudno prosim za odgovor meni, naši LD in vsem slovenskim lovcem: »**S kakšnimi pobudami in s katerimi argumenti LZS in Komisija za organizacijska in pravna vprašanja dovoljuje dvojno članstvo?**«

Predsednik KOPV pri LZS **Niko Šuštarč** je lepo odgovoril, da je že z enojnim članstvom zagotovljena ustavna pravica do združevanja in ponovno ponavljam vprašanje: »**Čemu dvočlanstvo?**« Lepo je slišati odgovor: »Škarje in platno sta v rokah LD.« Vendar se ob takem odgovoru sprašujem, če je res potrebno, da se moramo v LD neprenehoma braniti z novimi sklepi, spremembami členov pravilnikov in potrjevanjem na občinski UE, kot da v LD nimamo drugega, pomembnejšega dela.

V naši družini si samo še mahamo z veljavnimi sklepi, poslovnik, pravilniki, ZD Lov-1A, uradnimi listi in slovensko Ustavo. Če je vse to za koga še »zdravo«, potem jaz nisem več zdrav. Čeprav sem tajnik LD Radvanje, se bom pod moje pisanje podpisal s polnim imenom, priimkom in psevdonomimom, saj sem pripravljen svoje poštene misli in besede po potrebi zagovarjati kjer koli in kadar koli.

Rajko Mesarec – Đord
mesarec.r@gmail.com

Foto: T. Trebar

Načrtovanje v lovstvu

Slovenski lovci imamo bogate in dolgoletne izkušnje pri trajnostnem gospodarjenju z divjadjo. Lovske družine, kot sedanji upravljalci lovišč, se ponasajo z več kot 60-letno tradicijo načrtovanja v lovstvu in sonaravno usmerjenega lova. Po drugi svetovni vojni je bila poudarjena skrb za povečanje številčnosti posameznih vrst divjadi. Odstrel divjadi so načrtovali na podlagi ugotavljanja spomladanske številčnosti posameznih vrst divjadi v loviščih.

Prve pobude lovcev o sodobnem konceptu območnega načrtovanja upravljanja z divjadjo segajo v šestdeseta leta prejšnjega stoletja. Zasnove so bile na spoznanju, da sta populacija divjadi in njen življenjski prostor ne ločljiva celota, zato ju moramo obravnavati celovito in v večjih zaokroženih območjih. Z lovskim zakonom so bila leta 1976 ustanovljena lovskogojitvena območja (LGO). LGO niso bila oblikovana na temelju ekoloških dejavnikov in zaokroženega primerljive-

ga življenjskega prostora populacij divjadi, zato veliko površinsko načrtovanje in celovito obravnavanje posameznih populacij divjadi znotraj LGO ni zaživel v celoti.

Leta 1980 je LZS sprejela enotne gojitvene smernice, ki so prinesle poenotenje načrtovanja upravljanja z divjadjo v vseh loviščih lovskih družin. Pri načrtovanju ukrepov v populacijah divjadi je pomemben razvojni mejnik leto 1982, ko je **Anton Simonič** predlagal uporabo kontrolne metode, zasnovane na pri-

merjavi in analizi kazalcev v populacijah divjadi in njihovem življenjskem okolju. Ob uvedbi te metode so posamezni lovski strokovnjaki opozarjali na nekatere dileme in slabosti. Z nekaterimi od njih se spopadamo še vedno.

Tradicija uspešnega celovitega načrtovanja znotraj lovskih organizacij se je začela tritati sredi devetdesetih let, ko so bila lovskim organizacijam na neki način odvzeta pooblastila za načrtovanje. Leta 1994 je Zavod za gozdo-ve prvič pripravil letne načrte

upravljanja z divjadjo za tedanja lovskogojitvena območja (LGO). Tedanji načrti, razen boljše prostorske preglednosti, niso ponudili bistvenega razvojnega napredka pri določanju bolj realnih in strokovno utemeljenih ciljev upravljanja z divjadjo.

Kot zaključek transformacije načrtovanja v lovstvu lahko štejemo leto 2004, ko so bile z novim lovskim zakonom (ZDLov-1) določene nove prostorske enote načrtovanja upravljanja ter določeni okviri dolgoročnih in letnih upravljaljskih načrtov za lovskoupravljaljska območja (LUO) ter za letni načrt lovišč. Predvsem določitev novih, ki so v zakonu določena kot širša velikopovršinska ekološka celota, v kateri živijo populacije divjadi ene ali več vrst in jo določajo ekološki dejavniki in življenjske zahteve divjadi, pa tudi naravne ali umetne ovire, ki jih divjad redko ali sploh ne prehaja, je prinesla nove možnosti za izboljšanje upravljanja s populacijami divjadi. Zdaj žal ugotavljamo, da tudi pri oblikovanju LUO niso bili povsod dovolj dosledno upoštevanji le dejavniki, ki jih določa zakon. Takšno stanje ponovno terjaja dodaten napor pri usklajevanju načrtovanja, predvsem pa strokovno enovit in posodobljen pristop pri pripravi načrtov za vsa LUO.

Upravljalci lovišč smo po začetnih težavah odgovorno sprejeli novo vlogo, ki jo imamo v procesu načrtovanja na nivoju lovišča in pri izvajanju načrtovanih ukrepov. Kljub temu smo vedno bolj prepričani, da je za izboljšanje načrtovanja na vseh nivojih potrebno aktivnejše sodelovanje upravljalcev lovišč. Določbe 67. člena ZDLov - 1 dajejo dovolj širok okvir, da ZGS lahko še bolje vključi upravljalce lovišč – prek OZUL – tudi v proces priprave letnih in desetletnih lovskoupravljaljskih načrtov LUO. Če želimo, da bo takšno sodelovanje dolgoročno uspešno, moramo v izvršilne organe OZUL izvoliti zares najbolj poklicane predstavnike uprav-

Foto: B. Leskovic

Na delavnici o načrtovanju v lovstvu, ki je bila organizirana marca letos na Igu, je vodja strokovne službe pri ZGS, Marko Jonozovič, udeležencem v uvodu predstavil razvoj načrtovanja v zadnjih 15 letih.

Foto: B. Leskovic

Del udeležencev marčne delavnice o načrtovanju v lovstvu, ki sta jo organizirala LZS in ZGS, pozorno poslušajo uvodne prispevke, o katerih je bila nato živahna javna razprava.

ljavcev lovišč z dovolj znanja s področja ekologije in biologije divjadi.

Po petnajstih letih načrtovanja se tudi v ZGS vse bolj krepi spoznanje, da pri upravljanju s populacijami divjadi ni mogoče doseči dobrih rezultatov le s predpisi, preveč togimi načrti, nadzorom in zagroženimi drastičnimi globami. Kakovostnejše načrtovanje upravljanja z divjadjo in optimalno izvajanje načrtovanih ukrepov je lahko le plod dobrega sodelovanja in zaupanja med ZGS in upravljalci lovišč, združenimi v območna združenja (OZUL) in LZS. Da je to res, je pokazala prva skupna delavnica na temo *Načrtovanje v lovstvu*, ki je bila 10. marca 2009 na

Igu. Upamo, da bo eden izmed prvih pomembnejših korakov pri iskanju takšnega sodelovanja jutrišnja praksa. In prav je tako, saj razmere terjajo, da moramo biti oboji skupaj odprti tudi za nova znanja in spoznanja zunanjih raziskovalcev. Optimalno upravljanje s populacijami divjih prostoživečih živali je namreč vse bolj pod budnim očesom izobražene in kritične javnosti. Vedno večji vpliv na načrtovanje imajo vse pogostejša nasprotja različnih interesov v prostoru. Trajna ohranitev divjadi in njihovega naravnega življenjskega okolja postaja vse bolj zahtevna, dinamična in kompleksna naloga.

Za spremljanje dinamičnih

zavedajo. Kot da posamezni upravljalci lovišč nočejo razumeti, da sta učinkovitost in uporabna vrednost Lisjaka odvisni od najšibkejšega člana, ki ga predstavljajo prav tisti upravljalci, ki zamujajo z vnosi podatkov ali vnašajo nepopolne in celo napačne ter zavajajoče podatke. Ker so nepravčasno zbrani in nezanesljivi podatki resna motnja pri spremljanju dinamike v populacijah divjadi in največja ovira kakovostnejšega načrtovanja, moramo takoj in brezpogojno opustiti takšno prakso.

Lisjak nam poleg učinkovitejšega zbiranja podatkov ponuja pregledne in zelo uporabne podatke in prve analize za proučevanje stanja ter

spremljanje dinamike v razvoju populacij divjadi. Z dostopom do baz pomembnih podatkov v Lisjaku smo lovci tudi navzven pokazali zelo visoko stopnjo zaupanja in si povrnili kar nekaj ugleda. Zato je nujno, da nadaljujemo z nadgrajevanjem tega sistema in izboljšamo njegovo prijaznost do uporabnikov. To je porok, da bodo Lisjak že letos začela uporabljati in vanje vnašati podatke tudi vodstva lovišča posebnega namena (LPN), ki delujejo v okviru ZGS. Tako bo odpravljena še ena pomembna ovira, ki moti strokovno delovanje OZUL-ov.

Poleg podatkov o populacijah divjadi, ki jih v loviščih zbiramo upravljavci lovišč, so za kontrolno metodo, na kateri pri nas temelji načrtovanje upravljanja s populacijami divjadi, zelo pomembni podatki o življenjskem okolju divjadi. V tem delu je prevelik pomen namenjen podatkom o objedanju mladja drevnih vrst. To potrjujejo tudi nekatere nove raziskave (Ocvirk in Jerina, 2008), ki potrjujejo pomislekom upravljalcev lovišč. Upravljavci lovišč se kot prvo ne strinjamo, da stopnja objedanja mladja lahko zanesljivo kaže na ustrezno usklajenost velikosti populacij rastlinojedih parkljarjev z nosilnimi zmogljivostmi okolja. Poleg tega imamo pomisleke o primerljivosti rezultatov popisa objedanja zaradi spreminjanja načina zapisa objedanja mladja in spreminjanja dinamike ponavljanja popisov.

Po mnenju upravjalcev lovišč se pri kontrolni metodi preveč poenostavljeno presoja tudi težnje gibanja telesnih mas divjadi in mas rogovja. Brez upoštevanja časovne dinamike odvzema v posameznem letu ter nekaterih ključnih biotskih in abiot-skih dejavnikov, ki bistveno vplivajo na te spremenljivke, nimamo primerljivih podatkov.

Čeprav upravjalcem lovišč veljavni predpisi ne nalagajo neposredne odgovornosti za lovsko upravjalvsko načrtovanje, je razumljiv naš in-

teres za kakovostnejše načrtovanje upravljanja z divjadjo. Glavni razlog za to je odgovornost do optimalnega upravljanja z divjadjo. Ne želimo in ne moremo sprejemati položaja, ko bi bili, zaradi nerealnih in neizvedljivih načrtov, postavljeni pred dilemo: ali dosledno spoštovati načrt in čezmerno ter škodljivo posegati v populacijo oziroma ne bi zmogli niti s takšnim pristopom uresničiti načrtovanega odvzema v okviru dopustnih odstopanj od načrta.

Zato je razumljivo, da smo vedno bolj pozorni na načrtovanje odvzema divjadi in predpisana dopustna odstopanja. Pri odvzemu divjadi moramo dopustna odstopanja vedno presojati izključno z vidika škodljivih posledic, ki lahko nastanejo v populaciji divjadi in njenem okolju, če v posameznem letu v celoti ne uresničimo načrtovanega odvzema. Pri tem moramo predhodno odgovoriti na vprašanje, kako zanesljive so ocene o velikosti in sestavi populacij divjadi, pridobljene v fazi načrtovanja, in kako zanesljive so napovedi o pričakovani dinamiki v populaciji.

Kljub številnim raziskavam in novemu znanju v naravnem okolju še vedno zelo težko ugotavljamo velikost populacije posamezne divjadi. Še več negotovosti je pri oceni njene spolne in starostne strukture ter oceni letnega prirastka populacij. Upravljavci lovišč smo prepričani, da zaenkrat ni uporabnih znanstvenih metod in modelov, s katerimi bi v fazi načrtovanja upravljanja lahko vnaprej odgovorili na vprašanje, kakšna bo dinamika v posamezni populaciji divjadi v posameznem letu. Zato so neutemeljena in nesmiselna preveč toga omejevanja pri odvzemu divjadi. S takšnim omejevanjem se nemalokrat celo odmikamo od nujnega prilagajanja odvzema dejanski dinamiki v populacijah divjadi.

Kakovostnejše in optimalnejše upravljanje s populacijami divjadi lahko dosežemo s prenosom več uporabnega znanja med upravjalce lo-

višč in z načrtovanjem takšnih usmeritev, ki bodo upravjalcem lovišč omogočale boljše prilagajanje odvzema dejanski dinamiki v populaciji. Na tak način bi lahko lovci optimalneje izkoriščali biološki potencial posamezne vrste in ugodno vplivali na zmanjšanje negativnih posledic v okolju. Pri tem bi načrtovalci in upravjalci lovišč morali upoštevati, da je optimalen prirastek po teoretičnih in s praktičnimi dokazi potrjenih izhodiščih največji pri polovični številčnosti nosilne kapacitete (Kos in Potočnik, 2008). Upoštevati je treba tudi, da nas presoja izgub vedno opozarja na pomen pravila nadomestne smrtnosti, ki pravi, da višek prirastka v populaciji odstrani upor okolja (Krohne, 1998).

Na prvi skupni delavnici o načrtovanju za izboljšanje upravljanja s populacijami divjadi smo predstavniki upravjalcev lovišč predlagali večjo prožnost – kot strategijo kakovostnejšega upravljanja z divjadjo, s ciljem ohranjanja stabilnih in vitalnih populacij čim bolj naravne starostne in spolne sestave. Pri načrtovanju odvzema smo izpostavili, da se celoviteje upošteva populacijsko-demografske spremenljivke, biotske in abiotske dejavnike okolja ter medvrstne odnose/vplive. V posameznem LUO višina odvzema ne sme biti odvisna od posameznega načrtovalca in pripravljenosti upravjalcev lovišč za lov, ampak od med seboj primerljivih spremenljivk.

Z namenom prilagajanja populacijski dinamiki smo pri načrtovanju upravljanja s srnjadjo predlagali ločeno načrtovanje čistega odstrela – ob ustreznem upoštevanju izgub. Razreda mladičev in enoletne srnjadi naj bi se združila v skupen strukturni razred z dopustnim odstopanjem pri odvzemu od -20% do $+20\%$.

Pri jelenjadi smo predlagali načrtovanje enovitega načina poseganja v populacijo v robnih območjih vseh LUO. Dopustno odstopanje po višini odvzema naj bo določeno le

na nivoju LUO, v razponu od -20% do $+20\%$. Za divjega prašiča, ki je vrsta z izrednim reprodukcijskim potencialom in ki se zelo hitro odziva na ugodne življenjske razmere v okolju, praktično ni mogoče napovedati okvirnega letnega prirastka v populaciji. Tudi podatki o škodi na kmetijskih površinah so realno neuporabni pri načrtovanju odstrela za tekoče leto, saj ponujajo le informacijo za nazaj in za takratne razmere v populaciji ter njenem okolju. Zato dopustna odstopanja po višini odvzema niso smiselna in utemeljena. Predlagali smo, da v razredu mladičev in ozimcev ter enoletnih živali odvzem sploh ne bi bil omejen. V razredu lanščakov moškega spola naj bi bil sicer priporočljiv odvzem do največ 10% . V razredu svinj $2+$ je strukturni delež odvzema od najmanj 5% do največ 10% , v razredu merjascev $2+$ pa do največ 5% . Pri gamsu smo predlagali, da se poenotijo dopustna odstopanja od -20% do $+20\%$ in da se dovoli prerazporeditev odvzema med lovišči. Pri odvzemu muflona predlagamo enotno dopustno odstopanje od -25% do $+25\%$. Za malo divjad smo upravjalci lovišč predlagali, da bi praviloma za vse vrste, razen za lisico in sivo vrano, določili le zgornjo višino čistega odstrela, ki ga je mogoče preseči za največ 10% , ni pa ga treba dosega ti. Odstrel lisice in sive vrane naj bo določen po višini, in sicer z dopustnim odstopanjem navzdol in neomejenim odstopanjem pri preseganju odvzema. Predlagali smo tudi spremembe posameznih lovnih dob.

In za konec. Predstavniki upravjalcev lovišč smo na delavnici o načrtovanju izrazili zaskrbljenost zaradi preveč **zapletenega postopka sprejetenega letnih lovskoupravjalvskih načrtov**. Sprejetje letnih načrtov, ki je zaradi upravne procedure pomaknjeno v drugo polovico leta, je preprosto nesmiselno in škodljivo.

*Milan Cajner
milan.cajner@gmail.com*

Povzetki izpostavljenih vsebin delavnice Načrtovanje v lovstvu

Na delavnici z naslovom Načrtovanje v lovstvu, ki je bila 10. 3. 2009 v Izobraževalnem centru za zaščito in reševanje na Igu, so sodelovali predstavniki Lovske zveze Slovenije, predsedniki območnih združenj upravljavcev lovišč (OZUL), predstavniki Zavoda za gozdove Slovenije, lovski inšpektorji, predstavniki Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano RS, predstavnik Biotehniške fakultete – Oddelka za biologijo, predstavnik Gozdarskega inštituta Slovenije in podjetja ERIC-o iz Velenja. Udeležence sta pozdravila **Jošt Jakša** (direktor ZGS) in mag. **Srečko F. Krope** (predsednik LZS), ki sta bila tudi sklicatelja tematske delavnice.

Delavnica se je začela s kratkimi uvodnimi referati. **Marko Jonozovič** (ZGS) je predstavil razvoj načrtovanja v lovstvu v zadnjih 15 letih; prof. dr. **Ivan Kos** (BF) pomen načrtovanja v sodobnem lovstvu; **Milan Cajner** (LZS, OZUL) o načrtovanju in problematiki pri izvajanju načrtovanih ukrepov pri upravljavcih lovišč; **Drago Križan**

(IKGP) o načrtovanju in izvedbi z vidika lovske inšpekcije; **Zoran Grecs** in **Dragan Matijačič** (ZGS) o oblikovanju habitatov za prostoživeče živali prek gozdnogospodarskega in gozdnogojitvenega načrtovanja; **Sašo Novinec** (MKGP) pa o pripravi skupnih območnih in lovskoupravljavskih načrtov za obdobje 2011–2020.

Nato je bila problemska razprava delavnice (ki je delovala v dveh skupinah in sta ju vodila mag. **Andrej Breznikar** (ZGS) in mag. **Janko Mehle** (ZGS)), po koncu razprave pa je bila imenovana posebna skupina udeležencev, ki je zasedala 25. 3. 2009 in pripravila skupen povzetek sklepov delavnice (glej dodatek). LZS so v tej skupini zastopali **Brane Kurnik**, **Marko Petretič** in **Srečko Žerjav**, ZGS pa **Marko Jonozovič**, **Miha Marenče**, mag. **Andrej Breznikar** in mag. **Janko Mehle**. Na skupne rezultate delavnice sta vezana tudi naslednja sklepa:

1. LZS in ZGS skupaj sodelujeta pri pripravi sprememb Pravilnika o vsebini načrtov upravljanja z divjad-

jo ter Uredbe o določitvi divjadi in lovnih dob. Predlog sprememb do 30. 6. 2009 pripravi 6-članska delovna skupina (po trije predstavniki vsake organizacije). Imenovana komisija evidentira tudi predloge vsebinskih sprememb Zakona o divjadi in lovstvu, s katerim pa se počaka do prve spremembe zakona.

2. LZS in ZGS sodelujeta pri pripravi skupnih Navodil za usmerjanje razvoja populacij divjadi. Kot temeljno gradivo za delo komisije so obstoječa Navodila. Tako pripravljen osnutek novih Navodil se posreduje v presojo nekaterim strokovnjakom s področja ekologije divjadi. Predlog Navodil pripravi 6-članska komisija (po trije predstavniki vsake organizacije), ki lahko k delu povabi še dodatne člane, strokovnjake za posamezno vrsto ali skupine divjadi. Komisija pripravi predlog do 30. 9. 2009. Usklajen predlog Navodil za usmerjanje populacij divjadi se posreduje pristojnemu ministrstvu v potrditev.

Uredništvo – B. L.

Sklopi – združene vsebine, ki so jih izpostavili udeleženci delavnice kot prispevek k nadaljnjemu razvoju načrtovanja, izvedbe in kontrole na področju lovstva:

1. SPREMEMBA VELJAVNE ZAKONODAJE NA PODROČJU LOVSTVA IN GOZDARSTVA

Zakon o gozdovih

- poenostaviti postopek sprejemanja dolgoročnih načrtov
- ukinitve javnih predstavitev dolgoročnih načrtov lovskoupravljavskih območij;

Zakon o divjadi in lovstvu:

- načrtuje se samo odstrel, izgube se korektno evidentirajo
- bolje določiti vlogo upravljavca glede na veliko odgovornost, tudi z vidika visokih kazni;
- zmanjšati višine kazni;

Statut Zavoda za gozdove Slovenije

- uvedba predpisane izobrazbe članov svetov ZGS;

Pravilnik o vsebini načrtov upravljanja z divjadjo

- poenostavljen in skrajšan postopek spremembe oziroma dopolnitve letnega načrta za posamezno LUO med letom zaradi morebitnih nepredvidenih sprememb v življenjskem okolju ali populacijah divjadi

- poenostavitev in skrajšanje postopkov priprave in sprejemanja načrtov v lovstvu

- spremembe oziroma dopolnitve glede sestave načrta (posamezna poglavja)

- načrtuje se samo odstrel, izgube se korektno evidentirajo

- ukinitve javnih predstavitev letnih načrtov LUO

- prevelik vpliv Strokovnega sveta in Sveta ZGS na načrtovanje v lovstvu

Uredba o določitvi divjadi in lovnih dob

- spremeniti lovne dobe za nekatere vrste divjadi

Pravilnik o evidentiranju odstrela in izgub divjadi ter imenovanju komisije za ime-

novanje odstrela in izgub v lovskoupravljavskem območju:

- dopolnitev pri predložitvi dokazov za dokazovanje odstrela in izgub za nekatere vrste (ptiči)

2. PROCES NAČRTOVANJA, vključno s pridobivanjem podatkov:

- sprememba oziroma dopolnitev Navodil za usmerjanje s populacijami divjadi – predloge oblikuje strokovna (ekspertna) skupina, in sicer v smeri povečanja dopustnih odstopanj, določitve ekoloških enot (biomov), presoja meril za starostne in kakovostne razrede, ...

- dosledno upoštevati enoten pristop pri dolgoročnih in letnih načrtih posameznih lovskoupravljavskih območij, skladno z navedenimi Navodili

- ustanovitev »ekspertne skupine«, sestavljene iz predstavnikov LZS, ZGS in znanstvenikov (raziskovalcev) za

posredovanje mnenj in rešitev h konkretnim vsebinam

- v večji meri upoštevati mnenje lovcev pri pripravi dolgoročnih in letnih načrtov LUO;

- uvedba sistematičnega spremljanja (monitoringa) divjadi kot redne zadolžitve ZGS in s tem povečati objektivnost prikazovanja stanja populacij divjadi posameznih vrst

- zagotoviti vnos predpisanih podatkov za vsa lovišča in lovišča s posebnim namenom v enoten lovski informacijski sistem

- pri pripravi načrtov v lovstvu so potrebne dopolnitve pri zajemanju podatkov

- povečati število raziskav s področja divjadi

3. IZOBRAŽEVANJE IN INFORMIRANJE:

- večji poudarek pri izobraževanju članov upravljavcev lovišč na različnih področjih

- večji poudarek pri sodelovanju izobraževanja med lovci in gozdarji

- zagotoviti strokovnost in odpraviti različne nestrokovne interese

- poskrbeti za ukinitve določil internih aktov posameznih lovišč, ki na kakršen koli način omejujejo uresničevanje letnih načrtov lovišč in lovišč s posebnim namenom

- prenos informacij mora biti preprost in hiter

- večji poudarek pri prenosu informacij in ozaveščanje članov posameznih lovišč (npr. vsak član naj dobi kratak izvleček letnega načrta lovskoupravljavskega načrta) ter prenosu informacij med načrtovalci in upravljavci lovišč

- zagotoviti sprotno obveščanje nosilcev projektov o ciljih projektov in njihovih rezultatih.

*Povzetke so pripravili:
mag. Andrej Breznikar,
mag. Janko Mehle, Marko Jonozovič, Miha Marenčič
in Marko Petretič.*

Individualne pripombe udeležencev delavnice, ki so jih le-ti izpostavili glede na postavljeno vprašanje:

KAKŠNO JE VAŠE MNENJE GLEDE SEDANJEGA STANJA NAČRTOVANJA V LOVSTVU, S POSEBNIM POUDEKOM NA IZVEDBI IN KONTROLI?

+ (pozitivno)

- celovit pristop (vključevanje različnih uporabnikov prostora);
- urejen sistem (določeni nosilci načrtovanja, izvedbe in kontrole);
- dobro dogovarjanje glede realizacije načrtov odstrela;
- pregleden in jasen postopek;
- velikopovršinsko načrtovanje na ekološko zaokroženih območjih;
- ukrepi se načrtujejo v življenjskem okolju divjadi;
- ustrezna vključitev javnosti;
- interdisciplinarno sodelovanje;
- omogočeno je poenotenje ciljev upravljanja;
- izboljšanje odnosa gozdar – lovec;
- dober sistem kontrole;
- možnost primerjave s soslednjimi državami;
- omogočeno načrtovanje od velikega k malemu;
- usklajen pristop za vsako vrsto (divjad) na državnem nivoju;
- možnost presoje posameznih kazalnikov na širšem območju;
- profesionalizacija načrtovanja;
- urejena baza in evidence podatkov;
- izkušnost načrtovalcev;
- možnost dolgoročnega načrtovanja;
- lažji sprotni nadzor izvedbe;
- enotna baza podatkov omogoča boljše sodelovanje pri presoji vplivov;
- večnamenskost podatkov;
- zakonska urejenost na vseh pravnih nivojih;
- preglednost in strokovnost;
- skrb za vse živalstvo;
- pregled nad realizacijo odvzema (odstrel in izgube)

– (negativno)

- togost pri sprejemanju novosti (miselni premiki v glavah lovcev in načrtovalcev);
- ovire, ki izvirajo iz amaterskega delovanja;
- manjša motiviranost v LD zaradi manjše vloge;
- enostranski vplivi civilne družbe (in drugih subjektov) v postopkih;
- premajhna toleranca pri divjadi, kjer je zunanji vpliv izvedbe prevelik (objektivni vzroki);
- premajhen vpliv LD (upravljavec ne sodeluje);
- slaba seznanjenost vodstev in članov LD glede načrtov, nepoznavanje možnosti;
- slab pretok informacij;
- preslabo poznavanje in upoštevanje lovske problematike pri gozdarjih in obratno;
- pomanjkljivo spremljanje (monitoring);
- ni možnosti za prilagajanje med letom;
- načrt ne zajema vseh vrst (ločevanje na zavarovane vrste ... izločitev tistih vrst, ki bistveno vplivajo na divjad);
- preobsežni načrti – zapletenost postopkov;
- časovna neuskajenost;
- ni zagotovljena istovetnost upravljavcev z načrti;
- prepočasno vključevanje novih spoznanj;
- ni zagotovljena prilagojenost internih aktov;
- načrtovanje odvzema;
- prevlada političnih interesov nad strokovnimi, kar dopušča sistem sprejemanja načrtov;
- prikrivanje napak pri gospodarjenju z gozdovi;
- slaba predstavitev in poznavanje predvsem dolgoročnih načrtov na lokalnem nivoju;
- neenak pristop do divjadi posameznih vrst (odvisno od načrtovalca);
- MKGP ne spoštuje rokov;
- zapostavljenost male divjadi (nezanesljivi podatki);
- zakaj se ne načrtuje samo odstrel, izgube pa se zgolj evidentirajo;
- omogočena je subjektivnost načrtovalcev;
- nejasnost ciljev pri načrtovanju;
- odgovornost za neizpolnitev načrtov je prevelika (sankcije);
- neenaka je odgovornost posameznih upravljavcev (velikost).

Cepljenje je edina uspešna zaščita proti klopnemu meningoencefalitisu

Lovci smo neposredno izpostavljeni vbodom klosov!

Na novinarski konferenci, ki je bila 10. 3. 2009 v UKC Ljubljana, so strokovnjaki opozorili na nevarnosti, ki jih prinaša bolezen klopne meningoencefalitisa, na posledice, ki jih povzroča obolelost za to boleznijo, na ustrezno zaščito in pravočasno cepljenje ter na sistematično cepljenje za tiste, za katere to opredeljuje zakon. Strokovnjaki so posebno pozornost namenili tudi cepljenju otrok in dijakov ter pomembnosti ozaveščanja javnosti o tej nevarni bolezni.

Klopni meningoencefalitis (KME) je virusna bolezen osrednjega živčevja, ki se prenaša z vbodom okuženega klopa. To je bolezen, ki na človeku lahko pusti trajne posledice, lahko pa bolnik celo umre. Posledice bolezni lahko zelo vplivajo na kakovost življenja, povzročajo dolgotrajno bolnišnično zdravljenje in rehabilitaci-

jo, visoke stroške nege, nesposobnost za opravljanje dela in socialno stisko pacienta. Prof. dr. **Franc Strle**, dr. med., predstojnik Klinike za infektivne bolezni in vročinska stanja, je na novinarski konferenci poudaril: »V Sloveniji zaznavamo vedno več vbodov klosov tudi izven gozda – v mestnih parkih, na vrtovih ipd ... , zato so zaščita in cepljenje

proti klopnemu meningitisu ključnega pomena za celotno slovensko populacijo. Gre za bolezen, ki lahko pusti resne posledice, pri kateri ne moremo zdraviti vzrokov. Bolnikom lahko pomagamo zgolj z zdravljenjem simptomov, zato vsem posameznikom priporočamo, da se zavarujejo tudi s cepljenjem, ki je pravzaprav edina zares uspešna zaščita pred to boleznijo.«

Cepljenje je priporočljivo tudi za otroke. Inštitut za varovanje zdravja cepljenje priporoča vsem osebam od enega leta starosti naprej, ki se gibljejo ali živijo v območju, kjer je klopni meningoencefalitis endemičen. Po podatkih IVZ iz leta 2007 sta za klopni meningoencefalitisom zbolela 2 otroka med 1. in 4. letom starosti ter 13 otrok med 5. in

14. letom starosti. »Zaradi visoke obolenosti proti klopnemu meningoencefalitisu je cepljenje nadvse priporočljivo tudi za otroke, saj so posledice obolenosti lahko usodne tudi zanje. Še vedno pa opazamo ideološko zadržanost staršev pred cepljenjem, ki jo bomo, upam, z ustreznim ozaveščanjem odpravili,« je dodal prof. dr. Milan Čizman, dr. med., specialist pediater in specialist infektolog na Kliniki za infekcijske bolezni in vročinska stanja.

Predstavnica Inštituta za varovanje zdravja, predstojnica Centra za nalezljive bolezni, prim. doc. dr. Alenka Kraigher je poudarila: »Preventiva se začne z repelenti in oblačili, ki naj pokrivajo čim več kože, kadar gremo v gozd, zlasti na ogroženem območju. Tako lahko poskusimo klopno preprečiti dostop do kože. Če to ni dovolj učinkovito, pa je dobro, da klopna vsaj čim prej opazimo in odstranimo. Zato se je treba po obisku gozda vedno temeljito pregledati. Najučinkovitejši ukrep za zaščito pred klopnim meningoencefalitisom pa je cepljenje. To je varno in učinkovito ter za vse, ki bivajo na okuženih območjih, tudi če le kratek čas, npr. čez počitnice, zelo priporočljivo.«

Glede na število obolelih za klopnim meningoencefalitisom se v Sloveniji za zaščito odloča še vedno premalo oseb, kar je med drugim posledica tudi presla-

be ozaveščenosti posameznikov. Proti klopnemu meningoencefalitisu je v Sloveniji zaenkrat cepljenjih zgolj 10 % prebivalstva, medtem ko je, npr., v Avstriji, ki prav tako kot Slovenija sodi med endemična območja, precepljenost že 88 %. Tako so v Avstriji v enem letu obolenost s cepljenjem zmanjšali kar za 95 %!

Predsednik Dijaške organizacije Slovenije Andrej Čuš je opozoril, da so med ogroženimi skupinami tudi dijaki, zato je potrebno sistematično cepljenje ter ozaveščanje dijakov in staršev o nevarnostih bolezni: »Vsi tisti dijaki, ki se pri svojem pouku ali praktičnih vajah srečujejo z delom na prostem, so neposredno izpostavljeni vbodom klopov in s tem tveganju, da zbolijo za klopnim meningoencefalitisom. Ker je telovadba na prostem tudi del šole, je nujno, da je cepljenje dijakov sistematično in dosledno. Glede na to, da pa je cepljenje obvezno za dijake, ki se gibljejo v naravi v času šole, pa je verjetno smiselno opozoriti tudi na cepljenje otrok že v osnovni šoli, saj je šola v naravi obvezen del izobraževanja osnovnošolcev.« Čuš je še dodal: »Dijaška organizacija Slovenije si bo aktivno prizadevala za ozaveščanje dijakov o klopnem meningoencefalitisu in cepljenju, za katerega morajo poskrbeti za to odgovorne inštitucije.«

Blanka Šetinc
blanka.setinc@kclj.si

Slovenija sodi med endemična območja in se glede na incidenco (pojavnost), ki znaša 13,6/100.000 prebivalcev, uvršča na tretje mesto med evropskimi državami. Po podatkih Inštituta za varovanje zdravja je leta 2007 v Sloveniji za klopnim meningoencefalitisom zbolelo 199 oseb, za posledicami bolezn pa sta dve osebi celo umrli. Lani je številka, čeprav smrtnih primerov ni bilo, poskočila že na 248 obolelih. Okužene klope najdemo po vsej Sloveniji, še posebno ogrožena je Gorenjska. Tveganju so izpostavljeni ljudje vseh starostnih skupin, zbolevajo pa tudi otroci.

Za nekatere skupine je cepljenje proti klopnemu meningoencefalitisu zakonsko določeno. Uradni list Slovenije v Pravilniku o cepljenju, zaščiti z zdravili in varstvu pred vnosom in razširjanjem nalezljivih bolezni opredeljuje, da je cepljenje proti klopnemu meningoencefalitisu obvezno za vojake na služenju vojaškega roka, ciljne skupine v skladu z epidemiološkimi indikacijami, ki jih določi IVZ, ter osebe, ki so pri svojem delu ali praktičnem pouku izpostavljene okužbi z virusom klopnega meningoencefalitisa. Med njimi so tudi gozdarji in lovci.

Ustni deli navadnega klopa

Foto: Foto Spring – NB

KLOPNI MENINGOENCEFALITIS (KME)

Opis bolezni

Inštitut za varovanje zdravja (<http://www.ivz.si/index.php?akcija=novica&n=937>): Klopni meningoencefalitis, v nadaljevanju KME, je zoonoza, ki se prenaša z vbodom klopa *Ixodes ricinus*. Okužbo povzroča virus iz družine Flaviviridae. Klopni meningoencefalitis, virusna bolezen osrednjega živčevja, se prenaša z vbodom okuženega klopa. Ogroža predvsem ljudi, ki se v obdobju aktivnosti klopov zadržujejo v naravnih žariščih bolezni. Prvi znaki klopnega meningoencefalitisa so podobni gripi in se pojavijo sedem do štirinajst dni po

okužbi. Pri človeku se lahko pojavijo: utrujenost, slabo počutje, bolečine v mišicah, vročina in glavobol. Pozneje lahko nastanejo znamenja, značilna za meningitis, kot so: visoka temperatura, močan glavobol, slabost in bruhanje, lahko celo nezavest in smrt.

WHO, *State of the Art of New Vaccines: Research & Development 2003* (<http://www.who.int/>): KME je resna akutna bolezen osrednjega živčevja, ki lahko povzroči celo smrt ali dolgotrajne nevrološke posledice pri 35 do 58 % pacientov. Smrtnost zaradi bolezni znaša od 0,5 do 20 %. KME je endemičen

Foto: Foto Spring - MB

Navadni klop, *Ixodes ricinus*

v večini evropskih držav, Ruski federaciji in morebiti na Kitajskem. Je najpomembnejša virusna bolezen, ki jo prenašajo členonožci v Evropi in nekaterih drugih državah. Je resen zdravstveni problem. Na endemičnih območjih se pojavljajo izbruhi bolezni, ki vključujejo tisoče primerov obolelih oseb.

Potek bolezni

Bolezen ponavadi poteka v dveh fazah:

Prva faza bolezni se začne približno 7 do 14 dni po okužbi po vbodu klopa, ko virus vstopi v krvni obtok. Pojavijo se neznatne težave, kot so: slabo počutje, bolečine v mišicah, vročina, glavobol, bruhanje, bolečine v trebuhu ter driska. Ta faza traja do šest dni. Sledi prosti interval, ki lahko traja celo do dva tedna in loči obe fazi. Tedaj so bolniki ponavadi brez težav ali imajo blag glavobol.

Druga faza bolezni se začne, ko virus preide skozi krvno-možgansko pregrado v možgane. Telesna temperatura se zelo zviša (ponavadi nad 39 °C), pojavijo se močan glavobol, slabost, bruhanje, otrdelost vratu, razmeroma pogosto tresenje rok in jezika, težave z mišljenjem in koncentracijo, včasih hujše mot-

nje zavesti. Mogoča je tudi ohromitev dihalnih mišic.

Pri odraslih lahko drugo fazo bolezni razdelimo v naslednje oblike:

Meningitis (vnetje možganskih ovojnic): Za meningitis so značilni glavobol, vročina, slabost/bruhanje in otrdelost vratu. Bolnike pogosto moti svetloba. Praviloma okrevajo brez trajnih posledic; neposredne smrtne nevarnosti ni.

Meningoencefalitis (encephalitis = vnetje možganov): Poleg znamenj, ki jih imajo bolniki zaradi meningitisa, se pridružijo še težave, ki so odraz vnetja možganskega tkiva. Bolniki imajo tremor (največkrat prstov in jezika), težave z mišljenjem in zbravnostjo, razne stopnje motenj zavesti (v hudi obliki koma). Še posebno težko je stanje v primerih, ko je prizadeto možgansko deblo.

Mielitis (meningoencefalomielitis, bolezen podobna poliomielitisu): Simptomom in znamenjem meningoencefalitisa se pridružijo še znamenja, ki so odraz vnetja hrbtenjače, kar se največkrat pokaže z ohromitvami udov in/ali dihalnih mišic.

Zaradi lajšanja nastalih težav je potrebno zdravljenje v bolnišnici, ki traja različno dolgo, odvisno od stopnje in lokalizacije prizadetosti osrednjega živčevja.

Specifično zdravljenje bolezni KME ne obstaja, saj ni učinkovitega zdravila.

Pri približno 2/3 okuženih oseb se bolezenska znamenja ne razvijejo, čeprav imajo viremijo in se po okužbi razvijejo protitelesa.

Okoli 20 % bolnikov zazna le drugo fazo bolezni, zelo redko pa se okužba pokaže s prvo fazo, ki ji ne sledi druga, meningoencefalitična faza.

Klinična slika bolezni

Trajne posledice bolezni

Bolezen lahko pusti trajne posledice. Inštitut za varovanje zdravja navaja, da je v Sloveniji leta 2007 za KME obolelo 199 oseb, za posledicami bolezni sta dve osebi celo umrli. Lani (2008) je bilo zabeleženih 248 prijavljenih primerov obolelosti, smrti zaradi posledic bolezni ni bilo.

Posledice zelo vplivajo na kakovost življenja, povzročajo dolgotrajno bolnišnično zdravljenje in rehabilitacijo, visoke stroške nege, nesposobnost za opravljanje dela in socialno stisko pacienta. KME lahko povzroči dolgotrajne kognitivne motnje delovanja osrednjega živčnega sistema; tedaj je čas okrevanja zelo dolg.

Največji delež bolnikov ima močne glavobole, vrto-glavico, zmanjšano sposobnost koncentracije, depresije, motnje v delovanju avtonomnega živčnega sistema ter motnje razpoloženja in sluha. Nekateri bolniki postanejo delno ohromljeni, lahko nastane celo mišična atrofija.

ZAŠČITA PROTI KLOPNEMU MENINGOENCEFALITISU

Okužbo s KME lahko poskusimo preprečiti na več načinov:

Preventiva se začne z **odvračali (repelenti) in oblačili**, ki naj pokrivajo čim več kože, kadar gremo v gozd (zlasti na ogroženem območju). Tako lahko poskusimo klopu preprečiti dostop do kože.

Če to ni dovolj učinkovito, je priporočljivo, da **klopa vsaj čim prej opazimo in odstranimo**. Zato se je treba po obisku gozda vedno temeljito pregledati.

Najučinkovitejša zaščita pred KME je **cepljenje**.

Cepljenje

Najučinkovitejši ukrep za zaščito pred KME je cepljenje. To je varno in učinkovito ter zelo priporočljivo za vse, ki bivajo ali se neprestano gibljejo na okuženih območjih.

S cepljenjem smo pri nas začeli leta 1986. **Ker je v Sloveniji proti KME cepljenih le okrog 10 % oseb, vsako leto zabeležimo od 250 do 500 zbolelih za KME.** V Sloveniji je cepljenje obvezno za tiste, ki so okužbi izpostavljeni pri delu (npr. gozdni delavci, poklicni lovci itn.)

Obvezno cepljenje in rizične skupine

Uradni list Republike Slovenije, št. 16/1999, v Pravilniku o cepljenju, zaščiti z zdravili in varstvu pred vnosom in razširjenjem nalezljivih bolezni, navaja, da je **cepljenje proti KME obvezno za:**

osebe, ki so pri svojem delu ali praktičnem pouku izpostavljene okužbi z virusom KME;

– vojake na služenju vojaškega roka;

– druge ciljne skupine v skladu z epidemiološkimi indikacijami, ki jih določi IVZ.

Vir: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=199916&stevilka=827>

Skupine, izpostavljene nevarnostim okužbe

Posamezne skupine so neposredno izpostavljene nevarnostim okužbe s KME:

– osebe, za katere je delo v naravi (travnate površine, njive, gozdovi, parki ...) vsaj del delovnega procesa (npr. gozdarji, kmetovalci, lovci, osebe, ki vzdržujejo zunanje površine ...),

– vojaki, policisti, gasilci, športniki (golf, tek, jahanje, kolesarjenje, padalstvo, jogging ...),

– potniki, ki se v času svojega popotovanja v endemičnih območjih gibljejo na prostem,

– pohodniki in planinci (pohodi in planinarjenje do nadmorske višine 1800 m),

– osebe, ki izvajajo aktivnosti na prostem (rekreacija, taborjenje, izletništvo, nabiranje sadežev, zelišč, gobarjenje, lov ter

– se zadržujejo na prostem (travniki, jase, vrtovi, parki in gozdovi ...), četudi samo za kratek čas.

Cepljenje otrok

Inštitut za varovanje zdravja cepljenje proti KME priporoča tudi otrokom od enega leta starosti naprej, saj so tudi otroci izpostavljeni nevarnostim okužbe. Po Programu imunoprofilakse za učence, dijake in študente je cepljenje priporočljivo, še posebno za

otroke, ki bivajo na endemskem območju oziroma se bodo zaradi šolskih aktivnosti zadrževali v naravi.

Otroci so proti KME cepljeni s cepivom za otroke. (Vir: ZZV Ljubljana)

Uradni list Republike Slovenije, št. 16/1999, v Pravilniku o cepljenju, zaščiti z zdravili in varstvu pred vnosom in razširjenjem nalezljivih bolezni navaja, da je cepljenje za dijake in študente, ki prakso ali praktični pouk opravljajo v naravi, obvezno, medtem ko je v Sloveniji cepljenje za osnovnošolce zgolj priporočeno. Šola v naravi je kot del obveznega pouka obvezna tudi zanje.

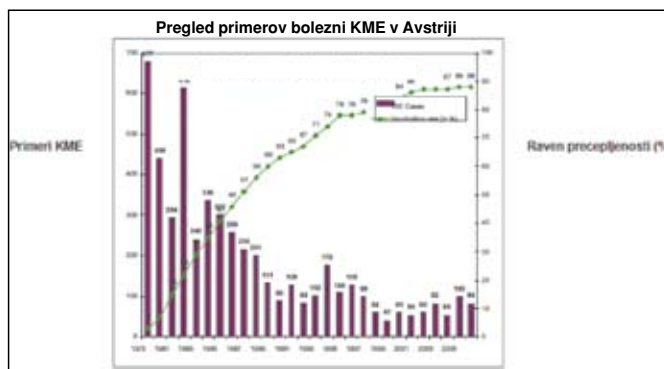
Varnost in učinkovitost cepiva

Cepivo je varno in učinkovito. IVZ cepljenje proti KME priporoča **vsem osebam od enega leta starosti naprej, ki se gibljejo ali živijo na območju, kjer je KME endemičen.**

Ob cepljenju se redko pojavijo prehodne reakcije, na primer rdečina in oteklina na mestu cepljenja, slabo počutje ali vročina, ki ponavadi mine v enem dnevu. Proti KME se ne smejo cepiti osebe z akutno vročinsko boleznijo in osebe s hudo alergično reakcijo po predhodnem odmerku cepiva ali s hudo alergijo na jajčne beljakovine.

Postopek cepljenja

IVZ priporoča, da se **cepljenje s prvima dvema odmerkom opravi v zimskih mesecih** z enomesečnim razmakom. Tako se vzpostavi zaščita pred boleznijo še pred aktivnostjo klopov. **Tretji odmerek sledi čez 9 do 12 mesecev**, nato pa so potrebni **poživitveni odmerki: prvi čez 3 leta, pozneje pa na 5 let.** Če začnemo s cepljenjem pozneje, npr. v poletnih mesecih, je priporočljivo dobiti drugi odmerek cepiva že dva tedna po prvem, da čim prej

dosežemo zaščitni nivo protiteles.

Cepljenje poteka v vseh območnih zavodih za zdravstveno varstvo in tudi pri izbranih zdravnikih.

ENDEMIČNA OBMOČJA BOLEZNI IN OBOLELOST

Evropa

V Evropi je znanih več naravnih žarišč KME. Okuženo območje se razprostira od Skandinavije čez Poljsko, Nemčijo, Češko, Slovaško, Avstrijo, Madžarsko, Slovenijo in Hrvaško.

Po podatkih iz Eurosurveillance iz leta 2003 je med 13 evropskimi državami znašala najvišja letna incidenca KME 22/100.000 prebivalcev v Litvi, 15,7/100.000 prebivalcev v Latviji. **Slovenija je bila med 13 evropskimi državami na tretjem mestu glede incidence, ki je znašala 13,6/100 000 prebivalcev.**

V Avstriji, ki ima podobno sliko razširjenosti bolezni KME kot Slovenija, je precepljenih 88 % oseb. Število obolelih za KME v enem letu so od 600 do 800 primerov pred cepljenjem zmanjšali na 50 do 90 obolelih. S povečanjem precepljenosti so v skupini oseb do 50 let zmanjšali oboletost za 95 %.

V Avstriji znaša incidenca bolezni le 1,09/100.000 prebivalcev. Okužba se pojavlja samo pri necepljenih osebah ali osebah, ki niso bile cepljene v skladu s priporočeno shemo cepljenja. V evropskih državah, kjer se KME pojavlja, je cepljenje v glavnem priporočljivo. Ponekod izva-

jajo tudi kampanje cepljenja za prebivalce, ki so poklicno izpostavljeni okužbi.

Tudi v Avstriji je **cepljenje proti KME samoplačniško.** Država pa vsaki osebi, ki se cepi proti KME, **povrne 25 % stroškov cepljenja.** Država (Ministrstvo za šolstvo) hkrati izvaja promocijo cepljenja proti KME v osnovnih šolah. Vsakega otroka in starše seznanijo o možnosti cepljenja ter ponudijo cepljenje s 15 % popustom v ceni. Starši se dokaj dobro odločajo za cepljenje, ki ga opravijo v šoli, ko pride v šolo zdravnik in cepi otroke. Starši po cepljenju dobijo povrnjenih še 25 % stroškov, ki so nastali s cepljenjem otroka.

Slovenija

V Sloveniji so okuženi klopi predvsem v gozdovih Gorenjske in Štajerske, nekoliko manj na Notranjskem, Kočevskem in novomeškem območju. V zadnjem času opažamo tudi okužbe na območjih, ki v preteklosti niso veljala kot posebno okužena. Tako se je bolezen, na primer, pojavila na Primorskem, kjer se je pred leti pojavljala le redko. Zato ni mogoče natančno začrtati okuženega območja in ne omejiti cepljenja le na omenjena območja.

Endemična območja bolezni v Sloveniji so v glavnem omejena na osrednji predel, **Gorenjsko, Štajersko in Korško.** Letno število prijav se v zadnjih petih letih giblje od 282 do 199, povprečno 271 prijav. V zadnjih petih letih je Inštitut za varovanje zdravja največ prijav zabeležil leta 2006, po letu 1993 pa leta 1994 (532 prijav). Povprečna letna incidenca KME v Slo-

veniji v zadnjih petih letih znaša 13,52/100.000 prebivalcev, kar nas med 13 evropskimi državami uvršča na tretje mesto.

Pri nas je cepljenje potrebno pri poklicni izpostavljenosti, priporočljivo pa je tudi za vse ljudi, ki se zadržujejo v naravi.

Sestava obolelih v Sloveniji

Tveganju okužbe so izpostavljeni ljudje vseh starostnih skupin. Leta 2007 je bilo največ prijav (22 %) iz starostne skupine 45 do 54 let, skoraj 60 % iz skupin 35 do 64 let.

Sestava zbolelih se po letih ne spreminja. Med zbolelimi je več moških kot žensk. Leta 2007 je bilo med prijavljenimi primeri 52 % moških in 48% žensk.

Po podatkih iz leta 2007 zbolevajo tudi otroci:

- en otrok, star manj kot eno leto, in
- 2 otroka iz skupine 1 do 4 let ter
- 13 otrok od 5 do 14 let.

Raziskava »Da bodo pravljice v gozdu živele naprej« (IVZ, 2006)

Ozaveščenost o cepljenju proti KME še vedno ni dovolj dobra. To je pokazala raziskava Inštituta za varovanje zdravja – *Da bodo pravljice v gozdu živele naprej*, v kateri so leta 2006 proučevali poznavanje boleznih same in preventive, še zlasti cepljenja. Opravljena je bila z anketami, ki so bile izpolnjene v ambulantah po Sloveniji. Izpolnjevali so jih starši, ki so na cepljenje proti KME pripeljali svoje otroke. Med anketiranimi je bila večina žensk. Več kot polovica vprašanih je imela končano srednjo ali poklicno šolo, slaba četrtina vprašanih pa visoko izobrazbo. Dobra polovica anketiranih je bila stara od 31 do 40 let.

(incidenca = število obolelih na 100.000 prebivalcev)

Velika večina vprašanih je bolezen ocenila za zelo hudo, med anketiranimi pa so bili tudi takšni, ki menijo, da je bolezen zelo blaga. Iz tega lahko sklepamo, da se kar precej ljudi zaveda nevarnosti boleznih, vendar vse premalo, kajti še vedno je 1/3 tistih, ki so bolezen ocenili za manj nevarno. Zaskrbljujoče je tudi, da se nekaterim vprašanim resnost boleznih ni zdela omembe vredna.

Izsledki raziskave

Na vprašanje *Kje ste se seznanili z boleznijo KME* so vprašani odgovorili: v medijih, 13,5 % s pomočjo zdravstvenega delavca, 11,6 % pa pri prijateljih. 8,7 % vprašanih KME pozna zaradi boleznih v družini ali okolici. Slaba tretjina vprašanih se je glede cepljenja proti tej bolezni seznanila pri zdravstvenem delavcu, 29,2 % v medijih, 15,6 % pa pri prijateljih.

41,7 % vprašanih je odgovorilo, da vedo, da informacije o bolezni lahko najdejo v knjigah, revijah, na svetovnem spletu itn.

Najpogostejši odgovori na vprašanje *Kaj bi pritegnilo vaše prijatelje, da bi se cepili proti KME*, so bili: več dostopnih informacij, strah pred boleznijo in njenimi posledicami in nižja cena cepiva.

Inštitut za varovanje zdravja ugotavlja, da je med obolelimi največ nepoučenih, ki o klopu ne vedo ničesar in mu sploh ne namenijo pozornosti. Izsledki raziskave kažejo tudi, kako velik vpliv imajo mediji in zdravstveno osebje pri posredovanju informacij o bolezni javnosti, čeprav je dandanes literature, tudi poljudne, o nevarnostih klopa in KME že kar veliko.

Uredništvo

Viri:

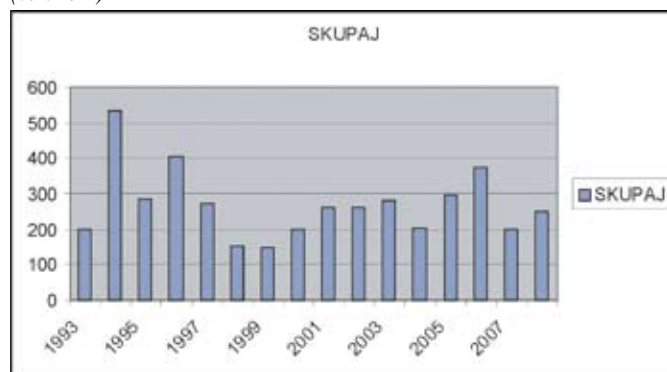
Spletna stran Inštituta za varovanje zdravja

Program imunoprofilakse in kemoprofilakse za leto 2007 (Ur. l. RS, št. 22/2007)

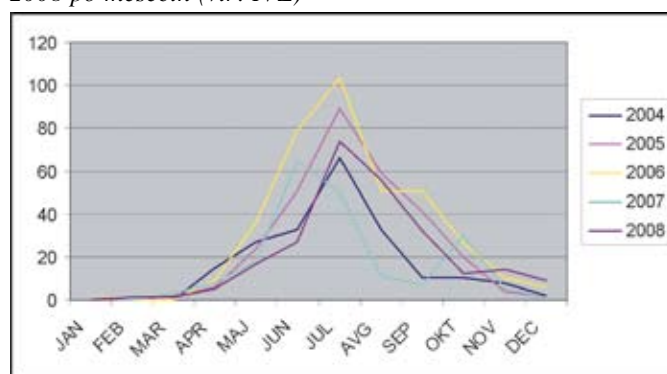
Pravilnik o cepljenju, zaščiti z zdravili in varstvu pred vnosom in razširjenjem nalezljivih boleznih (Uradni list RS, št. 16/1999), stran 1606

Zavod za zdravstveno varstvo Ljubljana (www.zzv-lj.si)

Preglednica 1: Prijavljeni primeri KME od leta 1993 do 2008 (vir: IVZ)

Preglednica 2: Prijavljeni primeri KME v letih od 2004 do 2008 po mesecih (vir: IVZ)

Preglednica 3: Število prijavljenih primerov, obolelih za KME v Sloveniji, in število umrlih zaradi posledic boleznih (vir: IVZ)

Leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Št. prijavljenih primerov KME v Sloveniji	260	262	282	204	297	373	199	248
Št. smrti zaradi posledic boleznih	0	0	2	3	0	0	2	0

Preglednica 4: Prijavljeni primeri KME od leta 1993 do 2008 po krajih (vir: IVZ, CNB Novice, april 2008)

REGIJA	2006		2007	
	ŠT. PRIJAV	INCIDENCA /1000.000	ŠT. PRIJAV	INCIDENCA /100.000
CELJE	53	17,7	31	10,4
NOVA GORICA	5	4,9	8	7,8
KOPER	6	4,3	9	6,4
KRANJ	94	47,3	44	22,1
LJUBLJANA	137	22,5	69	11,3
MARIBOR	34	10,6	20	6,3
MURSKA SOBOTA	19	15,5	3	2,4
NOVO MESTO	4	2,9	2	1,5
RAVNE	21	28,4	13	17,6
SLOVENIJA	373	18,6	199	9,9

O zasebnosti divjih prašičev

Tudi v zdajšnjih časih je po dr. **Lutzu Briedermannu** in dr. **Heinzu Meynhardtu**, oba namreč sodita med raziskovalne in poznavalske legende divjih prašičev, ta vrsta divjadi nekaterim lovcem še premalo znana. Marsikje jih lovijo na podlagi preživelih in napačnih verovanj. Novejše ugotovitve le počasi prodirajo v lovške glave in prakso.

Kaj sploh vemo o časovno pogojeni delitvi tropov, o vlogi svinje vodnice, podrobnostih pri izbiri stanišča in o vplivih različnih oblik lova na vedenje te vrste?

Na taka in še druga vprašanja poskuša odgovarjati dolgoročni projekt z uporabo naj-sodobnejših metod in sredstev, ki še vedno poteka v raziskovalnem lovišču v bližini Hamburga, v zvezni nemški deželi Mecklenburg-Predpomorjansko (Vorpommern). Tam prašiče, zlasti svinje, že vrsto let spremljajo v 30 različnih tropih, in to s pomočjo

uporabe telemetrijskih oddajnikov, videokamer in tudi z neposrednimi opažanji.

V tropih ob izteku zime zavлада neke vrste nemir. Svinje se pripravljajo na poganje in zapustijo trop, ki se ponovno zbere šele po več tednih. V tropih so svinje z ozimci in lanščakinje, lanščaki pa so ga zvečine že zapustili.

Ko žita, predvsem oves in pšenica, postajajo mlečna, se dnevni bivalni okoliš poveča tudi na negozdne površine. Ko so žita visoka dobrega pol metra, jim razen energijsko bogate in lahko prebavljive hrane nudijo tudi ustrezno kritje. Nekateri tropi so iz dnevnega stanišča v gozdu na njive in polja zahajali le ponoči, drugi so se tja kar preselili. Požeta žita sta bivalno zamenjali ogrščica in koruza. V omenjenem raziskovalnem lovišču je navedeno strategijo uporabljalo 45 % opazovanih oziroma spremljanih svinj. Razen omenjenih »kamping svinj« in dnevnih obiskovalk

so bile med njimi tudi gozdne specialistke, ki so živele izključno v gozdu. V vročih poletjih leta 2003 in 2006 so imele svinje dnevna stanišča predvsem v hladnejšem gozdu in so na polja zahajale izključno ponoči. Poleti pa so tudi sicer najbolj cenjena trstičja, ki podnevi nudijo kritje, osvežitev in kalužanje. Zato je po takih staniščih veliko »povpraševanje« med družinskimi tropi, pa tudi med merjasci.

Šele pozno jeseni, ko je žetev končana, se tropi ponovno preselijo v gozdove. Kljub temu bivalni okoliš v letnem povprečju ni velik, v povprečju okrog 750 ha. Posamične živali, bodisi lanščaki, nevedče svinje in merjasci, ki jim gredo ozimci »na živce«, se nekoliko bolj klatijo. V predelih z obiljem hrane, npr. v primestnih gozdovih, se je bivalni okoliš tropov zmanjšal tudi na 80 ha. V nasprotnem primeru pa se divjim prašičem bivalni okoliš povečuje. Po-

zimi je zaradi »manjših stroškov« oziroma zmanjševanja porabe dragocene energije smotrnejše ostajati »doma«. V nemških razmerah skoraj ne more nastati prehranska kriza, saj so gozdni obrodi praviloma vsako leto, po zbranih podatkih pa lovci v povprečju na leto na 100 ha položijo okrog 1.000 kg krme!

Zaupljivost svinj do bivalnega okoliša je izjemno pomembna, saj v njih ostajajo leta. Številne lastnosti se od njih prenašajo z mater na hčere, še zlasti, če je ugotovljena celoletna ponudba z vodo, hrano in kritjem. Ozimci pod materinim vodstvom dobro spoznajo vse lastnosti in danosti rojstnega območja in družinskega okoliša. Tudi zato se lanščakinje verjetno ne oddaljujejo predaleč, pač pa sosednjim predelom ostajajo doživljenjsko zveste. K celovitosti bivalnega okoliša, razen hrane in miru, sodijo tudi kaluže in čohališča.

Za dobro počutje in var-

nost ozimcev, zlasti v prvih tednih po skotitvi, je gnezdo pomembno za kritje in zaščito pred vremenskimi vplivi. Dnevna počivališča, vsak trop jih ima sicer več, so največkrat v najboljših predelih na sredi bivalnega okoliša. Poleti zadostujejo že preproste vdolbine, pozimi pa jih divji prašiči nasteljejo z listjem, mahom in suho travo.

Še posebno priljubljene so skoraj do tal vejnate smreke v goščavah srednje starih sestojev z debelo plastjo iglic. Na takih mestih tudi pozimi tropi počivajo na suhem, mirmem in toplem mestu. Medtem ko so svinje v porodnih gnezdih do vseh prašičev, razen ozimcev, dokaj sovražne, pa so na zimskih ležiščih izjemno strpne in sprejemajo tudi prišleke. Tako so lahko ležišča posameznih povsem blizu, poti posameznih tropov pa se čestokrat križajo.

Občasne delitve tropov so reden pojav; nekatere med njimi so tudi dokončne. Ena takih delitev je sledila napačnemu odstrelu vodnice na posamičnem lovu decembra 2003. Posledica je bila razpad tropa na več manjših tropičev, ki pa so zvečine ostali v bivalnem okolišu materinega tropa. Dejansko je v tropu izjemno pomembna vloga svinje vodnice. Kljub temu pa so kratkotrajne, dolgotrajnejše ali dokončne delitve tropov na dnevnem redu.

Počivanju v dnevnem stanišču sledi nega telesa. Zato morajo biti v bližini zelo zasmoljeni iglavci. Povzeto so srednjedobni smrekovi gozdovi še najbolj priljubljeni, saj prašiče varujejo pred dežjem, snegom, vetrom in soncem. Odvisno od razmer sledijo tudi drugačna stanišča. Kljub temu pa divji prašič ni povsem, tudi po izvoru ne, gozdna divjad. V raziskovalnem lovišču je bil med drugimi tudi manjši predel pravi prašičji raj, ki je povsem izpolnjeval vse potrebe v obliki sestojaja srebrnih smrek, ki so bile nekoč predvidene za »božična drevesa«, poleg tega pa obkrožen z žitnimi njivami. Kaj boljšega si prašiči sploh lahko želijo!?

V omenjenem predelu so tropi postali živahnejši v zgodnjih večernih urah. Ne glede, ali na krmiščih lovijo ali ne, je glavni del aktivnosti potekal v prvi polovici noči. Ponavadi so se najprej pokazali ozimci, ki še niso imeli nikakršnih slabih izkušenj z nevarnostjo pojavljanja na planem. Lanščaki in svinje so bili veliko previdnejši. Skoraj 90 % časa, ko so se odrasle živali zadrževale na krmiščih, je bilo namenjenega opreznju z dvignjeno glavo in napeto držo telesa. Nevedeče svinje so bile videti bolj sproščene, lanščaki pa so bili izrazito nemirni. V tropih več svinj je bilo opreznje razporejeno na več živali ob pogostih dogodkih, povezanih z rangiranjem (uveljavljanjem socialnega statusa).

Medsebojni odnosi med svinjami nikakor niso agresivni. Najstarejša, najmočnejša in najbolj izkušena svinja je bila, povsem razumljivo, prva avtoriteta. Njen položaj za preostale živali v tropu ni bil nikoli vprašljiv. Varovala je trop, intenzivno je oprezala in tudi stopila pogledat v smer domnevne nevarnosti. Zato se pogosto svinja vodnica prva pojavi v lovčevem vidnem polju.

Med sovrstnicami svinja svojega položaja ne pridobi s spopadi, niti z agresivnostjo. Dolgoletno lastno poznavanje vseh značilnosti določene bivalnega okoliša je poleg starosti in socialne zrelosti glavni vzrok, da ji ta vloga od sovrstnic pripada z vsem spoštovanjem. Tudi v odnosih z drugimi tropi ne odločajo mišice. Nekatera krmišča, predeli, bogatejši z naravno prehransko ponudbo in kaluže, so v »lasti tropa«. Kadar se, npr., dva tropa srečata na krmišču, se tisti, ki ga vodi mlajša vodnica, umakne. Brez milosti pa so odgnani tropi lanščakov brez svinje vodnice. Med divjimi prašiči je torej starost spoštovana.

Ponekod je obnašanje divjih prašičev spremenil tudi način lova. Prizadevanja za prostorsko in številčno uravnavanje so marsikje podrla

mejnike lovske pravičnosti. Ali je povečan pritisk z lovom spremenil tudi vedenje divjih prašičev? V omenjenih raziskavah so spremljali tudi vpliv različnih načinov lova na živali, označene z oddajniki (telemetriranih). V primerjavi oziroma v odvisnosti od letnega časa na prevladujoči skupni ali posamični lov vplivajo na velikost bivalnega okoliša posameznega tropa, ne pa na odseljevanje zgolj nekaterih živali. Merjasci, neodvisno od načina lova, razen v bukanju, živijo posamič, pa tudi moški lanščaki se izseljujejo.

Vprašajmo se: Kakšen je dnevni ritem divjih prašičev? Ali so »nelovljeni« divji prašiči dnevno aktivni? Po zbranih izkušnjah ne. V nevzmirjenih predelih je dnevna aktivnost okrog 12 %. Res pa je bila v poletnih mesecih dnevna aktivnost na velikih njivah izrazito večja, kar bi lahko pojasnili tudi s krajšimi nočmi in večjimi energijskimi potrebami svinj.

V raziskovalnem lovišču so prašiče na treh četrtinah površine odstreljevali na čakanje ob krmiščih. Težnja k večji dnevni aktivnosti je bila ugotovljena le v predelih s prevladujočim nočnim čakanjem. V takih razmerah so se izrazito povečale tudi »bežalne razdalje«. Ni pa bilo mogoče ugotoviti ključne povezanosti med lovom oziroma načinom lova, aktivnostjo in velikostjo bivalnih okolišev. Prehranska ponudba, voda, kritje in sama gostota divjih prašičev so bili ključni in z vedenjem divjih prašičev pogojeni dejavniki. Vsekakor to ne velja za pretiran pritisk z lovom, kot so stalno ponavljajoče, pogoste »monterije« v Španiji in Italiji, na katerih divje prašiče lovi na desetine lovcev in psov gonicev.

V raziskovalnem lovišču je bila povprečna letna intenzivnost odstrela od 2,8 (1999/2000) do 5,1 (2005/2006) divjih prašičev na 100/ha. Pogone so izvajali s povprečno okrog 8 strelci in 5 gonjači ter 2 do 3 psi na 100/ha. V povprečju je bila za odstrel divjega prašiča na pogonih porab-

ljena 1 ura na 14 lovcev. Pri posamičnem lovu pa je bilo za odstrel enega prašiča potrebnih 6 ur čakanja. Preračunano na površino je bilo v povprečju za odstrel enega prašiča potrebnih »18 lovcev/uro«.

Med pripravami na pogon je bil eden od spremljanih tropov nemiren že med razvrščanjem lovcev na stojišča in se je spretno izognil nevarnosti ter se iz pogona izvlekel brez strela. Drugi spremljani trop je dnevno stanišče zapustil takoj po začetku pogona, verjetno tudi zaradi nadležnega terierja. Po končanem lovu se je trop spet zbral v polnem številu. Iz tretjega, nespremljanega tropa je bil odstreljen markirani lanščak (spremljani trop je trop z živaljo z oddajnikom – op. pisca).

Ob dejstvu, da so nekateri tropi zvesti bivalnemu okolišu, je treba tudi divje prašiče loviti načrtno. Utemeljeno hitro zmanjševanje številčnosti je sicer mogoče, vendar pa s prevelikim in nepravilnim odstrelom svinj lahko povzročimo težko popravljive in škodljivo porušene socialne odnose, ki so eden od temeljnih bioloških značilnosti in potreb vseh čredno/tropno živih vrst. Zato je priporočljivo, da na skupnih lovih ni dovoljen odstrel svinj, saj je za večino lovcev natančna presoja prezahtevna. Res pa je, da je poleg intenzivnega odstrela ozimcev nujen tudi odstrel predvsem po socialnem položaju nižjih, pa tudi prestarelih svinj, sicer se bo razmnoževanje le še večalo. Novejše raziskave ponujajo osupljiva spoznanja o vedenju in vlogi svinj vodnic. Priporočljivo je tudi, da je odstrel svinj dovoljen le dobrim in odgovornim krajevnim poznavalcem divjih prašičev.

Pomembno je tudi širše sodelovanje uprav lovišč, zlasti v tistih območjih Evrope, kjer prevelika številčnost resnično terja zmanjšanje številčnosti, če se želimo izogniti težko razumljivi praksi odlova in klanja ozimcev v posebnih lovkih in uporabi kontracepcijskih tablet za svinje.

Blaž Krže

Kaj vse so o divjadi, lovu in lovci pisali časopisi na Kranjskem ...

Piše: mag. Romana Erhatic Širnik

(Nadaljevanje)

Za najnevarnejšo roparico je veljal kragulj. Prisotnost kragulja v lovišču naj bi pomenila *smrt za divjad*, za skoraj vse ptiče in domačo perutnino. Veljalo je, da je kragulja treba uničiti. Za lov nanj so priporočali pasti in lov s pomočjo uharice. Da bi ohranili divjad, bi morali lovci na svoj prapor s krvavimi črkami zapisati: *Smrt kragulju* (Lubič, 1910). Zatrjevali so, da je kragulja težko upleniti s puško ter da je najprimernejša posebna past – košara z golobom na drevesu. Pritoževali so se nad otroki, ki so jim pogosto izpustili goloba, košaro pa odstranili. Če so jih naznanili šolskim oblastem, učitelji proti *mladim gospodom potepuhom* največkrat niso hoteli ali mogli ukrepati. Ob tem so poudarjali, da bi morali v šolah otrokom vcepiti več spoštovanja do narave, zlasti pa ljubezni do ptičev pevcev (Klemenc, 1913). To je pomenilo, pustiti pasti pri miru.

V podkrepitev trditev o škodljivosti kragulja so občasno objavljali neposredne dokaze. V Beli krajini naj bi lovili divje race (O., 1912), drugod napadali vrabce (Rozman, 1911), odnašali piščance in domače kokoši (Šašelj, 1914). V Logatcu naj bi neki lovec v kraguljevi golši našel ostanke piščanca in kosa (Anon., 1912). Posebno nevarni naj bi bili kragulji v fazanerijah (Klemenc, 1913). Praviloma so lovci opisovali primere, ko je posamezniku uspelo ujeti kragulja v trenutku, ko je ta napadal svoj plen. Objavo v lovcu si je zaslužilo hrabro dejanje mladega fantiča, ki mu je uspelo v kurniku pokončati kragulja. Dečka so pohvalili, ptiča pa ubili in ga nabili na hlev v *svarilo kurjim tatovom* (S., 1912:174). To je bil namreč čas, ko so mrtve ptice v *svarilo drugim roparjem* obešali tudi na drogo-ve (Rihteršič, 1914).

Največ pozornosti so namenjali vrstam, o katerih ni bilo soglasja o njihovi koristih ali škodi zaradi njih. Med takšne so sodile kanje in postovke. V deželnih zakonih o varstvu za kmetijstvo koristnih ptic v času Avstro-Ogrske so bile postovke uvrščene med koristne ptiče, za katere je bilo predpisano trajno varstvo. S takšno opredelitvijo mnogi lovci niso soglašali. Dokazovali so, da so postovke škodljive koristnim pticam, pa tudi koristi postovk za lovišča naj bi bile vprašljive (St. 1913). V Homcu naj bi požrle mlade sinice (Vrhovnik, 1910: 164), drugod pa odnašale jerebice (St., 1914). Navajanje izsledkov raziskav priznanih ornitologov o koristih postovk ni pomagalo, lovci so jih vseeno preganjali (Anon., 1912), četudi naj bi bile ponekod, na primer na Gorenjskem, zelo redke (Šega, 1912). Med lovci so bila še večja razhajanja glede koristi oziroma škodi, ki naj bi jo naredile kanje. Posamezniki so kanjo pojmovali kot koristno ptico (Peitler, 1910), drugi so jih prepričevali, naj bi *priradoslovci*, ki so kanjo uvrstili med koristne ptice, njenemu življenju namenili premalo pozornosti in precenili njene koristi. Dokaz naj bi bila uvrstitev kanje v deželne zakone o varstvu za kmetijstvo koristnih ptičev, kjer so jo uvrstili k škodljivim ujedam (Zevnik, 1912). Lovci so, kot je bilo tedaj v navadi, škodljivost kanje dokazovali z vsebino njenega želodca. Tovrstne raziskave naj bi potrdile, da se prehranjuje s koristno divjadjo (Korent, 1912). Redki posamezniki so dokazovali nasprotno, na primer preparator iz Radovljice, ki je trdil, da je kanja *najbolj nedolžna roparica*, ki naj bi se prehranjevala le z mišmi. Njegove navedbe *prepričanih* niso prepričale (Anon., 1911). Neposrednih obtožb zoper kanjo je bilo malo. V Beli krajini naj bi uničile vse jerebice (Lubič, 1910),

v Adlešičih odnašale domače kokoši (Šašelj, 1914). V Višnji Gori je kanjo pokončal dvanajstletni logarjev sin, ko naj bi hotela odnesti piščanca z dvorišča (P., 1911). Zaradi nepoznavanja posameznih vrst (lovci so ujede slabo poznali) so še posebno pogosto zamenjali kragulja s kanjo, kar pa naj ne bi bilo nič hudega, saj naj si je tudi kanja v lovišču zaslužila smrt (Lubič, 1910). V predvojnih številkah Lovca je malo podatkov o skobcu. Zasedli smo le posamezne notice o njegovi škodljivosti za koristne ptice in ptice pevke.

V glasilu so nekoliko več prostora namenili planinskim orlom. Poročali so o velikem uspehu lovca iz Koritnic, ki naj bi v lovišču Suhi vrh pod Snežnikom uplenil planinskega orla. Izkazalo se je, da je uplenil redkega belorepca. Uplenitelja so označili za *streljača* (Ponebšek, 1912). To je bila oznaka za lovce, ki so streljali živali, ne da bi jih poznali. O planinskih orlih so poročali tudi iz Trnovskega gozda (Plesničar, 1912) in Bohinja, kjer so pred prvo svetovno vojno orli še gnezdili nad slapom Savica (Lokar, 1912:). Nikjer pa orli niso bili varni; zasledovali so jih lovci in domačini. Med ljudmi je krožila prigoda, kako so si konec 19. stoletja Bohinjci in Tolminci prizadevali dobiti orliča iz gnezda pod Črno pečjo. Uspelo je Bohinjcem. Ponosni lastnik je mladiča najprej ponudil na Dunaj, nato v Trst, Ljubljano in Kranj. Ker mu nikjer niso ponudili dovolj visoke cene, je orliča prodal lastniku železarne, Ruadu, na Jesenice. Zanj je iztržil 30 kron (Lokar, 1912). Nekaj let pozneje so poročali o sestradanem orlu, ki ga je uspelo ubiti kmetu v bližini Trebnjega (Anon., 1914).

Sove

Deljena so bila mnenja glede vloge in pomena sov. Ljudje pa tudi lovci so jih slabo poznali. Po splošnem prepričanju je bila najbolj škodljiva velika uharica, stališča glede drugih vrst so bila deljena. Objavljali so poročila o škodljivosti sov (Robida, 1913: 168 in drugi). Nekateri so zahtevali, da bi med *škodljivce* uvrstili uralsko sovo, in sicer z utemeljitvijo, da je na Kranjskem pogosta ter da povzroča precejšnjo škodo na koristnih pticah (J., 1910: 227). Največkrat so pisali o uplenitvah redkih vrst, na primer pegastega čuka (Anon., 1910: 65), kozače (Herfort, 1913: 41–42). Največ prispevkov je bilo namenjenih velikim uharicam. Čeprav naj bi bile pred prvo svetovno vojno že redke, so jih preganjali in pobijali lovci, ker naj bi se prehranjevale tudi z manjšimi pticami in sesalci. Domačini so jim iz gnezd pobirali jajca ter jih prodajali lovcem (K., 1914: 153–154). Ti so promovirali lov s pomočjo uharice, češ da je to prijetna zabava in pomemben način lova za varstvo poljske divjadi. Z uharico je bilo mogoče upleniti veliko ujed in vran (S., 1911: 81–84; K., 1912: 191). Pohvalo je zaslužil lovec, ki je s pomočjo uharice uplenil šest kanj, dva sokola selca in mnogo drugih manjših ptic: *Le tako naprej v povzdigo našega slabega poljskega lova in v – dekoracijo naših sob in salonov* (V., 1913: 63).

Kot je navajal Ponebšek, pa *koristni divjadi* niso škodovale uharice, pač pa naj bi bili pravi sovražniki *koristne divjadi* in ptičev vrane, srake in šoje (P., 1913: 182–184). Poudarjal je, da so jih v nekaterih evropskih državah zavarovali, ponekod pa razglasili za naravni spomenik..

(Se nadaljuje.)

Na kratko iz tujega tiska ...

Nemčija: V bližini kraja Überlingen v zvezni deželi Baden-Württemberg so našli dva poginula poljska zajca. Kot so pokazale analize, sta oba poginila zaradi tularemije, povzročitelja katere je bakterija *Francisella tularensis*. Bolezen uvrščamo med zoonoze, torej bolezni, ki se lahko prenašajo z živali na človeka. Pri ljudeh poteka bolezen zelo različno, odvisno od količine in tipa povzročitelja. Tako je, npr., leta 2005 v okraju Darmstadt-Dieburg za tularemijo zbolelo sedem lovcev, od katerih je eden celo umrl. Po podatkih pristojne veterinarske službe je bil pri obeh poginulih poljskih zajcih razmeroma »nenevaren« povzročitelj, ki pri ljudeh povzroča zgolj lokalne okužbe na koži in sluznici ter le redko povzroči hujša obolenja. Kljub temu na ogroženem območju velja zahteva po obveznem vodenju psov na povodcih. Bolezen se namreč lahko prenaša tudi na pse.

(Wild und Hund, Internet)

Škotska: Policija poroča o precejšnjem povečanju krivolova v predelu škotskega višavja, imenovanega Tayside. Storilci naj bi na tak način, zaradi vedno večje gospodarske krize, poskušali dodatni denar pridobiti s prodajo divjačine. Zadeva naj bi šla celo tako daleč, da je krivolov uvrščen med enega najpomembnejših kriminalnih težav zadnjih mesecev. Po podatkih pristojnih organov naj bi bil krivolov novembra in decembra »tako intenziven kot še nikoli prej«. Z večanjem zadolženosti gospodinjstev naj bi se težave še povečevale. Zaradi pretežno nočnega krivolova ter krivolova na težko dostopnih terenih je stopnja odkritja storilcev takih dejanj zelo slaba. Kljub temu ostajajo policisti optimistični, saj pravijo, da mora biti krivolovec pri svojih dejanjih ves čas uspešen, medtem ko mora biti policija uspešna zgolj enkrat, da odkrije storilca.

(Jagen Weltweit, 2/2009)

Madžarska: Praktično brez pravega boja je omenjena država izgubila »boj« s pristojno evropsko komisijo glede prepovedi lova na velikega kljunača ali sloke (*Scopopax rusticola*) v spomladanskem času. Po podat-

Foto: E. Mihnev - Diana

Poljski zajec

kih Združenja zvez za lov in varstvo divjadi v Evropski skupnosti (FACE) je imela sicer Madžarska dobre argumente za izjemno odobritev spomladanskega lova na kljunače, kar je pred časom uspelo tudi Avstriji. Očitno pa se madžarske oblasti niso želele boriti z oblastmi v Bruslju; podobno velja tudi za državno gozdarsko službo in madžarsko lovsko zvezo. Trenutno velja prepoved, ki se lahko tudi ukine. Veliki kljunač ostaja lovna vrsta divjadi na Madžarskem, na katero je načeloma, ob izpolnjevanju določenih pogojev, sicer dovoljen »tradicionalen selektiven lov manjšega števila živali«, kot je to zapisano v veljavnih evropskih smernicah. Na Madžarskem je bilo doslej dovoljeno loviti kljunače zgolj v spomladanskem času. Povprečno je bilo na leto uplenjenih približno 8.000 kljunačev.

Nemčija: Na območju zvezne dežele Sachsen so v zadnjih treh letih zabeležili kar pet izgub med volkovi enega tropa, imenovanega Nochtener. Zadnja dva primera datirata v letošnji januar. Prvega volka (volkuljo v prvem življenjskem letu) so našli povoženega ob železniški progi pri vojaškem poligonu Oberlausitz, drugega (mlado volkuljo) pa zgolj dva dni pozneje v gozdu med krajema Reichwalde in Kreba.

(Deutsche Jagd Zeitung, 3/2009)

Latvija: V skupni latvijsko-finski študiji so raziskovalci proučevali vpliv različnih dejavnikov na škodo, ki jo povzročajo losi z lupljenjem smrek. Raziskava je pokazala, naj bi največja škoda zaradi lupljenja nastajala v bližini cest, v bližini gozdnega roba ob golosekih ali negozdnih površinah ter v bližini mest, kjer počivajo losi. Debelina ali obarvanost smreke naj ne bi vplivala na privlačnost za lupljenje. V poškodovanih sestojih na že poškodovanih drevesih nastaja večkratno lupljenje kljub smoli, s katero se drevo brani pred poškodbami in ki naj bi zmanjševala priljubljenost za lupljenje. Raziskovalci so ugotovili, da pri redčenjih ne smemo dosledno odstraniti vseh preštevilnih dreves, temveč moramo v sestoji pustiti tista šibka drevesa, ki za prihodnost ne pomenijo nobene konkurence. Prav tako je za zmanjšanje gospodarske škode zaradi lupljenja, ki ga losi še posebno povzročajo v ogroženih območjih, treba večjo pozornost nameniti sestavi sestojev glede drevesnih vrst.

(Der Anblick, 3/2009)

Avstrija: V kraju Krieglach se je lovcu zgodila nenavadna nesreča. Predvsem je bil nenavaden kraj, kjer se je nesreča zgodila. Lovec je namreč z balkona svoje hiše opazoval lisico na bližnjem polju. Iz neznanega razloga je puška šibrenica, ki je bila prislonjena ob ogra-

jo balkona, padla na tla in se pri tem sprožila. Strel je zadel nesrečnega lovca v trebuh. K sreči je strel slišala lovčeva žena, ki je takoj poklicala na pomoč reševalce. Hudo ranjenega lovca so takoj prepeljali v bolnišnico.

(Wild und Hund, 5/2009)

Švica: Potem, ko je poskusno podaljšanje lovne dobe na divje prašiče v nekaterih kantonalnih prineslo izboljšanje stanja, predvsem se je zmanjšala škoda na kmetijskih površinah, so se pristojni odločili za podaljšanje tega ukrepa do leta 2013. V predelih s podaljšano lovno dobo je divje prašiče dovoljeno loviti od 1. 7 do 15. 3. Dosedanje poskusno podaljšanje lovne dobe na divje prašiče je zaustavilo večanje številčnosti divjih prašičev na eni strani ter občutno zmanjšanje škode na kmetijskih površinah na drugi. V minulih letih so se divji prašiči razširili po večjem delu Švice in zasedajo tudi območja v višjih nadmorskih višinah.

(Wild und Hund, 5/2009)

ZDA: Raziskovalci s področja molekularne biologije in genetike univerze iz Los Angelesa, univerze Stanford in univerz iz Kanade, Švedske in Italije so zdaj ugotovili, zakaj je skoraj polovica vseh volkov, ki živijo v Severni Ameriki, temno obarvanih (t. i. »timber wolf«), medtem ko je velika večina volkov, ki živijo v Evropi, sivih oziroma svetlejših barv. Z genetskimi analizami so namreč ugotovili, da gen za temno obarvanost izhaja zgolj iz križanj z domačimi psi. Pri tem je presenetljiva predvsem uspešnost obstoja te značilnosti v prosti naravi. To je tudi prvi primer nekega znaka, ki izhaja od domačih živali in je bil neposredno prenesen na divje živali, kjer se je uspešno obdržal (razširil). Pri svojih raziskavah so raziskovalci primerjali več kot 50.000 genskih označevalcev (markerjev), kar jim je omogočilo presenetljive izsledke. Volkovi in domači psi naj bi se križali še pred prihodom Evropejcev na ameriško celino.

(Wild und Hund, 5/2009)

Pripravil:
mag. Janko Mehle

Dvakrat uplenjeni vacak

LOJZE ŠTEVANEC

Bili smo povprečno velika lovska družina, upravljali smo s 5.000 hektarjev velikim loviščem. Pred leti, kmalu po 2. svetovni vojni, je v njem skakalo na stotine poljskih zajcev, prepevalo na tisoče fazanov, nešteto poljskih jerebic, vmes so se oglašale prepelice in po zraku letale zlatovranke. Vse to naravno bogastvo smo velikodušno, a brezglavo ponujali Italijanom, ki so jih z repetirkami na pet nabojev brezobzirno pobijali za devize, ki jih je država krvavo potrebovala za oborožitev, s katero bo branila opevano bratstvo in enotnost ter samoupravni socializem. Celo žive

zajce smo lovili v mreže in jih prodajali za devize.

Kmalu je bilo naravi takega početja dovolj in se je zarotila proti nam. Najprej so izginile jerebice, nato so se s tularemijo, uvoženo iz Kalifornije, okužili zajci, bolezen jih je zdesetkala, vedno redkejši so bili fazani, izginile so zlatovranke. Čim je izginila divjad z naših polj in gozdov, so nam Italijani obrnili hrbet in se preselili na vzhod, mi pa smo po stari navadi ugotavljali krivce za nastalo stanje. Kriv naj bi bil brezobziren lov, nato kmetijstvo z nestrokovno rabo škropiv in kdo bi vedel, kaj še.

Nato je po kratki vojni prišla osamosvojitve. Nova oblast je obljubljala, da

bo dokončno odpravila vse težave. Ker pa ljudje nočejo biti brez težav, so si nekaj starih ohranili in nekaj novih izmislili zraven. Kot močvirska trava ob rečnih bregovih so rasle politične stranke in nas spolitizirale vse okrog. Dejavnosti in odločanje v njih je bilo treba čim bolj približati ljudem, so razglasili. Da bi to postalo uresničljivo, so velike močne občine razbijali kot lončene vrče. Iz črepinj so nastajale manjše občine, v katerih je imelo več oblastiteljnih ljudi možnost, da so se čim bolj približali oblasti in vladali. Take težnje in novosti so prodrle tudi med naše lovce. Razdelili smo se v dve lovske družini in si osirotelo lovišče razdelili nekako na polovico. Ko

smo prej v celotnem lovišču preštevali in ocenjevali divjad, so bile številke še nekako sprejemljive, zdaj pa – naj smo preštevali fazane in zajce, jerebic še videvali nismo –, je bila vse ena sama velika revščina. Edino kar se je kazalo v lovišču, so bile srne in divje svinje, ki so oboje delale škodo na poljščinah in novih nasadih v gozdovih, kar smo morali lastnikom poravnati iz praznih blagajn.

Ne rečem, da je bilo tako zato, ker smo si razdelili lovišče, ali pa zato, ker smo se nenadoma tudi mi razdelili med leve in desne, kot je rekla žena enega naših lovcev: »Vsak po svoji vesti in poštenosti.« To je treba kar verjeti, ker ženske imajo vedno prav, vsaj doma. Nekateri, ker žen ni bilo zraven, so začeli dvomiti v tako pobožno ugotovitev in trdili, da je Niccolo Machiavelli že pred 500 leti ugotovil, da poštenost, vest, morala in etika ne gredo skupaj s politiko, da politiko spremljajo interesi, takšni in drugačni. Začeli smo se prepirati o vzrokih izginotja divjadi, pa tudi o politiki, tako kot se oni tam zgoraj v parlamentu; verjetno smo se od njih nalezli, ker je prepirljivost dokazano nalezljiva. Nikakor nismo prišli skupaj, ker je imel vsak svojo resnico in svoj prav, po kateri poti je mogoče iti do uspešnega cilja. Narava pa se na naše konstruktivne predloge in resnice, na našo poštenost in vest ni ozirala, ker ima ona svoje zakone. Zajcev in fazanov ni hotelo biti več, zato smo ubrali druge poti. Politiko smo pustili doma in redkim zagretim posameznikom. Ker starega načina lova na zajce in fazane ni bilo več mogoče organizirati, smo se usmerili na race. Te so še vedno v jatah prihajale iz severnih krajev, se pomešale z našimi racami in preletavale naše nebo nad reko in njenimi rokavi, da je žvižgalo, frfotalo in čofotalo, ko so sedale na gladino.

»Če se boš dobro skrila pod grmovje na obali in molčala, ti bo racak prav gotovo obvisel v zadrakah,« smo bili prepričani, »seveda, če ga boš zadel.«

Tisti večer se je po obilni mastni večerji k rečnemu rokavu odpravil France K. Zanj so trdili, da hodi na treninge k paintballu, da uspešno tekmuje in si je domov prinesel že več peharjev, tudi z mednarodnih tekmovanj. Bil je več v prikrivanju kot kakšen Indijanec iz zgodb Karla Maya in hiter pri streljanju kot revolveraš iz kavbojskega filma. Po mačje se je splazil pod grm in tiho čakal. Kaj kmalu je zažvižgalo in na jasnem nebu, osvetljenem z luno, se je zarisala eskadrilja frfotajočih rac. Bliskovito je dvignil puško. Po strelu je ne daleč od njega skozi veje padla v travo raca. Mimogrede jo je pobral, bil je lep racak,

mu vtaknil glavo v zadrgo, obesil na pas in se umaknil nazaj pod grm. Kmalu zatem je prišumela druga skupina rac; bila je previsoko nad krošnjami dreves, da bi bil strel smiseln. Prepričan je bil, da se bodo vrnile, zato je mirno čakal naprej. Nenadoma ga je zvililo po črevesju, se mu pretakalo, ga napenjalo, da mu je šinila kri v glavo in je težje dihal. »Preobilna večerja je kriva,« je pomislil. Dober »prdec« bi mu stanje olajšal, vendar mu ni zaupal; bal se je, da se mu ne bi kaj »ne bodi ga treba« znašlo v hlačah. Stanje se mu nikakor ni hotelo izboljšati, zato je puško prislonil k veji, zadrgo z racakom pa vrgel po tleh, ker se mu je že zelo mudilo. Hitro je zlezal na breg, da bi opravil, kar je moral opraviti. Olajšan se je počasi, da ne bi lomastil med grmovjem in zbujal pozornosti, vrnil k prejšnjemu mestu. Vzel je puško v roke, racaka na zadrghi pa ni bilo nikjer. Preiskal in pretipal je vse okrog, kamor ga je prej vrgel. Brez uspeha, racak je izginil. Bilo je nemogoče, da bi mu ga kdo odnesel, slišal bi ga, bil je v bližini. Racaka tisti večer ni prinesel domov.

O dogodku je nekaj časa molčal, nato pa povedal Janku, ki pa je raztrobil okrog. Zelo so se mu smejali, dogodek pa je počasi utonil v pozabo.

Čez dobra dva tedna se je razširil glas, da je Kosi uplenil racaka, ki je imel okrog vratu zavezano zadrgo. Hitro so ugotovili, da so zadrge Francetove in zato pripadajo njemu. Tako preprosto pa ni šlo pri lastništvu racaka, ki ga je Kosi želel dati nagačiti. Eni, s pomanj-

kanjem domišljije in humorja, a poučeni o zakonih, so trdili, in to brezkompromisno tudi zagovarjali, sklicujoč se na zakone in dolgoletne lovske uzance, da plen pripada tistemu, ki je zadnji streljal in ga položil.

»Stvar pa tu ni tako preprosta,« so rekli drugi. »Racak je bil že uplenjen in dan v zadrge.« Tudi glede zadrge se niso mogli poenotiti, ker je Kosi vztrajal pri zahtevi, če mu pripada plen, mu pripadajo tudi zadrge, ki so bile na uplenjenem racaku, ker bi bile sicer tako in tako izgubljene. Stvar se je zapletla, ker so se mnenja križala in lovce razdelila v dve skupini: vsaka je imela svoje mnenje in vsaka drugačne argumente. Pravdanje je zelo razvnelo lovce. Kdo bi si mislil, koliko tehtnih in duhovitih argumentov so si nasprotniki nanizali in polagali drug proti drugemu, odvisno od bistrosti posameznikov. Eni so bili za arbitražo, drugi so se bolj ogrevali za referendum, ki so ga vladajoči in nevladajoči organizirali v imenu demokracije, ne da bi se ozirali na stroške za vsako odločitev, za katero niso hoteli prevzeti odgovornosti in so jo zato prenesli na neodgovorno ljudstvo, da sami ne bi bili nič krivi, če bi se kaj zapletlo. Nekateri so bili bolj za ustavno sodišče »če že razsoja za vsakovrstno babje pričkanje, zakaj ga ne bi vključili tudi mi«, so predlagali, kar je pričaralo obilo zdravega smeha med nas. Problem še ni rešen, z vso duhovitostjo občasno oživi in ga rešujejo ob kozarcu, da ohranja zdravo vzdušje med nami, mimo strankarskih in političnih peripetij.

Foto: E. Mihevc – Diana

Priloge na proslavo 100-letnice izhajanja Lovca

V dvorani generala Rudolfa Maistra v Mariboru je bila 18. marca 2009 prva seja organizacijskega odbora za pripravo in izvedbo praznovanja stoletnice izhajanja revije Lovec. Na njej so člani sprejeli in potrdili program praznovanja ter predlagali, naj bi organizacijski odbor vodil mariborski župan **Franc Kangler**, k sodelovanju pa bi poskusili pritegniti tudi kmetijskega ministra.

Osrednja slovesnost ob tem častitljivem jubileju bo v veliki dvorani SNG Maribor 22. januarja prihodnje leto. Člani odbora bodo s sodelavci pripravili bo-

gat kulturni program in odprli priložnostno pregledno razstavo vseh letnikov revije Lovec.

Ob stoletnici izhajanja bo januarja prihodnje leto izšla tudi posebna, jubilejna, sicer redna, a razširjena številka Lovca s faksimilom 1. naslovnice Lovca iz leta 1910 z zbranimi zgodovinskimi poudarki in analizo vloge Lovca pri razvoju lovstva in lovske organizacije na Slovenskem. Obogatena bo tudi s slikovnim in fotografskim dokumentarnim gradivom in bo služila tudi kot promocijsko gradivo Lovske zveze Slovenije. Nosilne razprave in zgodovinske strokovne članke za jubilejno številko bodo pripravili dr. **Marjan Toš**, mag. **Romana Erhatič Širnik** in **Franc Černigoj**. Veliko prostora bo namenjenega analizi vsebin, namenjenih bogatitvi

Foto: B. Leskovic

Prva seja organizacijskega odbora za pripravo praznovanja 100-letnice izhajanja Lovca (na fotografiji) je bila v dvorani R. Maistra v Mariboru, kjer so sklenili, da bo proslava 22. 1. 2010 v SNG Maribor.

Foto: B. Leskovic

Organizacijski odbor za pripravo proslave ob 100-letnici izhajanja glasila Lovca bo vodil mariborski župan Franc Kangler (na fotografiji ob dr. Marjanu Tošu, predsedniku uredniškega odbora založniške dejavnosti LZS).

lovskega leposlovja in krepitevi lovske kulture v posameznih zgodovinskih obdobjih. V jubilejni številki bodo predstavljeni tudi znameniti slovenski lovci in njihove bibliografije ter vsi uredniki revije Lovca od leta 1910 naprej.

O pripravah na proslavo ob 100-letnici Lovca je bilo sporočilo javnosti predstavljeno tudi na posebnem panoju, ki je bil nameščen v razstavnem prostoru Lovske zveze Slovenije na 6. Mednarodnem sejmu Lov, ki je bil prejšnji mesec v Gornji Radgoni. V okviru letošnjega že 36. Srečanja slovenskih lovskih zborov in skupin rogistov v Lukovici pri Domžalah bodo 13. 6. 2009 odkrili spominski ploščo uglednemu biologu, naravovarstveniku, šolniku in zaslužnemu uredniku Lovca **dr. Stanislavu Bevku**. Konec leta bodo pripravili bibliografijo Lovca 1910–2010 v elektronski obliki, ki jo bomo prihodnje leto objavili ter dopolnjevali na spletnih straneh Lovske zveze Slovenije v linku Lovca. V pripravi je tudi posebna knjižna izdaja Matjaža Podlogarja Kosmati predsednik. Delo naj bi izšlo predvidoma v sredini leta 2010.

B. Leskovic

Srečanje koroških lovskih pevcev in rogistov

Nekdanji rudarski kraj Črna na Koroškem je že veliko let doma in v tujini vedno bolj znan po črnjanskih vrhunskih

smučarjih, tudi lovskih, pa tudi po tem, da ga že desetletja krasi Plečnikov spomenik NOB in Begičev, posvečen črnjanskim »knapom«. Zadnje marčno soboto je kraj spet presenetil in opozoril nase. Tokrat je za pravo presenečenje poskrbela lovsko-kulturna prireditev – 6. Srečanje koroških lovskih pevcev in rogistov, ki so ga organizirali v okviru 42. Pregleda odstrela divjadi (2008) Mežiškega lovskegogojitvenega bazena (MLGB).

V Črni živi le okrog 3.600 duš, na veliko prepevajo »črnjanski pobi in dečve«, tam še vedno radi igrajo na citre in diatonične harmonike. Ker domačini znamo ceniti vsakršno kulturno in športno dogajanje, je pri nas potekal eden največjih lovskih kulturnih dogodkov na Koroškem in širše v zadnjem času. V Občino Črna sodijo tri lovske družine, ki so po velikih in bogatih loviščih med največjimi na Koroškem. Letos je bila prireditev tovrstne razstave **LD Koprivna - Topla**, hkrati pa je potekalo tudi tradicionalno srečanje koroških in štajerskih lovskih pevcev in rogistov. Veliki uspeh velja pripisati Koroški lovski zvezi, ki iz leta v leto (deluje šele dobrih osem let) preseneča s svojim uspešnim in zavzetim delovanjem na mnogih področjih dela, zlasti še na kulturnem. Znotraj KLZ namreč delujejo kar trije lovski okteti in od letos tudi dve skupini rogistov. Letos je v sodelovanju s črnjansko občino in LD Koprivna - Topla, na čelu katere je vsestranski starešina **Gregor Vrabčič**, pripravila res nepozabno lovsko-kulturno prireditev. Tudi letos so se vabilu odzvale lovske

glasbene skupine s te in one strani Pece ter Štajerske. Tudi letos so se lovci - pevci in rogisti Lovskih oktetov (**LD Podgorje, LD Prežihovo - Kotlje, LD Peca - Mežica** in slovenskega zamejskega **Kluba prijateljev lova Celovec**) ter skupin rogistov (**LD Muta, LD Zeleni vrh - Vuzenica, KUD Pohorski rogist** z območja LZ Maribor in **Savinjski rogist** SK Zveze lovskih družin – Celje), ki se sicer tradicionalno udeležujejo koroške lovske glasbene prireditve, predstavili s kakovostnim petjem in igranjem na lovske rogove.

V kulturnem domu v Črni so koroški lovci iz sedmih LD iz Mežiške doline postavili zelo zanimivo lovsko razstavo oziroma pregled odstrela velike divjadi, poleg tega pa je potekal nepozaben sobotni lovski večer. Da sta v teh krajih lov in lovska kultura že stoletja trdno povezana, se je ponovno potrdilo v Črni. Prvič se je namreč zgodilo, da so lovske in domače pesmi ter lovske melodije lovskih rogov odmevale med lovske trofeje koroških lovcev. Veliko je bilo takih, ki so v Črni sploh prvič v živo doživeli lovsko glasbeno kulturo. Združenim pevske skupinam je dirigiral cenjeni koroški zborovodja **Tone Gašper** iz Mislinje. Združene rogistre, letos so med njimi prvič igrali tudi rogist iz Vuzenice, ki jih vodi glasbeni pedagog in lovec **Vojko Trnjek**, je vodil **Andrej Pungartnik**. Še več, ponovno so za pravo presenečenje poskrbeli lovci - pevci in rogist s samostojnimi nastopi.

Svoj prispevek srečanju je dal tudi koroški lovski umetnik **Jože Potočnik**, član LD Koprivna - Topla, ki je v avli kulturnega doma razstavil svoje umetniške

izdelke iz lesa. Prečudovite slike divjadi in koroške dežele je razstavljal tudi domačin **Milan Pečovnik**, upokojeni rudarski nadzornik. Učenci OŠ Črna so se odzvali povabilu organizatorja in napisali spise ter risali na temo narava in divjad. Vsi izdelki so bili na ogled mnogim obiskovalcem, ki so do zadnjega napolnili kar veliko dvorano kulturnega doma. K poživitvi srečanja je prispevala tudi otroška folklorna skupina, ki je v koroški narodni noši večje odplesala nekaj plesov. Skratka, sobotni lovski večer je bil bogat in privlačen tudi zaradi skrbno pripravljene scenarija, ki ga je tudi tokrat sestavil koroški lovski animator za kulturo **Franc Rotar**, zlasti pa zaradi domačinke **Tadeje Germadnik**, ki je večje povezovala prireditev. Kako tudi ne bi, saj je sodelavka Koroškega radia in RTV Slovenije. Da ji lovstvo ni tuje, velja zahvala njenim moškimi sorodnikom.

K pomembnosti srečanja so prispevali tudi častni lovski in drugi gostje. LZ Slovenije sta zastopala podpredsednik **Branko Kurnik** in predsednik Komisije za kulturo in stike z javnostjo **Marjan Fortin**, slednji je rojen Črnjan. S Koroške lovske zveze so bili poleg predsednika **Dušana Leskovca** in strokovnega tajnika **Franca Praznika** še člani UO KLZ in raznih komisij. Povabilu se je odzvalo tudi kar nekaj predstavnikov 19 koroških LD. Na čelu predstavnikov črnjanske občine je bil župan **Janez Švab**, sicer član LD Bistra. Med množico navdušenih obiskovalcev smo opazili tudi predsednika Kluba prijateljev lova iz Celovca **Mirka Kumra** s sodelavci, okrajnega lovskega mojstra za Velikovec na avstrijskem Koroškem

Na odru črnjanskega kulturnega doma je letos združeno zapelo in na lovske rogove zaigralo okrog 60 lovskih pevcev in rogistov iz Slovenije in avstrijske Koroške.

Franca Košutnika in še mnoge druge. Kulturni dogodek je spet dokazal, da lov in kultura še kako povezujeta lovce od blizu in daleč. To je bilo poudarjeno tudi v pozdravnih nagovorih Leskovca, Švaba, Kurnika in Fortina. Delovanje in razvoj lovske kulture na Koroškem naj bosta zgled in vodilo tudi drugim lovcem v Sloveniji, je bilo še slišati v Črni.

Vrhunec 6. Srečanja v Črni sta zagotovo zaznamovali dve presenečenji. Prvo je bilo, ko sta Branko Kurnik in Dušan Leskovec najvišje lovske odlikovanje LZ Slovenije, red za lovske zasluge I. stopnje, izročila dolgoletnemu lovskega funkcionarju **Jožetu Logarju**, članu LD Prežihovo - Kotlje in prvemu predsedniku Mežiškega LGB ter sobudniku za ustanovitev Lovskega okteta LD Prežihovo. Dru-

go presenečenje pa je bilo, ko je **Jože Gril**, član LD Ribnica, sicer na letošnjem EP najuspešnejši slovenski oponašalec jelenjega rukanja s svojim nastopom presenetil vse obiskovalce, tudi nas, ki ga poznamo že leta. Z vrhunskim oponašanjem jelenjega rukanja je presenetil in dobesedno zmedel celo tiste koroške lovce, ki že desetletja vsakoletno rukanje jelenov spremljajo v naravi. K uspešni predstavitvi sekcije naših rukačev je svoje dodal tudi Fortin, ki je z besedo razlagal Grilovo rukanje.

Nepozaben črnjanski lovski glasbeni večer bo brez dvoma slehernemu prisotnemu ostal v lepem spominu. Morda tudi zaradi snidenja starih lovskih prijateljev in znancev, stiskov rok in tudi rosnih oči od zanosa. V sproščenem vzdušju je dolgo v noč trajalo druženje tudi v

črnjanski Gostilni Drofelnik, ki je znana predvsem po odlični domači kuhinji.

Franc Rotar

Spomladansko izobraževanje je nadvse koristno

Posvetovanje z lovskim inšpektorjem in pravnikom v ZLD Posavje - Krško

Ze naši predniki so se pred več kot sto leti zavedali, da bo moral biti slovenski lovec izobražen. Zato se mora članstvo vedno bolj izobraževati, kajti le tako bomo lahko bili enakovredni partner koncesionarju in drugim pri sodobnem upravljanju lovišč.

Podpis koncesijskih pogodb in dodelitev lovišč, v skladu z zakonom po kar petih letih, je le realnost. Zakon tudi veleva organizacijo lovskočuvajske službe po novih standardih, pri čemer lovskim čuvajem dodeljuje tudi več pravic na eni strani, na drugi pa še več obveznosti. Lovski čuvaj polaga račune za svoje delo vodstvu LD, s katero ima sklenjeno pogodbo, pa tudi ZGS in lovski inšpekciji.

Da bi vse teklo kolikor toliko gladko, smo tudi mi organizirali izobraževanje za vse pogodbeno vezane lovske čuvaje, pa tudi za najbolj odgovorne osebe – starešine LD. ZLD Posavje - Krško je k sodelovanju pritegnila lovskega inšpektorja **Daniela Pavlina**, iz pravniških oz. tožilskih vrst pa **Bojana Avbarja**, ki je tudi sam lovec in tematiko pozna z obeh strani. Avbar nam je predstavil pravilen pristop lovskega čuvaja, kadar čuvaj opravlja svojo dolžnost. Pri kontroli lovišča namreč lahko lovski čuvaj naleti na različne osebe, ki niso le nedolžni sprehajalci v prostoru. Problem je tudi, da je vse več motoriziranih oseb, ki lahko zelo hitro zapustijo mesto krivičnega dejanja. V vseh takih primerih mora lovski čuvaj ravnati preudarno, v mejah svojih pooblastil, za uspešen zaključek pa nujno potrebuje pomoč Policije. Prav temu sodelovanju bomo namenili poudarek na naslednjem srečanju lovskega čuvajev, na katerega bomo povabili tudi predstavnike Policije. Skupaj se bomo poskusili dogovoriti za pravilen postopek obveščanja in pomoč v takih primerih.

Seveda pa mora lovski čuvaj pri svojem delu sodelovati z

lovskim inšpektorjem tudi na področju gojitve divjadi in nje-nega odvzema iz lovišča. Pri tem je potreben nadzor nad lovskimi napravami, objekti, boleznimi pri divjadi in še marsičem. Velik problem so tudi posegi v prostor s strani drugih uporabnikov prostora, kadar le-ti, kljub določilom ZDLov-1, uničujejo stanišča divjadi in drugih prostoživečih živali v času njihovega razmnoževanja. Praksa je tudi pokazala, kako pristojno ministrstvo ne spoštuje našega krovnega zakona. Ker se je izvajalec lotil čiščenja struge potoka Gabernica v času zakonske prepovedi, je lovska družina ukrepala in podala prijavo lovskega inšpektorju. Le-ta je s svojo odločbo prepovedal nadaljevanje dela, ministrstvo pa je v pritožbenem postopku odločbo preprosto odpravilo.

Med prisotnimi je vzbudilo največ dvoma določilo v 2. odstavku 73. člena ZDLov - 1, ki govori, da mora lovski čuvaj ukrepati po lastnem preudarku v primeru, kadar inšpektorja ali Policije ne more pravočasno obvestiti zaradi nujnega in takojšnjega ukrepanja.

Tudi delovanje lovskočuvajske službe je še vedno delno neznano upravnim organom, ki bi morali že izdati službene znake za pooblaščen lovske čuvaje.

Da je bila obravnavana tema zares zanimiva in da se lovski čuvaji dobro zavedajo svoje odgovornosti, priča dejstvo, da se nas je v veliki sejni dvorani Občine Krško zbralo kar 87. Vsi zbrani smo se strinjali, da nas čaka veliko podobnih srečanj, na katerih bomo lahko razčistili še druge probleme, za katere zaenkrat verjetno sploh sploh ne vemo. Ne vemo pa tudi, koliko časa bo vse delo vzelo amaterskemu lovskega čuvaju, ko bodo vsi nadzorni organi terjali svoje. Zdajšnja družba ima takih zahtev vse več.

V lovskih vrstah imamo veliko strokovnjakov z različnih področij našega delovanja in od njih pričakujemo tudi veliko pomoči.

Starejši lovski tovariši in tudi mi, malo mlajši oziroma že kar nekaj let prisotni v slovenskem lovstvu, vemo, kakšno je bilo stanje z malo divjadjo v naših loviščih. Žal se je v naravi marsikaj spremenilo, kar pa smo storili ljudje v dobri veri, da bomo pomagali slovenskemu kmetijstvu. V melioracijskih območjih so izginile počasne struge

Na slovensko lovsko kulturo, ki vedno bolj navdušuje tudi šolsko mladino, so bili v Črni še kako ponosni (na fotografiji z desne: Dušan Leskovec, Jože Logar, dobitnik reda LZS za lovske zasluge I. stopnje, in Branko Kurnik), Jože Gril, Janez Švab, Marjan Fortin in Mirko Kumer.

Tudi otroška folklorna skupina OŠ Črna je s plesom in vriskanjem prispevala k uspešnemu lovsko-glasbenemu srečanju v Črni.

Foto: F. Rotar

starih potokov z brežinami, obraslimi s travo, ločjem, grmičevjem. Tam so bila še visoka drevesa, ki so zmanjševala vpliv vetra, pticam pa dajala varno zavetje za gnezdenje blizu polj. Majhne parcele so bile zasejane z različnimi poljščinami. Da lastniki pri obdelavi ne bi prihajali v medsebojne spore zaradi meje med parcelami, so puščali široke vmesne pasove neobdelane. Škropiv še ni bilo, zato so take meje ostale zaraščene z različnimi pleveli, ki so služili za kritje, s semeni pa so poskrbeli za prehrano poljskih kur in drugih zunanjih ptic. Žal so to le še spomini. Njivski kompleksi ene kulture dosejajo nekaj hek-

trebno najti primerne parcele, sledijo pogajanja z njihovimi lastniki o najemu ali, še bolje, nakupu. Potem je na vrsti setev kultur, sajenje primernih drevesnih vrst in grmovnic, pravilno zimsko krmljenje. Nato pa čakanje na uspeh, ki se ne pokaže takoj ... Članstvo je praviloma pesimistično in želi vidne rezultate.

Taka izmenjava izkušenj je vedno dobrodošla, saj pomaga navdihniti posameznike, ti pa prepričajo še druge, pa ... Na koncu bo morda nekaterim le uspelo. Da bi bilo takih čim več, bomo še organizirali nove posvete!

Dušan Lepšina

je **19 družin**, ki so članice ZLD Gorica, izplačalo oziroma poravnalo škodo od divjadi v skupni višini **68.000 €**. Največ škode, za 15.000 €, je plačala LD Grgar, LD Čepovan je imela za 6.000 € škode, najmanjša odškodnina pa je bila 400 €. Vsi škodni primeri za leto 2008 so zaključeni.

Udeležba na seminarju je bila zelo dobra; udeležilo se ga je 32 slušateljev iz 14 LD, kar le dokazuje željo po tovrstnem izobraževanju in zavedanje o pomembnosti poznavanja škodne problematike in potrebi po vsakoletnem dodatnem usposabljanju in tudi osvežitvi že pridobljenega znanja.

odlično opravljeno nalogo tudi na tem mestu iskrena zahvala.

Zadnje besedo so imeli slušatelji in udeleženci usposabljanja, ki so z vprašanji in pripombami poskušali razrešiti še druge pomisleke in nejasnosti. Največ vprašanj je bil deležen G. Šuler, ki je vsakemu strokovno razložil vprašanje. Skupna ocena je bila, da je prvi stik z oškodovancem najpomembnejši in najzahtevnejši. Ne smemo si dovoliti, da bi nastal konflikt lovec – kmet. Le s skupnim in razumnim sodelovanjem lahko nastane potrebno sožitje ter zadovoljivo reševanje tovrstnih negativnih pojavnih oblik.

Boris Birsa

Foto: D. Lepšina

Del udeležencev spomladanskega izobraževalnega posveta ZLD Posavje - Krško (v ospredju lovski inšpektor Danijel Pavlin)

Foto: P. Bone

Z letošnjega dopolnilnega usposabljanja cenilcev škode od divjadi z območja ZLD Gorica in družinskih računalniških operaterjev za vnos podatkov v Lovski informacijski program Lisjak.

tarjev. Toda tudi temu se divjad še lahko nekako prilagodi, hujši šok pa doživi ob pospravljanju letine. Njive namreč v enem samem dnevu izpraznijo in kar naenkrat nastanejo površine več hektarjev, ki so popolnoma gole. Divjad naenkrat ostane brez kritja in hrane. Če želimo stanje male divjadi vsaj zadržati, moramo lovci pripraviti boljše razmere za njen obstoj. Kot sem že omenil, smo na posvetu lovskih čuvajev z lovskim inšpektorjem govorili tudi uničevanju tega habitata celo v času gnezdenja ptic in poleganja mladičev. Lovske družine poskušajo stanje spremeniti z izboljšanjem razmer in se trudijo vsaka na svoj način. O svojih izkušnjah nam je nekaj povedal lovski tovariš **Ernest Fišinger** iz LD Ljutomer. Zaključek njegove predstavitve programa je zelo preprost: izboljšati razmere v naravi. Pot do tega pa je veliko težja, saj je za tako akcijo najprej treba motivirati članstvo. V nadaljevanju je po-

Izpopolnjevanje na področju ocenjevanja škode od divjadi in vnos podatkov v sistem Lisjak

V skladu z letnim programom dela **ZLD Gorica** je bilo v lovski koči LD Hubelj - Ajdovščina 4. 3. 2008 organizirano dopolnilno usposabljanje cenilcev škode od divjadi in družinskih računalniških operaterjev za vnos podatkov v Lovski informacijski program LISJAK.

Podpredsednik Zveze lovskih družin Gorica **Primož Bone** je v uvodnih besedah poudaril veliko potrebo po rednem usposabljanju na tem področju, še posebno zato, ker v LD obravnavamo čedalje več škodnih primerov škode od divjadi. Če ni zadostnega znanja s tega področja, lahko zelo hitro nastane konflikt interesov med upravljavcem in oškodovancem ali pa nepravilnosti le na eni strani. Leta 2008

Prvi predavatelj je bil **Goran Šuler**, član Statutarno-pravne komisije pri LZS, in je predstavil pravno-formalne vidike škode ter opisal naloge in postopke upravljalca lovišč.

Damjan Muznik, predstavnik ZGS in cenilec škode, ki jo povzročijo zavarovane vrste, je navzoče seznanil z opredeljitvijo vrst škode ter razmejil pristojnosti ocenjevanja škode glede na povzročitelja.

Borut Semenič, strokovni sekretar ZLD Gorica, je predstavil, kako je treba pravilno voditi evidence in kako vnašati škodne primere LD v lovskoinformacijski sistem Lisjak.

Strokovni sodelavci - predavatelji so na preprost in razumljiv način razložili posamezna področja, seveda s poudarkom na tistih točkah, kjer najpogosteje nastajajo napake pri cennitvi škode, ter nazorno prikazali pravilen vnos podatkov v računalniški program Lisjak. Za

Zelene straže na Pohorju?

V kabinetu mariborskega župana **Franca Kanglerja** je bil še en slavnostni podpis pogodb o sofinanciranju LD z območja Mestne občine Maribor za leto 2009. To je nadaljevanje izvorne rešitve, s katero je lani začel župan Franc Kangler in o kateri smo obširneje poročali tudi v Lovcu. Mestna občina Maribor je namreč tudi v letošnjem proračunu zagotovila finančna sredstva za sofinanciranje dejavnosti LD na področju varstva okolja ter zaščite in reševanja. LD bodo dobile po 2000,00 €, tako da bodo imele zagotovljen denar za plačilo koncesije za upravljanje lovišč.

Slavnostnega podpisa sta se poleg župana Kanglerja in staršev LD udeležila tudi slovenski kmetijski minister dr. **Milan Pogačnik** in načelnik Upravnene enote Maribor **Željko Vogrin**.

V izjemno pristnem vzdušju in ob velikem zadovoljstvu starešin LD je župan Kangler vnovič poudaril, da v lovcih vidi velike zaveznike na področju širšega varstva narave in okolja. Pri tem je še posebej poudaril njihovo skrb pri zatiranju stekline, pri opravljanju preventivnih ukrepov zoper ptičjo gripo in pri zagotavljanju stalnega nadzora v loviš-

zdaj težav ni bilo, so zagotavljali starešine. Zadovoljstvo nad izjemno zglednim sodelovanjem MO Maribor z lovskimi organizacijami na terenu je izrazil tudi kmetijski minister dr. Milan Pogačnik, ki je bil sicer gost mariborskega župana Kanglerja na tradicionalnem spomladanskem rezu Stare trte na Lentu.

M. Toš

Foto: M. Pigec

Starešine LD z mariborskega območja v družbi župana Franca Kanglerja in kmetijskega ministra dr. Milana Pogačnika

čih, s katerim je hkrati zagotovljen učinkovitejši nadzor nad akutnimi primeri onesnaževanja in vznemirjanja okolja. Pri tem je še posebej izpostavil Pohorje in nanizal uspehe zimske redarske službe. Z njeno pomočjo je bil učinkovito zmanjšan obseg negativnih posledic zaradi ne nadzorovane vožnje z motornimi sanmi po Pohorju. Povedal je, da zelo resno razmišljajo o uvedbi zelenih straž, ki bi jih sestavljali lovci, financirale pa bi jih vse občine, ki gravitirajo na Pohorje; poleg mariborske še 16 okoliških. Stražarjem bi zagotovili terensko vozilo in celo konje, je povedal Kangler.

Njegova pobuda je bila deležna velikega odobravanja, še bolj pa ideja, da bi lovske organizacije na terenu postopoma vključili v okvir javne službe na področju varstva okolja, ki bi jo financirala država. To je predlog, ki naj bi ga pretresli tudi v pristojnih ministrstvih in ki so ga starešine LD pozdravili z velikim navdušenjem. Županu se je za takšno pomoč v njihovem imenu zahvalil starešina LD Ruše Bojan Urbančič, načelnik Uprave enote Maribor Željko Vogrin pa je sporočil, da so vrata njegove pisarne vedno odprta, če bi imeli morda kakršne koli težave pri upravnih zadevah iz pristojnosti EU Maribor. Za

Triindvajset novih lovk in lovcev v ZLD Novo mesto

Eno izmed ključnih delovnih področij lovske organizacije je lovsko izobraževanje. Tudi leta 2009 je Zveza lovskih družin Novo mesto, ki ji uspešno predseduje Miha Božič, pripravila tečaj za lovski pripravnici in enaindvajset lovskih pripravnikov, ki so uspešno opravili lovski izpit, ki jim daje zakonito in legitimno pravico do samostojnega lova. Lovski izpiti v Republiki Sloveniji temeljijo na Pravilniku o pogojih za opravljanje lovskega izpita in obliki dokazila o opravljenem lovskem izpitu, ki ga je izdal minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano na podlagi 6. in 7. odstavka 61. člena Zakona o divjadi in lovstvu (Uradni list RS, št. 16/04). Tečaj, ki ga je letos obiskovalo 23 lovskih pripravnikov, eden od njih je bil iz posavske območne lovske zveze, je uspešno vodil strokovni tajnik ZLD Novo mesto Stane Gabrijel. Med predavatelji, ki so na strokovno visokem nivoju predavali o zgodovini lova, biologiji in ekološki živali, lovski zakonodaji, posameznih vrstah divjadi, upravljanja z njo in loviščih, velja posebej omeniti enega naših najvidnejših lovskih strokovnja-

Skupinska fotografija novih lovk in lovcev (generacija 2009) pred sedežem ZLD Novo mesto

Foto: B. Avbar

Tečaj je prizadevno vodil strokovni tajnik ZLD Novo mesto, Stane Gabrijel.

kov inž. Blaža Kržeta. Izpitna komisija, ki so jo sestavljali Bojan Avbar, predsednik, ter člana Marjan Kumelj (ZGS) in Blaž Krže, je bila z znanjem kandidatov zadovoljna in jih je ocenila z oceno uspešno. Slavnostne podelitve lovskih spričeval se je udeležil podpredsednik IO ZLD Novo mesto Jože Primc, ki je novim lovcem čestital ob uspešno opravljenem lovskem izpitu, pozdravila pa sta jih tudi predsednik OZUL Novo mesto Franc Jarc in predsednik Komisije za izobraževanje pri ZLD Novo mesto Branko Bec. Z veseljem ugotavljamo, da se med mladimi večja zanimanje za lovstvo, posebno pa, da se na podlagi načela o enakopravnosti in enakega obravnavanja v lovske družine vključujejo tudi predstavnice nežnejšega spola. Tako sta zadnji tečaj obiskovali in uspešno opravili izpit tudi lovki Janja Ovniček iz LD Padež in Darja Gros iz LD Veliki Gaber. Za najboljše znanje na lovskem izpitu so Darja Gros (Veliki Gaber), bodoča doktorica znanosti, Marko Repše (LD Trebelno) in Marko Barle (LD Dobrnič) prejeli knjižna priznanja. Ravno primer lovke Darje dokazuje, da organizirano slovensko lovstvo,

ki je svoje korenine pognalo že davnega leta 1907, temelji na enakih možnostih za vse in da je tesno povezano z ekologijo in obstojem človeka ter je v skladu s sodobno znanostjo in znanstvenimi načeli. V znanju je moč, v slogi in prizadevanjih za ohranitev divjadi v trajnostnem, sonaravnem upravljanju z njo pa obstoj Zemlje in človeštva.

Bojan Avbar

Lovske novice od Turjaka do Krke in Kolpe

V jugozahodnem delu Dolenjske, v katerem imajo lovišča LD, članice ZLD Kočevje, LPN Medved - Kočevje, Žitna gora in Snežnik - Kočevska Reka je v prvih treh mesecih letos potekalo kar nekaj pomembnih zadev, povezanih z lovstvom in lovske organizacije.

Komisija za pregled in oceno odstrela ter izgub divjadi v 3. Kočevsko-Belokranjskem LUO je od 14. 1. do 27. 1. 2009 v vseh loviščih opravila pregled odstrela in oceno izgub ter oceno in kategorizacijo trofeje. V vseh loviščih LD in LPN so bile čeljusti in trofeje vzorno pripravljene, odvzem temeljnih vrst divjadi pa je bil realiziran pri: srnjadi 101 %, jelenjadi 100 %, pri divjih prašičih 137 % in pri gamsih 92 %.

V vseh LD, članicah ZLD Kočevje, so bili občni zbori, v nekaterih tudi volilni. Razveseljivo je, da se težišče vodenja LD le obrača v prid mlajših članov, kar je v neki meri tudi razumljivo, saj dandanes brez »računalniške pismenosti« preprosto ni več mogoče.

Utrinek z občnega zbora ZLD Kočevje v Željnah pri Kočevju

5. 3. 2009 je bil v Željnah pri Kočevju, v prostorih lovskega doma LD Mala gora, redni Občni zbor ZLD Kočevje. Vsi predstavniki članic so se strinjali, da je leta 2008 delo dobro potekalo, zato na predstavljeni poročila ni bilo veliko razprav in so bila potrjena brez zadržkov. Nekaj več razprave in izmenjave mnenj je bilo pri sprejemu finančnega dela načrta za leto 2009, ki se je nanašal na višino članarine, vendar so na koncu prevladali argumenti in udeleženci so potrdili načrt.

Na koncu občnega zbora je predsednik zveze mag. Štefan Vesel izročil pisno priznanje in zahvalo Savu Mutiću, kuharskemu mojstru in članu LD Predgrad za promocijo kočevskih lovcev in lovskih običajev po Sloveniji in zunaj njenih meja. Po končanem občnem zboru je sledilo druženje, za kulinarčne dobrote pa je poskrbel nagradjeni kuharski mojster Savo.

ZLD Kočevje je 7. 3. 2009 začela izvajati predavanje v okviru Programa za lovske pripravnike. Programa se udeležuje 24 pripravnikov in bo končan predvidoma 23. 5. 2009.

Ker smo predstavniki lovskih družin v dvojni vlogi, smo se 12. 3. 2009 ponovno sestali na rednem Zboru upravljalcev lovišč in LPN 3. Kočevsko-Belokranjskega LUO, ki je bil v prostorih restavracije Marof v Kočevju. Tokrat so se že poprej omenjeni sestavi pridružili še lovski tovariši iz ZLD Bele krajine. Zbor upravljalcev lovišč in LPN je soglasno sprejel poročila o opravljenem delu IO OZUL in komisij za leto 2008, prav tako pa potrdil načrt dela IO OZUL in komisij ter finančni načrt OZUL za leto 2009. Ugotovljeno je bilo, da so bile opravljene vse naloge, ki izhajajo iz

Foto: M. Artnak

Predsednik ZLD Kočevje mag. Štefan Vesel je izročil pisno priznanje in zahvalo Savu Mutiću, kuharskemu mojstru in članu LD Predgrad za uspešno promocijo kočevskih lovcev, njihove kulinarike in lovskih običajev po Sloveniji in zunaj njenih meja.

zakonodaje in urejajo področje lovstva, pa tudi naloge s področja načrtovanja ter druge naloge trajnostnega gospodarjenja z divjadjo in loviščem ter doseganje in uresničevanje opravljenih lovskih in naravovarstvenih nalog. Sodelovanje pri načrtovanju z območno enoto ZGS - OE Kočevje poteka vzorno in dobro, prav tako tudi z lovsko inšpekcijo in Veterinarsko upravo RS.

19. 3. 2009 je ZGS - OE Kočevje v svojih prostorih na Marofu v Kočevju predstavil osnutek Letnega lovskoupravljalškega načrta za 3. Kočevsko-Belokranjsko LUO za leto 2009. Na predstavitev so bili povabljeni predstavniki vseh lovišč LD in LPN v OZUL, a udeležba ni bila pretirano številčna.

Branko Zlobko
LD Banja Loka - Kostel

Naprej z novim vodstvom

Letni občni zbor LD Toplice je vodil Franci Saje, pomagala pa mu je naša zavzeta tajnica Mojca Križe. Najprej smo počastili spomin na člane, umrle v prejšnjem letu. Sprejeli smo dnevni red, ki je bil objavljen že z vabili. Verifikacijska komisija je preštela prisotne člane LD in ugotovila, da jih je od skupno 86 prisotnih 62. Bili smo sklepčni. Po ustaljeni praksi smo že deset dni pred občnim zborom dobili na dom vsa poročila in predloge načrta dela za letos. Tako kot vsako leto so bila vsa poročila dobro pripravljena in pregledna, tako da nanje ni bilo bistvenih pripomb. Najbolj je bilo zanimivo poročilo gojitvenega referenta Braneta, iz katerega je bilo razvidno, da je bilo iz lovišča odvzeto 149 glav srnjadi. Od tega smo uplenili 111 osebkov, 8 glav smo našli poginulih, 1 evidentirano je pokončala kosilnica, 2 so pokončali potepuški psi, povoz pa je terjal

ogromen krvni davek (povoženih je bilo kar 27 glav). Pri jelenjadi je slika še bolj tragična. Od 22 glav skupne izločitve je bilo povoženih kar 12 glav. LD je za leto 2008 sicer predlagala odstrel 110 glav srnjadi, 18 glav jelenjadi in 16 divjih prašičev. Predlagani načrt odstrela pa je OZUL popravil tako, da je bil načrtovan odstrel 150 glav srnjadi, 13 glav jelenjadi in 16 divjih prašičev. Odstrel jelenjadi je bil v drugem razdelilnem obdobju povečan še za 5 živali.

Tudi pred leti se je že dogajalo, da smo morali drastično povečati odstrel srnjadi, ki je naša glavna divjad, in to celo na več kot 200 glav. Starejši lovci smo opozarjali, da je to občutno preveč, saj lovišče tolikšnega odstrela ne bo preneslo brez posledic. Imeli smo prav, saj se od takrat naprej, kljub ponovno zmanjšanemu odstrelu, številčnost še ni izboljšala. Zadnja leta se ustrezen življenjski prostor divjadi neprestano krči; naselja se vse bolj širijo, povečujeta se tudi število in skupna površina ograjenih

Delovno predsedstvo LD Toplice s poročevalci

Foto: F. Kulovec

Novo vodstvo LD Toplice

površin, kamor divjad nima dostopa. In to celo v revirju Pajkež, ki je vedno veljal za predel, kjer je največ divjadi, vključno z velikimi zvermi. V lovišču zaradi prebiralne sečnje skoraj ni več gošče, kjer bi divjad našla mir in zatočišče, še posebno ob poleganju mladičev. Višek vsega so vožnje s terenskimi motocikli in sodobnimi štirikolesniki, ki posebno ob koncu tedna hrumijo po naših gozdovih.

Finančni načrt za leto 2009 smo sprejeli v nespremenjeni obliki, predlog letnega gospodarskega načrta pa je doživel manjše popravke. Sicer pa bodo o številu divjadi, ki naj bi bila odvzeta iz lovišča tako kot doslej, tudi mimo naših želja, odločali drugi.

Na našem občnem zboru so podelili tudi odlikovanja, s katerimi je LZS odlikovala naše člane. Znak za lovske zasluge sta prejela **Franc Bakšič** in **Bojan Bevc**, red LZS III. stopnje je prejel **Branko Križe**; LD Toplice je s plaketo odlikovala člana **Janeza Sintiča** in **Dušana Slaka**. Za dolgoletno vzorno sodelovanje so plaketo prejeli še zasebniki: **Jože Fabijan**, **Jože Pršina** in **Jože Kramaršič** ter **KOLPA, d. d. - Metlika**, za katero je priznanje sprejel predsednik uprave **Mirjan Kulovec**.

Martinu Sintiču, **Aloju Klobučarju** in **Dragu Šobarju** je občni zbor na predlog UO podelil naziv častni član, **Francu Krašovcu** pa je starešina ob njegovi 75-letnici v imenu članov predal priložnostno darilo. V članstvo smo sprejeli dva pripravnika.

Po razrešnici starešini, UO in komisijam smo za starešino LD Toplice v naslednjem mandatsnem obdobju izvolili **Avgusta Bučarja ml.** Preostali člani UO pa so odslej: **Branko Križe** – gospodar, **Mojca Križe** – tajnica, **Branko Tolar** – blagajnik, **Janez Sintič** – gojitveni referent, **Ivan Poreber** – oskrbnik lovskega doma, **Igor Volk** – referent za izobraževanje, **Dušan Slak** – referent za strelstvo in **Jože Henigman ml.** – kinolog. Novi starešina je predstavil program dela v svojem mandatu in se zavzel, da bi tradicionalno poletno srečanje lovcev in krajanov pri lovskem domu ostalo tudi v prihodnje, saj krepi vezi med lovci in krajanji, pa tudi prihodek od srečanja ni zanemarljiv. Bodo pa morali, tako kot doslej, za delo poprijeti vsi člani.

Na koncu smo sklenili, da

Novi starešina LD Toplice je Avgust Bučar ml.

bomo Društvu Julija za nakup mamografa nakazali donacijo v višini 5 € na posameznega člana, kar bomo člani poravnali z drugim obrokom članarine.

Ura se je bližala poldnevu, ko smo končali uradni del, na neuradnem pa smo se okrepčali z divjačinskim golažem in pijačo, ki jo je prispeval **Stane Kumelj**, saj mu je lani boginja Diana namenila trofejo kapitalnega medveda.

Franc Kulovec

Srečanje oponašalcev jelenjega rukanja in srečanje LPZ ter skupin rogistov JV Slovenije

Gregorjevo 09

Drugo marčevsko soboto so se na prireditvenem odboru kmetijskega sejma Gregorjevo 09 na Grabnu pri Novem mestu

srečali člani lovskih pevskih zborov in rogistov jugovzhodne Slovenije. Pridružili so se jim tudi oponašalci jelenjega rukanja iz vse Slovenije, vsi skupaj pa so popestrili dogajanje na sejmu in predstavili del bogate lovske kulture.

Z bogatim programom so začeli člani KUD Šentjernejski rogisti, ki so svoje organizacijske sposobnosti pod vodstvom **Marke Rešetiča** in **Cirila Mikliča** dokazali že lani na 35. Srečanju slovenskih lovskih zborov in rogistov v Šentjerneju. Za njimi so se predstavili pevci LPZ Globoko in rogisti ZLD Novo mesto - Škocjan.

Za izjemno predstavitev so poskrbeli člani »rukaške« sekcije pri Komisiji za kulturo LZS, saj so v svojem polurnem nastopu pričarali vzdušje v naših gozdovih, ko v prvih hladnih septembrskih dneh zaslišimo čarobno oglašanje jelena – kralja naših gozdov. Predstavili so oponašanje jelenjega rukanja v sedmih disciplinah: od mladega jelena, ki išče košute, do starega jelena s tropom košut, njihovo odganjanje tekmecev do mogočnih glasov neposredno pred njihovimi dvoboji. Za višek in zaključek nastopa so poskrbeli vsi trije člani državne reprezentance **Jože Gril**, **Simon Ferlinc** in **Pavel Nared**, ki so Slovenijo uspešno zastopali na letošnjem Evropskem prvenstvu v Dortmundu v Nemčiji. Predstavili so jelenje rukanje na višku paritvenega obdobja jelenjadi, ko se jeleni za svoje košute med seboj preganjajo in uprizarjajo prave boje.

Glasbeni program so nadaljevale še tri skupine: LPZ Bela krajina, Rogisti LD Trdinov vrh

in LPZ Krško. Vsi nastopajoči so navdušili prisotne na prireditvenem prostoru, ki se je med uro in pol dolgim programom povsem zapolnil. Lovska kultura je še enkrat stopila med ljudi in dokazala, da je na visokem nivoju zanimiva tudi za druge. Morda smo pogrešali le več sodelovanja s tamkajšnjo območno zvezo, ki ni poskrbela za dovolj obveščenosti svojih članov o zanimivi lovski prireditvi.

Ciril Miklič

Postopna izločitev muflona iz koroških lovišč

Uršljogorski in solčavski mufloni so bili že leta 1990 »obsojeni« na izločitev

V 60. letih prejšnjega stoletja je bil z naselitvijo muflonov v nekatera slovenska lovišča zagotovo storjen korak k še privlačnejšemu in pestrejšemu lovu, ki je sledil že po nekaj letih od naselitve. Nekaterim takratnim naprednim LD je sledila tudi koroška LD Podgorje. Decembra 1967 so takratni člani omenjene LD namreč v svoje kar precej veliko lovišče naselili muflone s Korzike. Dvanajst so jih pripeljali, osem ovc, dve jagnjeti in dva ovna ter jih spustili na pobočja Čerčejevega vrha. Prva leta so z mufloni upravljali le podgorski lovci. Pozneje so se širili tudi v lovišča LD Slovenj Gradec, Pogorevc - Žerjav in Prežihovo - Kotlje, ki mejijo na lovišče LD Podgorje. Na Koroškem imata v svojem lovišču stalne muflone tudi LD Koprivna - Topla in LD Bistra, ki pa naj bi pripadali solčavski populaciji (Kamniško-Savinjsko LUO). Ne glede na to vsi koroški mufloni spadajo v Pohorsko lovskoupravljavsko območje (PLUO).

Neupoštevanje strokovnih usmeritev upravljanja z mufloni v preteklosti je zagotovo povzročilo porušeno spolno in starostno sestavo ter tudi neuskkljenost z življenjskim okoljem. To že nekaj let ugotavljajo pri PLUO, zlasti pa na to opozarja koroški lovski inšpektor **Drago Križan**. S preprostimi besedami povedano: na pobočjih Uršlje gore je večina zdajšnjih muflonov potomcev leta 1967 naseljenih muflonov. Številčnost muflona se je iz leta v leto hitro večala. Ne samo, da so v našem okolju nastale tudi določene genetske

Za izjemno popestritev so poskrbeli rukači Jože Gril, Simon Ferlinc in Pavel Nared.

Foto: M. Rojšček - Džana

spremembe, ampak je zaradi te tujerodne parkljaste divjadi v gozdu začela nastajati tudi škoda (zaradi objedanja mladja, lupljenja lubja in celo drevesnih korenin). Ker se je škoda kljub opozorilom gozdarjev in lovske inšpekcije še vedno večala, je leta 1990 Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) izdalo Odločbo o izločitvi muflona iz koroških lovišč. Izločitev naj bi bila opravljena do leta 1996. Ko je davnega leta 1989 komisija za lovstvo pri tedanji SIS (Samoupravni interesni skupnosti) za gozdarstvo opravila terenski ogled poškodb zaradi muflonov v gozdovih na Uršlji gori, je **Anton Simonič** z MKGP med drugim izjavil: »Za naselitev muflonov na pobočjih Uršlje gore sem s svojo pristojnostjo izdal odločbo. Zdaj vidim, da bom moral izdati tudi odločbo o njegovi popolni izločitvi.«

Toda »zaradi samovolje nekaterih lovskih funkcionarjev«, kot pravi inšpektor Križan, odločbe kljub večkratnim pisnim in ustnim opozorilom niso vzeli dovolj resno. Nestrokovno gospodarjenje z muflonom je privedlo do preveč številne populacije, do spolnega razmerja, ki je nenaravno in izrazito v korist ovc, zlasti ostarelih. Iz letnih poročil Pohorskega LUO o gospodarjenju s populacijo koroških muflonov je med drugim mogoče zaslediti tudi, da izra-

zito primanjkuje srednje starih in slabih ovnov, saj so triletni že izjema, da izgub pri muflonu zaradi bolezni ni opaziti in da je že ustaljen pojav vraščanje rogov (polžev) v vrat, kar kaže na negativno genetsko spremembo.

Povsem drugače pa na gospodarjenje z muflonom gledajo lovci v LD Podgorje. V bilten, ki ga je ta LD izdala leta 2006, ob svoji 60-letnici, so podgorski lovci med drugim zapisali: »Ta naša lepa, sicer res neavtohtona divjad (njena domovina je Sredozemlje), ki je bila v našem lovišču naseljena natanko pred 40 leti, se bori za svoj obstoj. Z izgovorom na škodo, ki jih, roko na srce, zadnja leta skoraj ni, je obsojena na iztrebljenje.« Podgorski lovci tudi pravijo, da se je številčnost muflonov že bistveno zmanjšala zaradi čezmernega odstrela.

Vprašanja o gospodarjenju z muflonom so na Koroškem še vedno dokaj aktualna, čeprav je bolj ali manj znano, da je odločba MKGP iz leta 1990 zahtevala, naj bi v naslednjem petletnem obdobju, do leta 1995, s popolnim odstrelom izločili vse muflone z območja Uršlje gore in drugih koroških lovišč. Nekateri si po svoje razlagajo, da odločba ne velja več, četudi so nekatere koroške LD od leta 1996 do 2002 v svojih letnih načrtih res načrtovale popoln odstrel muflonov brez števil, je

bil odstrel te vrste v tem obdobju kljub vsemu majhen. »Nujno uredničenje odločbe MKGP so po mojem prepričanju vodstva nekaterih LD resda samovoljno zavračala in je niso vzela dovolj resno. Res pa je tudi, da je bil petletni rok za popolno izločitev nerealen«, odkrito pove Križan. »Popolna odstranitev (odstrel) neke živalske vrste iz narave je že v osnovi problematična, saj je območje Uršlje gore, kjer predvsem živijo mufloni, izredno obsežno. Za izločitev te vrste so zdaj tudi lovci v matični LD Podgorje, saj so se prav od tu mufloni zelo razširili tudi v tista lovišča, kjer so imeli nekadaj izredno kakovostno populacijo gamsov, ki jo je začel muflon ogroziti zaradi svoje prisotnosti,« pravi Križan.

Ker se že kar nekaj let odstrel muflonov skorajda ne približa več načrtovanemu, morda to že kaže, da se zmanjšuje številčnost koroških muflonov. Tudi podatki kažejo tako. Leta 2007 je odvzem znašal 56 muflonov oziroma le 43 % od načrtovanega števila. Lani so načrtovali 90 živali, odstrelili pa so jih samo 42. Sicer pa je na Koroškem cilj upravljanja z muflonom zmanjšati številčnosti na najmanjšo mogočo številčnost in vzpostaviti takšno spolno in starostno sestavo, ki bo postopno vodila do popolne izločitve muflona iz koroških lovišč. »Še vedno je v veljavi Odločba iz leta 1990,

ki kot obvezo priporoča, da je odstrel čim večji oziroma neomejen. Že kar nekaj let ugotavljam, da LD Podgorje, ki pretežno upravlja z največ mufloni na Koroškem, niti približno ne izvršuje niti minimalno predpisanega odstrela, kljub večkratnim opozorilom lovskega inšpektorja. Toda že v kratkem se bodo s podpisom koncesijske pogodbe LD zavezale, da bodo izvajale v načrtu PLUO sprejeta določila tudi glede muflona! Če bo ugotovljeno, da temu ne bo tako, bodo lahko tvegale celo odvzem koncesije,« je še poudaril koroški lovski inšpektor Križan.

Ob vsem tem pa velja zapisati, da mnogi koroški lovci, ki lovijo muflone, že več kot 40 let skrbijo zanje. Ni pomemben le odstrel, ampak z veliko energije in z vso odgovornostjo skrbijo za dodatno zimsko krmljenje, ki ga namenjajo tudi drugim avtohtonim divjim parkljarjem. Že desetletja namreč vzdržujejo kar okrog 13 ha pasišč, več kot 5 ha travnikov redno gnojijo in z njih vsako leto spravijo seno za divjad. Negujejo 1,5 ha grmišč, 6 ha gozdnega roba in skrbijo za vodne vire. Velika parkljasta divjad na leto poje okrog 14 ton sena, 10 ton pese in 4 tone raznega zrnja. Glede na vloženo delo in problematiko z mufloni lahko ocenjujemo, da so mufloni koroškim lovcev prej v breme kot v lovski užitek!

Franc Rotar

Klateški psi morijo divjad

»Zakonska prepoved giba-
»Znja psov v naravi brez
nadzorstva je zgolj mrtva črka
na papirju, če ni tudi ustreznega
nadzora nad njegovim izvaja-
njem!«

Tako nam je povedal 68-letni
lovec, lovski čuvaj in gospodar
LD Negova **Franc Veberič**, ki
je član lovske bratovščine na-
tanko 40 let. LD Negova šteje
50 članov in gospodari z 2.400 ha
velikim loviščem na območju
KS Negova in Spodnji Ivanjci,
ki sodita v Občino Gornja Rad-
gona, ter na območju Grabonoša
(Občina Sv. Jurij ob Ščavnici).
Veberič, ki je z vsem srcem pre-
dan lovstvu, je veliko prostega
časa namenjal razvoju LD
Negova (8 let je bil njen stare-
šina, 16 let je že gospodar dru-
žine, dolga leta pa je tudi lovski
čuvaj).

»Sem človek, ki ima rad na-
ravo. Moram reči, da negovski
lovci lepo skrbimo za divjad, saj
imamo v celotnem lovskem revir-
ju tudi 40 krmilnih mest. Dnevno
obiščem dodeljeni revir in sledim
dogodkom v njem. Najhuje mi
je, ko vidim od psov raztrgane,
na pol požrte živali, največkrat
srne.« Zato nas je tudi pokli-
cal, da bi novinarji zabeležili
grozljive posledice nepotrebnih
pomorov divjadi. »Napišite, pro-
sim, kaj o tej problematiki, kaj-
ti lovci smo danes pri tem, za-
radi novih zakonskih določil,
nemočni.« Pokazal nam je ostan-
ke pokola srnjaka v obdelanem
sadovnjaku, ki je nasproti nji-
hovega lovskega doma ob cesti
Negova–Spodnji Ivanjci. »Kot
gospodar in lovski čuvaj želim,
da širša javnost izve o tej proble-
matiki. Kot ugotavljamo, je na
območju našega lovskega revirja
okrog 120 psov, od katerih je
več kot polovica takih, ki se v
naravi gibljejo brez nadzorstva
lastnikov. Lovci jim pravimo
potepuški ali klateški psi. Kot
je znano, zakon ZDLov - 1 pre-
poveduje prosto gibanje psov v
naravi brez navzočnosti lastnika.
Toda kaj pomaga zakonska pre-
poved, če je nihče ne upošteva,
saj lastniki vedo, da odstrela ne
bo zaradi nedovoljenega odstre-
la. Ko sem kot lovski čuvaj na
Policiji potožil glede potepuških
psov, so mi rekli: »Lovci, rešujte
ta problem, kot ste ga doslej.« A
lahko si mislite, kaj bi to pome-
nilo. Lovci menimo, da tak način
reševanja problema ni primeren,
saj sami psi niso krivi za pokole;

Lovec in lovski čuvaj LD Negova **Franc Veberič** ob raztrganem
srnjaku v ograjenem sadovnjaku v Negovi

V *Stavešinskem vrhu* so klateški psi srnjaka pokončali ob ogradi.

ki takim dejanjem jih vleče nji-
hovah naravni zverski (plenilski)
nagon. Le človek, lastnik, jih
lahko odvrne od tega, če upo-
števa prepovedi.«

Naš sogovornik nas je pope-
ljal v ograjen sadovnjak, kjer
nam je pokazal od psov raztrga-
nega, razmesarjenega, odrasle-
ga srnjaka, ob tem pa povedal:
»Kot lovski čuvaj usmerjam še
posebno pozornost ograjenim
nasadom sadnega drevja ali vin-
ske trte. Prav je, da si lastniki
teh nasadov na ustrezen način
zaščitijo pridelek pred škodo
od divjadi. Toda te ograde je
treba nato tudi vzdrževati, da v
mrežah ni lukenj, skozi katere bi
v ograjeni sadovnjak kljub ograji
prihajala divjad. Posebno skrb
morajo imeti tudi pri zapiranju
vhodnih vrat v ograjen sadov-
njak ali vinograd po opravlilih.
Če pustijo vrata odprta, vanj
prihaja divjad, ki tam pač išče
hrano. Skozi ista vrata pa priha-
jajo tudi potepuški psi, ponavadi
v skupini, ki ji divjad, zaradi
ograje, težko uide. V sili se zale-
tava v mrežo, kjer jo psi zlahka
ulovijo in pokončajo. V lovni
sezoni 2005/2006 smo negovski
lovski čuvaji našli kar 44 poko-
lov srnjadi, leta 2007/2008 pa
14. Zanesljivo lahko trdim, da

je pokolov še veliko več, saj za
mnoge tudi ne izvemo, kasneje
o njih ugotavljamo le po naj-
denih okostjih in drugih znakih.
Seveda je nekaj lahko tudi od
naravnega pogina divjadi ...«

Veberič je še dodal, da se
podobno godi tudi rejcem drob-
nice, kadar taki psi vpadejo v
ograjene pašnike, kjer pokoljejo
veliko živali. To se je zgodilo
tudi že na območju lovišča LD
Negova.

Ludvik Kramberger

Tradicionalno ostrorelske tekmovanje LGB Radlje ob Dravi

Lovci Lovskogojitvenega ba-
zlena (LGB) Radlje ob Dravi
so tudi letos ostali zvesti dolgo-
letni tradiciji in organizirali
ostrorelske tekmovanje, ki je
vsako leto na strelišču druge
LD. Tokrat je strelsko tekmo –
v pravih zimskih razmerah – na
strelišču pri Svečkovem mlinu
organizirala LD Remšnik. Njen
strelski referent **Marjan Marhl**
je bil z udeležbo in rezultati za-
dovoljen, saj je tekmovalo kar
45 članov in tudi tri članice ze-
lene bratovščine.

Ekipno je 1. mesto osvojila
LD **Janžev Vrh** s 169 krogi, 2.
mesto z doseženimi 168 krogi
LD **Podvelka**, 3. mesto s 144
krogi LD **Remšnik**, četrta je
bila LD **Kapla** na Kozjaku s
117 krogi, peta pa LD **Radlje ob
Dravi**, ki je dosegla 109 krogov.
Med posamezniki je bil najboljši
Marjan Kreuh s 54 krogi, drugi
je bil **Damjan Stramec**, ki je
dosegel 51 krogov, tretje mesto
pa je s 47 krogi osvojil **Matej
Hudernik**. Na tekmovanju so
sodelovale in bile uspešne tudi
Marija Golob, ki je članica LD
Remšnik, **Sara Kreuh**, članica
LD Podvelka, in članica LD
Kapla na Kozjaku **Erika Vol-
majer**.

Pokale najboljšim sta pode-
lila predsednik LGB Radlje ob
Dravi **Stane Petar** in starešina
LD Remšnik **Ivan Golob**. Ob
zaključku so se tekmovalci do-
govorili, da se bodo prihodnje
leto ponovno srečali na ostro-
relske tekmovanje, ki ga bo
organizirala LD Radlje ob Dravi.

Jože Marhl

Ostrorelska ekipa s srednješolko **Saro Kreuh**, članico LD Podvelka.

Udeleženci akcije z enim delom smeti

Po akciji, pozno popoldne, je bila zaslužena malica v lovskem domu.

Sodelovanje lovcev in ribičev

Uspešna čistilna akcija v lovišču LD Storžič

Z nekaj časa so lovci in ribiči želeli, da bi skupaj očistili predel v revirju Zabrje, del površine pod Bolnišnico Golnik in proti Kranju. Tam imamo lovci v najemu od Sklada kmetijskih zemljišč obsežen račnjak, kjer vzorno skrbimo za živali, ki živijo v močvirnatem svetu. Tam predvsem v namensko postavljenih gnezdilnicah varno gnezdiyo rase mlakarice.

Tamkajšnji ribiči kot souporabniki prostora imajo v potoku Sevnik svoj gojivni rezervat. Drugo soboto marca smo s skupnimi močmi pripravili čistilno akcijo z dobro udeležbo. Glede na slabe odzive na podobnih akcijah se je te udeležilo 15 članov **Lovske družine Storžič in Ribiške družine Kranj**. Smeti smo sproti vozili na deponijo v Tenetiše, kjer so nam omogočili brezplačno odlaganje.

Po končani akciji smo lovci za vse udeležence pripravili lovski golaž. Na naslednji takšni akciji

pa smo se dogovorili, da bomo poskusili ribiške specialitete.

Po koncu akcije je bila skupna ugotovitev, da samo strpnost in sodelovanje vseh uporabnikov prostora lahko dasta dober rezultat, ki je v prid tod živečim živalskim vrstam, predvsem pa »vsaj za nekaj časa« čisto naravno okolje.

Janez Petič

Dolgoletna druženja

V poznih 80-tih letih prejšnjega stoletja smo se prvič odpravili na lov v okolje, ki je bilo za nas neznano. Povabljeni smo bili oziroma, dogovorili smo se za izmenjavo lovov z **Lov-**

ske družino Selca nad Škofjo Loko.

Vsemu pa je botrovalo sodelovanje **Lovskega pevskega zbora Globoko** na vsakoletnih srečanjih po Sloveniji. Kot je večini znano, so se ta srečanja začela leta 1974 prav v Globokem. Ker so se naši pevci pojavljali na vse množičnejših srečanjih po vsej Sloveniji in tudi prek meja, niso ostali neopaženi. Na takih srečanjih je povezovanje programov prevzel **Borut Mencinger**, takrat znani televizijski delavec in tudi član zelene bratovščine, konkretneje LD Selca. In tako so se začeli pogovori. »Padel« je predlog in iz Posavja smo se odpravili na Jelovico.

Ostal nam je živ spomin na

nost nihala, toda kljub temu je osrečila veliko naših članov; zadnjič, na dan svetega Štefana leta 2008, z muflonjo ovco in ovnom. In to spet v zimskih razmerah, saj nas je jutro pričakalo s popolnoma svežo snežno odejo, ki so jo načeli le sveži sledovi ponoči premikajoče se divjadi.

Še več pa nas je v vseh letih spoznalo lepote tamkajšnjih prostiranih gorenjskih gozdov z njihovimi prebivalci. Tako smo videli gamse, muflone in jelenjad, preplašili divjega petelina ... In tam so se stkala poznanstva in prijateljstva, ki še vedno vežejo članstvo obeh LD.

Selčani so nam radi vračali obiske, se nam pridružili na lovih na malo divjad po naših

Pozdrav lovini po nekem Štefanovem lovu dveh prijateljskih LD

prvo srečanje v zelo zimskih razmerah leta 1987. Jutranji zbor je bil v mrzlem in belem jutru v Dražgošah, dobro znanih iz 2. svetovne vojne. Kraj, v katerem se je nastanil Cankarjev bataljon, so nemški vojaki po nekajdnevni ofenzivi januarja 1942 zavzeli, pobili 41 domačinov, druge zaprli, vas pa požgali. V legendo se je zapisalo strojnično mesto Bičkova skala, od koder so partizani poskusili zadržati nemško vojsko. In prav na tistem mestu smo se prvič srečali in zagazili v snežno odejo, na stojišča prvega pogona. Že prvič je bil naš član Franci deležen naklonjenosti boginje Diane; uplenil je gamsa. V nadaljnjih letih je njena naklonje-

vinorodnih gričih in spoznali naše lovske navade. Mi pa tudi nismo pozabili na okrepljeno iz naših vinogradov, saj gostov po napornih lovih vendar ni mogoče pustiti lačnih in žejnih na dolgo pot domov.

Zdaj je žal vedno manj časa za preživljanje v naravi. Zato ga je treba izkoristiti v dobrem in tovariškem vzdušju, med prijatelji in enako mislečimi. Le tako bomo z veseljem čakali te trenutke in se tudi dobre volje poslovili do našega naslednjega druženja.

Dušan Lepšina

OBVESTILO – OPRAVIČILO

Lovska družina Brkini obvešča, da je lovec **Momčilo Zjačić** glede na sodbo Občinskega sodišča v Ilirski Bistrici ohranil stalno članstvo v naši LD. Zjačić je bil izbrisan iz evidence članstva LD. Na njegov ugovor pa je občinsko sodišče ugotovilo, da je LD ravnala napačno. S pravnoomočno sodbo sodišča je Momčilo Zjačić ostal polnopravni član naše družine.

Za napako se mu vodstvo LD Brkini opravičuje in pričakuje spet njegovo polno udejstvovanje pri delovanju LD.

UO LD Brkini – S. Ž.

PREKLIC O IZKLJUČITVI

LD PRESTRANEK obvešča,

da sta bila s pravnoomočno sodbo Okrajnega sodišča v Postojni, P 44/2006, z dne 25. 9. 2006 razveljavljena sklepa senata disciplinske komisije z dne 17. 2. 2006 in LD Prestranek z dne 24. 4. 2006, sprejeta na izrednem občnem zboru, o izključitvi **Božidarja Horačka**, Koče 65, Prestranek, iz članstva LD Prestranek. Zato je imenovani še vedno član te LD.

Divjad in naravoslovje v šoli

Na Osnovni šoli Dobravlje na Vipavskem smo v torek, 27. januarja, imeli naravoslovni dan za 7. razred. Našemu vabilu so se prijazno odzvali člani zelene bratovščine, ki so nam pripravili zanimivo in prijetno dopoldansko druženje – pouk malo drugače. Predavatelj - demonstratorja sta bila **Borut Semenič**, strokovni tajnik iz ZLD Gorica - Nova Gorica, in **Edvard Krašna** iz Komisije za lovsko kulturo, izobraževanje in obveščanje pri ZLD Gorica.

V 7. razredu naravoslovje obsega 105 šolskih ur, od tega je 70 ur bioloških vsebin (tako kot v osemletki v 6. razredu), 35 ur pa si delijo fizikalne in kemijske vsebine. V okviru pouka naravoslovja v 7. razredu obravnavajo tri pomembne vrste ekosistemov: gozd, morje in sladke vode.

Življenjsko združbo (biocenozo) gozda sestavljajo poleg rastlin in organizmov, kot so bakterije, glive ter nevretenčarji v tleh in drugod, tudi »klasični« gozdni prebivalci: večji in veliki vretenčarji. Prav te pa najbolje poznajo ljudje, ki se z njimi ljubitelsko in strokovno srečujejo in ukvarjajo – lovci.

Edvard Krašna nam je s pomočjo diapozitivov, trofej, rogov, rogljev, čekanov, dermo-plastik itn. različnih vrst ptic in sesalcev približal življenjske navade živali, njihove lastnosti in pomen v življenjskem okolju – ekosistemu. Poseben vtis so na učence naredili čekani divjega prašiča, ki se sami brusijo, ter močne medvedove čeljusti in zobje v veliki lobanji. Izvedeli smo tudi, kaj nam lahko o starosti živali povedo zobje jelenjadi in srnjadi, zakaj in kdaj rogovi jelenjadi in srnjadi odpadejo, roglji gamsa in muflona pa ne.

Borut Semenič je učencem razložil vpliv okolja na življenjske navade živali in kako so živali prilagojene na svoj življenjski prostor. Učenci so z zanimanjem, nekateri tudi z vidnim začudenjem božali ustrojeno kožo divjega prašiča z zimsko dlako, na kateri sta bili lepo vidni topla podlanka in debela ter robustna ščetinasta nadlanka. Spoznali so, da sta pri nas edina prava zimska zaspanca polh in alpski svizec, ki vse zimske mesece prespita »kot ubita« v trdnem zimskem spancu, ki je podobno otrplošti dvoživk. Tako

Edvard Krašna razlaga učencem 7. r. OŠ Dobravlje o divjih živalih, njihovih navadah in odnosih v življenjskih združbah.

trdno spita, da se jima telesna temperatura znatno zniža (na manj kot 10 °C), srce pa utripne komaj nekajkrat na minuto. Takemu pravemu zimskemu spanju pravimo hibernacija.

Nazadnje sta nam gosta pokazala, katera oprema ne sme manjkati v lovskem nahrbtniku: daljnogled, nož, baterijska svetilka, čutarica z vodo, prva pomoč, vrvi in puška. Med lovsko »opremo« obvezno sodi tudi lovski pes, saj pravijo, da je lovec brez njega »le na pol lovec«. S pomočjo različnih piščalk (vabil) in celo velike hišice morskega polža lahko divje živali tudi prikličejo v svojo bližino, da jih lažje opazujejo. Kako to storijo lovci, nekateri bolj spretno drugi manj, nam je pokazal B. Semenič. Pri tem izkoristimo radovednost živali, njihovo željo po parjenju ali nagon po obrambi njihovega teritorija.

V zaključnem delu sta nam predavatelja predstavila še lovsko organizacijo v Sloveniji, njene dolžnosti, pristojnosti in odgovornosti. Izvedeli smo, kakšne pogoje mora izpolniti nekdo, ki se želi včlaniti v LD. In da biti lovec pomeni še vse kaj drugega kot hoditi »na jago« in znati pripraviti okusen lovski golaž.

Bogdan Bone

Sodelovanje Vrtca Vitomarci pri skrbi za živali

V lanskem šolskem letu sta nas obiskala lovec **Milan Gavez** in **Anton Jokl** in nam predstavila delo lovcev. Skušala sta nam približati tesno povezavo med lovцем, divjadjo in oko-

ru ekoprojekta **Živali in mi** smo se v Vrtcu Vitomarci povezali z lovцем **Milanom Gavezom**, ki nas je pričakal na naši poti in skupaj smo odšli v bližnji gozd. Tam so otroci iz vrtca lovcu pomagali pri izdelavi krmišča za fazane. Otroci in lovec so s seboj prinesli tudi koruzo, da je bilo ob našem odhodu krmišče dobro založeno. Pri tem opravilu so otroci očitno najbolj uživali.

Lovec je otrokom povedal, kako se živali prehranjujejo, kadar je mraz in kako jim lahko takrat vsi skupaj pomagamo. Otroci so mu obljubili, da bodo vso zimo pridno skrbeli za živali, predvsem pa bodo pazili za založenost krmišča. Pod vod-

Skupaj z lovцем Milanom Gavezom smo otroci iz Vrtca Vitomarci odšli v gozd, kjer smo pomagali izdelati krmišče za fazane.

ljem, v katerem živi. Da otroci ne bi mislili, da lovci nosijo le puško, s katero streljajo nedolžne živali, sta s seboj prinesla nekaj prepariranih divjih živali, ki so iz našega okolja in jih lahko vidimo tudi v naravi.

Z otroki smo se veliko pogovarjali o živalih pozimi tudi v letošnjem šolskem letu. V okvi-

stvom vzgojiteljic so otroci obljubo izpolnili in čez zimo večkrat obiskali krmišče in ga po potrebi dobro založili.

Lovcu smo se za prijeten in poučen izlet zahvalili, on pa nam je obljubil, da se bomo prihodnje leto spet srečali.

Mateja Gavez,
dipl. vzg. predšolskih otrok

Moj ati na preži. Narisal Martin, 5 let

Naš lovski tovariš in prijatelj iz LD Mlinše **Vinko Klopčič** je 1. 4. letos praznoval svojo 80-letnico. Rodil se je leta 1929 na Zabavi kot eden izmed šestih otrok materi Pavli in očetu Matiji. Skupaj z bratom dvojčkom Rudijem in starejšim bratom Francetom se je kmalu preselil na bližnjo stričevo kmetijo, kjer so odraščali skupaj. Ker zaradi vojne ni dokončal osnovne šole na Zasavski Sveti gori, se je izučil za trgovca. Prvo službo si je našel v trgovinah v rodnih Mlinšah in na Izlahah, vmes je v povojnih delovnih akcijah aktivno sodeloval v Pohorski brigadi za sečnjo. Po odsluženem vojaškem roku je zamenjal kar nekaj trgovskih ali poslovodskih služb, leta 1961 pa se je zaposlil na KZ Zagorje, kjer je končal večerno šolo za ekonomskega tehniko in leta 1989 tudi dočkal zasluženo pokojnino.

Skupaj z bratoma je že kot otrok stopal po lovskih stopinjah svojega očeta Matije in strica Albina, vendar se je zaradi obveznosti in dela na pododgovani kmetiji v lovske vrste včlanil šele leta 1963. Že kmalu po opravljenem lovskem izpitu je leta 1966 prevzel dolžnost blaginika v LD, ki jo je opravljal kar 37 let, do leta 2003. V tem času je s svojim znanjem in izkušnjami veliko pripomogel k nemotenemu delovanju LD. Veliko dela, truda in časa je vložil tudi v gradnjo družinskega strelišča v neposredni bližini njegovega doma konec 70. let prejšnjega stoletja. Dolgo je bil upravitelj strelišča in eden glavnih nosilcev vseh pripravljanih del in tekmovanj, ki so se dogajala tam.

Za svoje požrtvovalno delo v LD je bil Vinko odlikovan s priznanjem LD Mlinše, znakom LZS za lovske zasluge in redom III. stopnje.

Vinkova požrtvovalnost, nesebičnost in pripravljenost za prostovoljno delo v LD in lovišču nasploh v celotnem 46-letnem obdobju, ki ga je preživel med solovci, je veliko pripomogla k uspešnemu delovanju naše LD. Zato se ti, dragi Vinko, ob tvoji 80-letnici iskreno zahvaljujemo za vse delo, čas in trud v delovanju naše LD. Želimo ti obilo zdravja, lepih trenutkov v družinskem krogu, prijetnih doživetij na lovu in pohodih po lepem mlinškem lovišču ter še veliko prijetnih in veselih srečanj z mlinškimi lovci.

LD Mlinše – M. K.

Prvega aprila 2009 je naš lovski tovariš in prijatelj **Rudi Klopčič st.**, častni član Lovske družine Mlinše, praznoval 80-letnico.

Kot eden izmed bratov dvojčkov se je rodil 1. aprila 1929 na Zabavi. Osnovno šolo je skupaj z dvema bratoma in tremi sestrami obiskoval na Zasavski Sveti gori. Po vojni se je izučil za trgovca, nato pa v Murski Soboti še za knjigovodjo. Prvo službo je našel pri Kmetijski zadruzi Zagorje, drugo pa pri Gozdnem gospodarstvu Ljubljana, kjer je tudi dočkal zasluženo pokojnino.

Skupaj z dvojčkom Vinkom in

bratom Francetom so ljubezen do narave, divjadi in lova podedovali od očeta Matije in strica Albina. Rudi si je že kot 20-letni fant zaželel zeleni lovski krog. Kmalu po opravljenem lovskem izpitu, leta 1952, je skupaj z nekaterimi lovci uresničil dolgoletno željo po ustanovitvi LD Mlinše (1954). Zdaj je Rudi edini še živeči ustanovni član te LD. Že takoj na začetku je prevzel nase breme funkcije tajnika LD, ki jo je z enoletnim premorom opravljal vse do leta 1995, torej polnih 40 let! Aktivno je sodeloval še v raznih komisijah LD, pa tudi v ZLD Zasavje, kjer je med drugim od 1986 do 1994 opravljal funkcijo predsednika finančne komisije. Od leta 1981, ko je opravil izpit za lovskega čuvaja, do leta 2008 je tudi aktivno in skrbno opravljal službo lovskega čuvaja.

V 60-letnem obdobju med zeleno bratovščino je s svojim širokim strokovnim znanjem, izkušnjami in pripravljenostjo do dela ogromno prispeval k uspešnemu delovanju LD. Za svoje požrtvovalno delo v LD pa tudi v ZLD Zasavje je bil odlikovan s priznanjem LD Mlinše, z znakom LZS za lovske zasluge ter z redi III., II. in I. stopnje, leta 2005 pa še z nazivom častni član LD Mlinše.

Rudi je bil in je še vedno zelo aktiven član naše LD. Vsako leto v lovišču opravi več delovnih ur kot marsikateri mlajši lovec. Še posebno je aktiven na področju izobraževanja in vzgoje, kjer svoje bogato znanje in izkušnje predaja osnovnošolskim otrokom, hkrati pa je zgled mladim lovcem. Leta 2005 je ob 50-letnici naše LD svoje poznavanje zgodovine in lovstva na Mlinšah strnil v Zborniku Lovske družine Mlinše in tako zapustil naslednjim rodovom mlinških lovcev neprecenljiv vir informacij.

Dragi Rudi, za tvoje požrtvovalno, nesebično in ustvarjalno delo v LD in lovišču se ti iz srca zahvaljujemo in ti želimo obilo zdravja, mirnih trenutkov v družinskem krogu, prijetnih srečanj z nami solovci in lepih doživetij ob zahajanju v čudovite mlinške gozdove.

LD Mlinše – M. K.

Andrej Levičnik, član LD Litija, je oktobra lani praznoval 80-letnico. Rodil se je 11. 10. 1928 v Ljubljani. Njegovo življenje je bilo uspešno in ustvarjalno tako glede družbenih in gospodarskih udejstvomaj kot tudi njegove pomembne vloge pri oblikovanju lovske zakonodaje in lovstva v Sloveniji nasploh. Omenimo le nekaj njegovih življenjskih mejnikov.

Leta 1967 je diplomiral na Ekonomski fakulteti v Ljubljani. Bil je uspešen direktor Pletenine - Ljubljana, leta 1967 predsednik skupščine Občine Center v Ljubljani, republiški sekretar za gospodarstvo od leta 1969 do 1972, bil je med ustanovitelji Rokometne zveze Slovenije, direktor Službe družbenega knjigovodstva v Socialistični republiki Sloveniji, od leta 1988 pa direktor Republiške uprave za ceste. V teh prostorih je večkrat gostovala tudi LZS s svojimi skupščinami.

Kot razgledan gospodarstvenik je objavjal strokovne članke o komu-

nalnem sistemu, gospodarskih vprašanjih in cestnem gospodarstvu. Na vseh odgovornih položajih, ki jih je vodil Andrej v svojem aktivnem življenjskem obdobju, je bil dosleden, ustvarjalen, odločen in uspešen.

Drugi del njegovega življenjskega opusa zavzema lovstvo. V družbo zelene bratovščine je bil sprejet leta 1969, član LD Litija pa je od leta 1973. Je član UO lovske družine in predsednik njenega NO. Končal je šolo za lovske tehnike. Lovstvu se je posvetil z »dušo in telesom«. Njegov prispevek v razvoju lovstva v Sloveniji je kar precej zaznamovan. V vodilnih organih Lovske zveze Slovenije je sodeloval od leta 1976 do 2002. V omenjenem obdobju delovanja v organih LZS je bil Levičnik uspešen predsednik finančno-gospodarskega odbora pri LZS, predsednik IO LZS, predsednik Odbora za založniško dejavnost LZS, član UO LZS, ves čas pa je aktivno sodeloval tudi v ZLD Zasavje, kjer je opravljal funkcijo predsednika NO.

Ker je Levičnik velik ljubitelj narave in divjadi, si je v rajonu Maljek (LD Litija), kjer je od vsega začetka član, zgradil prijazno lovsko hišico, v katero je na klepet vedno rad vabil in še vabi svoje lovske tovariše.

Naš Andrej je tudi pisec številnih strokovnih člankov v reviji Lovci in dnevnem časopisu. V reviji Lovci je objavil številne doživljajske črtice, ki jih je pozneje združene ob-

javitel v knjigi Lisjak brez repa (samozaložba).

Za svoj velik prispevek, ki ga je namenil lovstvu, je prejel veliko priznanj in odlikovanj, med drugim red LZS I. in II. st., srebrni red LZ Srbije, reda I. st. LZ Hrvaške, priznanje ZLD Gorica. Lovska družina Litija mu je za 80. jubilej poklonila sliko srnjaka priznanega slikarja Andreja Militarova.

Andrej, želimo ti, da bi še naprej doživel veliko lovskih užitkov v rajonu Maljek in širni okolici LD Litija. Ob visokem jubileju ti iskreno čestitamo in ti želimo veliko zdravja in še naprej prijetno druženje v rajonu in družini.

*LD Litija – M. J.,
Lovska zveza Slovenije*

V TEM MESECU PRAZNUJEJO* SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ

95-letnico

Janez Košir, LD Storžič

85-letnico

Vekoslav Jogan, LD Tabor, Sežana
Alojzij Klavžar, LD Jelenk
Milan Malalan, LD Tolmin
Alojz Marzel, LD Golavabuka
Jože Pogorevčnik, LD Slovenj Gradec
Ivan Požar, LD Bukovje

80-letnico

Karel Černjavič, LD Mlajtinci
Franc Horvat, LD Bakovci, Lipovci
Božidar Hrovat, LD Šentvid pri Stični
Alojz Kariž, LD Tabor, Sežana
Mihael Kleč, LD Logatec
Slavko Kolar, LD Mokrice
Alojz Krapež, LD Javornik
Janez Markelj, LD Begunje, LD Vrhnika
Ivan Marolt, LD Mozirje
Alojz Papler, LD Jošt, Kranj
Karol Drago Popič, LD Gradišče
Anton Rus, LD Grosuplje
Janko Škof, LD Polhov Gradec
Emil Škrl, LD Timav, Vreme
Franc Verdnik, LD Jošt, Kranj
Franc Žakelj, LD Taborska jama

75-letnico

Milan Cvetko, LD Velika Nedelja
Peter Dimic, LD Grosuplje
Ferdinand Frece, LD Šentjur pri Celju
Alojz Grlica, LD Prem
Hinko Hribar, LD Brezovica
Alojz Kosec, LD Velika Nedelja
Ivan Kostevc, LD Pišce
Janez Kralj, LD Dragatuš

Friderik Kramberger

LD Petišovci
Anton Kunst, LD Radvanje
Janez Mikolič, LD Brusnice
Alojz Muhič, LD Javornik
Franc Novak, LD Velika Loka
Gregor Martin Pangeršič, LD Storžič
Gvido Peroša, LD Koper
Drago Piršič, LD Banja Loka, Kostel
Jožef Pregelj, LD Dole
Stanislav Razdrih, LD Lož, Stari trg
Livij Ivan Rijavec, LD Trebuša
Silvan Rojc, LD Kojnik, Podgorje
Ivan Janko Rot, LD Bovec
Jože Slivšek, LD Videm ob Savi
Jožef Šivec, LD Cajnarje
Ivan Trobas, LD Prežihovo
Viljem Vegmaher, LD Oplotnica

70-letnico

Avgust Bučar, LD Toplice
Filip Erzetič, LD Anhovo
Fartelj, LD Murska Sobota
Anton Štefan Gabron, LD Bistrica ob Sotli
Stanislav Grasselli, LD Oljka
Anton Jeznik, LD Zeleni Vrh
Ivan Kunej, LD Kozje
Franko Miljavec, LD Grgar
Filip Naveršnik, LD Pogorevc
Julijan Nemeč, LD Trstelj, Kostanjevica
Milan Novak, LD Mala Gora
Milan Pišek, LD Brezovica
Rudolf Saviozzi, LD Hrastnik
Alojzij Sedar, LD Slovenj Gradec
Jožef Šterle, LD Gorenje Jezero
Miroslav Šneler, LD Sinji Vrh
Bernard Štante, LD Domžale
Ivan Štenkler, LD Otavnik
Janez Šuštaršič, LD Rakitna
Alojz Turk, LD Starše
Leon Vehovec, LD Kresnice

Vsem jubilarantom iskrene čestitke!

* Po podatkih iz LISJAK-a.

Foto: J. Pop

»Rukači« znova v osrčju jelenjega domovanja

Ko smo se lani pogovarjali, da bi tudi v Sloveniji prvič priredili tekmovanje v oponašanju jelenjega rukanja, si nismo niti v sanjah predstavljali, da bo ta lovsko-kulturno-športna prireditev dosegla takšen odziv. Mnogi, ki so do takrat redke slovenske lovce s posmehom opazovali pri njihovem trudu, so spremenili svoje mnenje. Neutrudni **Jože Gril**, ki se je že šestkrat udeležil evropskega prvenstva, je v zadnjem letu z neizmernim veseljem in zagnanostjo širom po Sloveniji predstavljal svoje znanje in to disciplino. Vedno z novimi in novimi idejami, vedno pripravljen pokazati in pomagati tistim, ki tovrstnega oponašanja še ne poznajo dovolj, je pred nedavnim to zvrst predstavil na Koroškem – na srečanju njihovih lovskih zborov in rogistov ter požel nepričakovano velik aplavz. »Rukači« so se s svojo skupino predstavili na kmetijskem sejmu v Novem mestu, nastopili bodo tudi na 6. Sejmu lovstva, ribištva, turizma in aktivnosti v naravi v Gornji Radgoni. Svoje znanje in možnosti »rukačev« je predstavil Komisiji za kulturo Kočevske območne lovske zveze, načrtuje obiskati še Kras in Notranjsko. Pri vsem tem mu pridno pomagajo člani slovenske reprezentance in vsi

tisti, ki so se že lani udeležili prvega državnega prvenstva na gradu Snežnik.

Jože Gril, **Pavel Nared** in državni prvak **Simon Ferlinc** so tudi letos zastopali Slovenijo na Evropskem prvenstvu v Dortmundu, kjer so osvojili odlično 4. mesto. Še bolj je naša lovska delegacija navdušila z organiziranostjo te zvrsti ter s predlogi, ki jih je pripravila sekcija. Morda se bo smetana evropskih oponaševalcev kmalu zbrala tudi pri nas!?

Še pred tem pa boste na delu lahko znova občudovali vse tiste, ki bodo nastopili na **2. Državnem prvenstvu v oponašanju jelenjega rukanja**. To bo znova pri gradu Snežnik, tokrat na Zagradnih njivah, in sicer **20. junija** od 15. do 17. ure. Čeprav so tudi drugod po Sloveniji, predvsem na Dolenjskem, zelo »zagreti« nad idejo, da bi prvenstvo pripravili pri njih, se je Komisija LZS za kulturo odločila, da se bodo »rukači« znova pomerili v osrčju jelenjega domovanja. Prireditev bo znova v sklopu Dnevo ostrnic, turističnih dni Loške doline oz. Starega trga pri Ložu. Z njimi smo lani odlično sodelovali in tudi letos so že stekle priprave na prireditev. To tudi letos vodi Občina Stari trg pri Ložu s sodelovanjem Javnega zavoda Snežnik. Sodelovalo bo 30 različnih društev, vsi pa menijo, da tudi lovstvo in naša prireditev sodita

mednje. Prvenstvo nameravamo obogatiti še s prikazom lovske kinologije, morda sokolarjenjem in še čim ...

Komisija se je odločila, da bodo tudi letos tekmovali v treh disciplinah, in sicer:

1. Oponašanje starega jelenca, ki išče košute

To je oglašanje starejšega jelenca (10 ali več let), ki se oglašalo malo, oglašalo pa se zato, ker že čuti razburjenje svatovanja. Oglašalo se kratko in občasno, s prekinitvami. V naravi se na poti dveh kilometrov oglasi 10-krat ali še večkrat, se ustavlja na 200 do 300 metrov. Pri nas je dovolj, če se bo nastopajoči kratko, jedrnat in umirjeno hkrati oglašil 3- do 4-krat. Tako oglašanje vzbudi pričakovanje in razburjenje vsakega lovca.

2. Oponašanje jelenca s košutami, ki mu uhajajo iz tropa

To je standardna disciplina, ki »rukaču« dopušča veliko improvizacije. Za naša ušesa je to gotovo najlepša melodija, saj pri lovcih vzbuja pravo mero adrenalina. Močan jelen ima svoje rukališče, obvladuje položaj in

svoj trop košut, ki mu hote ali nehote uhajajo iz tropa, jelen pa tega ne dovoli. S kratkim oglašanjem jih opozarja nase, na koncu pa je iz jeze ali zadovoljstva slišati mogočen, glasen huronski glas.

3. Oponašanje dveh močnih jelenov hkrati, na višku paritvenega obdobja

Pri tem daje jelen iz sebe vso energijo. Močan jelen z oglašanjem dokazuje, da je najmočnejši, drugi mu odgovarja. Za neuka ušesa je oglašanje enako ali podobno, vendar se v naravi jelenca že po glasu sporazumeta o vlogah; prišlek izziva, se mu približa na razdaljo okrog 300 metrov. Če ugotovi, da je dovolj močan, nadaljuje, nakar se tekmeča ocenjujeta, opazujeta, hodita vstric. Če je hoja daljša, nastane kratek boj, sicer se slabši umakne. Boj divjadi in predvsem jelenjadi je zelo viteški. Ko se poraženec ali izzivalec umakne, zadoni zmagovalen glas močnejšega.

Če bi bili tekmovalci po točkah po treh disciplinah enaki, bomo uporabili še dve disciplini:

Foto: F. Rötter

Junija vas grad Snežnik s svojo lepo okolico spet vabi na 2. Državno prvenstvo v oponašanju jelenjega rukanja.

Lovska zveza Slovenije

in

Komisija za kulturo LZS

objavljata razpis za

2. Državno prvenstvo v oponašanju jelenjega rukanja.

Tekmovanje bo v okviru turističnega praznika srednjeveških navad in običajev – Dnevo ostrnic – **predvidoma 20. junija pri gradu Snežnik v Loški dolini.**

Kandidati za nastop se lahko prijavijo (ali dobijo informacije) na naslovu LZS, Župančičeva 9, 1000 LJUBLJANA, ali na elektronskem naslovu: lzs@lovska-zveza.si ali po telefonu (01) 24-10-916 (Mitja Kersnik) ali na telefonski številki 031/306-080 (Jože Gril).

Vabljeni!

Jože Gril in Pavel Nared preskušata rukala.

Izdellovalec rukal, Anton Škulj, je pokazal več kot 100 let staro rukalo, ki ga je uporabljal tudi njegov ded.

a) oponašanje jelena s tropom košut, ki gre proti rukališču

Proti večeru, ko je trop zbran, gredo počasi na pasišče ali rukališče. Jelen od časa do časa odda od sebe kratek, umirjen, a kar močan glas, naj gredo naprej. Jelen ni nervozen, saj nima konkurence, ob sebi pa ima že svoj trop košut.

b) oponašanje jelena z oblikovanim tropom, ki se mu približuje enako močan ali močnejši jelen

Lani je bila to tretja disciplina državnega prvenstva. Jelen umirjeno opozarja druge, da je

glavni. Z oglašanjem daje »stranskim« jelenom vedeti, da je le on glavni.

V opisanih disciplinah se bodo torej letos pomerili naši lovci in tudi tisti, ki obožujejo melodije jelenov v jesenskem gozdu. Jože Gril nadaljuje s predstavitvami jelenjega oglašanja, zato ga lahko pokličete kadar koli (031/306-080). Prav tako je v pripravi tudi zgoščanka, na kateri bo predstavljena večina disciplin s tekmovanj. Vse vas vabimo, da se prijavite za nastop na 2. Državnem prvenstvu v oponašanju jelenjega rukanja, ki bo 20. junija ob 15. uri na Za-

gradnih njivah pri gradu Snežnik v Loški dolini. Prijave in vse informacije sprejemamo na elektronskem naslovu lzs@lovska-zveza.si ali na telefonsko številko (01) 24-10-916 (Mitja Kersnik).

M. Fortin

Divjad je izjemno prilagodljiva

Vse pogosteje lahko opazujemo divjad, predvsem srnjad, ki se mirno sprehaja po središčih naselij in mest. Povsem normalno je, da se srnjad pride posladkat na bližnji vrt na obrobju gozdne površine oziroma na rob naselja. Toda pojavljanje srnjadi v središčih mest, tekanje po asfaltu, zadrževanje na parkiriščih ... Je to še normalno?

Vsekakor takšna mesta niso njihov običajni življenjski prostor. Po drugi strani pa je lepo in zanimivo opazovati skupino srnjadi, ki se zadržuje na vrtu ali

v sadovnjaku in se mirno pase brez kakršnega koli občutka ogroženosti.

Na takšnih mestih se konča pristojnost članov lovskih družin. Naselje je nelovna površina, žival izstopa na travnikih, ki so preblizu hiš, in se tudi večji del dneva zadržuje v bližini naselij. Pojavljajo se vprašanja, kaj storiti v takem primeru, če ljudje niso zadovoljni s prisotnostjo divjadi, ki jim nemalokrat povzroča tudi škodo na vrtovih. Nekateri menijo, da je bolje divjad, prilagojeno na mestni hrup in izogibanje avtomobilom, pustiti pri miru. Če bi jo odstrelili, bi namreč na tako območje prišle spet nove živali, še neprilagojene, ki bi zato povečale možnost trkov divjadi z avtomobili.

Čeprav je srnjad lepo videti tako blizu, pa marsikomu, predvsem »vrtičkarjem«, povzroča ogromno škodo. Vrtni pridelki preprosto izginjajo, »na udaru« pa so tudi okrasne rastline, katerih popki so za srnjad prava poslastica. Tudi slabo ograjeni prosto-

Srnjad se ne zmeni za zvok škropljenja vode na vrtu, še manj za bližino občanke, ki se ukvarja s svojim vrtom.

Srnjaka lanščaka se mirno pasesa kar sredi naselja, prisotnost mimosoidočih opazovalcev zanju ni nič nenavadnega. Fotografija je nastala v središču Črnuč (Ljubljana). Majhna zelena površina je z dveh strani obdana z blokci, tretjo stran pa, kot je razvidno s fotografije, omejujejo ograje in hiše. Srnjadi nudi »naravno kritje« le ozek pas (okrog 5 m) zelenja ob potoku.

Foto: G. Frišek

Za srno so ograje, vrtovi in hrup avtomobilov nekaj povsem vsakdanjega.

ri za srnjad niso resnejše ovire. Srnjad lahko odskoči dovolj visoko, da z lahkoto preskoči večino ograj ali premaga katero drugo oviro. Če so odprta le manjša vrata, srnjad spretno najde pot v sadovnjak oz. drugi ograjeni prostor in se take »poti« kaj hitro navadi, tako da v prihodnje vanj brez oprežanja in strahu mirno vstopa in izstopa.

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano prepoveduje krmiljenje divjadi, kar pa posledično povzroča približevanje divjadi urbanim naseljem, zadrževanje v središčih naselij in tudi pogine živali zaradi uživanja pokvarjenih hranil, zastrupitev in okužb. Menim, da bi bilo v takih primerih treba urediti pred robovi naselij dodatno krmiljenje, saj bi tako verjetno lahko preprečili vstopanje divjadi.

Pri problematiki izstopanja divjadi v urbana območja še naprej ostaja veliko nedorečenih zadev (ponekod ni vedno zgolj srnjad!). Kaj storiti (kdo in kako) v takih primerih? Kdaj je tisti

čas, da je potrebno posredovanje intervencijske skupine in največkrat: Kdo bo poravnal stroške njenega posega?

Gasper Frišek

LD Velka sprejela prvo lovko

Prvo soboto februarja je LD Velka iz Slovenskih goric sprejemnim krstom medse sprejela prvo lovko v tej LD. **Mihaelo Martinšek**, prihodnjo študentko gozdarstva, je lovski duh vse od otroških let gnal, da se je resno lotila dela in se spoprijela z obveznostmi, ki ponavadi čakajo lovskega pripravnika. Mihaelina odločitev, da bo postala lovka, je padla že v tretjem razredu osnovne šole, ko se je v okviru pouka naravoslovja skupaj z drugimi učenci pridružila lovcu, tedanjemu starešini LD Velka **Francu Omanu st.** pri vsakodnevem obisku lovišča. S svojo zavzetostjo, marljivostjo in vztrajnostjo je brez težav

Foto: M. Breznik

Utrinek z družabnega dogodka LD Velka, na katerem so lovci te LD medse »uradno« sprejeli članico nežnejšega spola, Mihaelo Martinšek.

opravila s preizkušnjami, veččinami in znanjem, ki jih mora obvladati človek ob vstopu v lovsko družino.

Lovski krst, ki ga je bila deležna Mihaela in ob katerem so bili navzoči stari lovski mački s starešino Francem Omanom na čelu ter njenim mentorjem **Alojzom Kožuharjem ml.** ter seveda s sorodniki in prijatelji, je minil v prešernem smehu ob branju »obtožnice« lovki. Njeni lovski kolegi so se namreč še kako potrudili in hudomušno opisali njene začetniške spodrsaljaje.

Ker je Mihaela odlično opravljala pripravništvo in pokazala veliko zavzetosti pri svojem delu, ji lovci želimo mirno roko in dober pogled pri njenem poslanstvu, saj smo s sprejetjem ženske v svojo družbo postali »pravi možje«.

Martin Breznik

Medved pogostejši tudi na pobočjih hribov Cerkljanske kotline

Cerkljanska kotlina je obdana s hribi, zato edina cesta, ki se ob reki Idrijci vije iz Tolmina v Cerkno, ni hribska. Vse druge ceste so speljane po obrobni hribov Cerkljanske kotline. Severno od Cerknega se dviga predalpski hrib Porezen (1.632 m). Proti vzhodu naletimo na Črni vrh (1290 m), kjer je zdaj sodobno smučišče. Ob Cerkljanski kotlini zavijemo proti jugu, kjer so Robidensko brdo, Škofje (929 m), Cerkljanski vrh, Lajše, Veliki vrh (882 m), Baba (735 m), Jelenk s pobočjem Volkovce in Mačkajce. Prek Cerknice na zahod pridemo na Medvejk (684 m), sledita mu Kovk in Otavnik in glavna veriga hribov okrog Cerknega je sklenjena. Iz opisa obrobni hribov Cerkljanske kotline je razvidno, da se hribi in pobočja hribov imenujejo po velikih zvereh, ki še vedno živijo tod: medved, volk, ris pa tudi divja mačka ni redka. Pred tremi stoletji je bil rjavi medved na ozemlju zdajšnje Slovenije široko razširjen in pogost. Človek se je za preživetje začel ukvarjati s kmetijstvom, krčil gozdove in tako ožal stanišče za medveda. Življenjsko okolje medveda je skrčil predvsem na ravninskih, za kmetovanje ugodnejših območjih. Tedaj so bili medved, pa tudi volk in ris za človeka največji škodljivci na poljščinah, zato se je številčnost medveda

zaradi pretiranega lova in sistematičnega iztrebljanja zmanjšala na najmanjše mogoče število. V prvi polovici prejšnjega stoletja je v Sloveniji živelo le od 30 do 40 medvedov. Šele po 2. svetovni vojni ali v 2. polovici prejšnjega stoletja se je število medvedov začelo povečevati zaradi upravljanja, ki je sledilo na-ravovarstvenim merilom in usmeritvam.

Zdaj štetje medvedov poteka vsako leto. Tudi številke so vsako leto različne. Z grobo oceno in s pomočjo vseh dosegljivih virov lahko zapišemo, da v slovenskih loviščih živi približno od 450 do 550 rjavih medvedov, s težnjo po zmernem večanju številčnosti. **Lovska družina (LD) Porezen - Cerkno**, kjer sem član, upravlja s približno 7.300 hektarji lovne površine med grami in vrhovi Cerkljanskega hribovja. Lovci pa tudi drugi prebivalci te kotline se večkrat srečujemo z rjavim medvedom ali ga vsaj videvamo. Vsi vemo, da medved ni pretirano teritorialna velika zver, življenjsko okolje medvedk je veliko do 100 km², medvedjih samcev pa nekajkrat več. V našem lovišču največkrat opazimo, vsaj po oceni, enega močnega, več kot 150 kg težkega samca. Občasno vidimo še dva manjša oz. mlajša medveda. Opisati želim opažanja omenjenega težjega in telesno večjega samca.

Planinsko društvo Cerkno vsako leto organizira zimski in letni pohod planincev na Porezen. Lani je bil pohod organiziran 17. 8. z množično udeležbo planincev, lovcev, gorskih kolesarjev in celo padalcev. Za vikend 16. in 17. 8. 2008 sem bil dežuren v lovski koči na Šašu pod Poreznom. Od Šaša do vrha Porezna je še pol ure hoje, zato se mnogi pohodniki, če gredo na Porezen in ko se vračajo, ustavijo v omenjeni lovski koči, da si malo oddahnejo. Prav zato sem bil tisto nedeljo zelo zaposlen, saj se je ob koči ustavilo veliko pohodnikov in lovcev. Okrog 15. ure popoldne so obiskovalci z daljnogledom v Zapoški opazili zelo veliko črno žival in ugotavljali, da je divji prašič. Neznano žival sem šel preveriti tudi sam s svojim daljnogledom in zdelo se mi je, da bi bil res lahko divji prašič, ki je bil očitno zelo velik in težak. Prašič se je le občasno pokazal in se spet skrival v grmičevje. Kar nekajkrat sem ga opazoval z daljnogledom 8 x 42 na zračni razdalji 1.500 m. Šele po tretjem opazovanju sem ugotov-

ščitene s protidežno prevleko. **RainGuard** je patentirana, trajna, vodo- in oljeodbojna prevleka leč, ki povzroči, da se vlaga od dežja, snega, rose ali celo vaše sape razprši v manjše kapljice. Drobne kapljice odklonijo manj svetlobe in na tak način omogočijo jasen in čist pogled skozi optiko tudi takrat, ko bi nezaščiten postala neuporabna. To je zelo pomembno pri jesenskih lovih v slabem vremenu. **Novi Bushnell RainGuard HD** prinaša še obstojnejšo in bolj gladko prevleko za jasnejši pogled in lažje čiščenje optike. RainGuard HD omogoča tudi večjo svetlobno prepustnost.

Bushnell je bil prvi, ki je ponudil tovrstno zaščito leč. Na tem področju sodeluje s takimi optičnimi velikani, kot je Zeiss, saj sta Bushnell in Carl Zeiss podpisala sporazum o hidrofobnih lečah. Bushnell Outdoor Products, Inc je odobril Zeissu posebno licenco za U.S. patente, ki so znani pod imenom RainGuard.

Poleg tega so daljnogledi Legend povsem vodotesni in odporni proti udarcem. Že tako zelo čvrsto magnezijevo ohišje je gumirano s trdo gumo, ki še dodatno zaščiti dragocen daljnogled pred poškodbami, obenem pa zmanjša neželene zvoke, ki nastanejo ob morebitnem trku daljnogleda ob drugo opremo ali lovsko puško. Na okularjih daljnogleda so očesne školjke, ki jih dvignemo ali spustimo in tako omogočimo idealen pogled tudi uporabnikom, ki nosijo očala z dioptrijo.

Daljnogledi Legend HD Ultra so resnično odlični optični izdelki, ki ga lahko primerjamo z najboljšimi evropskimi daljnogledi. Ko boste prvič videli čisto sliko, ki jo daje Legend 10 x 42, se boste zanesljivo strinjali s to trditvijo. Zaenkrat so na voljo v povečavah 10 x 42 in 8 x 42.

*Reklamna predstavitev
Rodeoteam, d. o. o.*

NOVE KNJIGE

Ponovna izdaja Varičakove knjige Ocenjevanje lovskih trofej v Italiji

Februarja letos je italijanska založniška hiša Editoriale Olimpia iz Firenc ponovno izda-

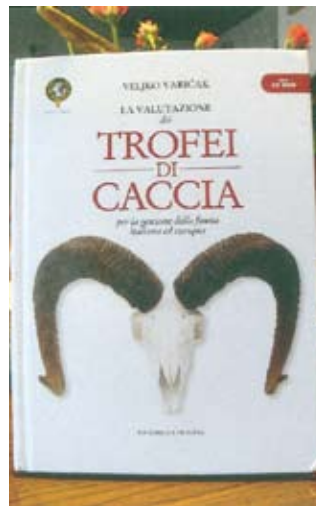
la knjigo **Ocenjevanje lovskih trofej** našega lovskega tovariša in svetovno priznanega strokovnjaka na tem področju **Veljka Varičaka**. V Italiji je prva izdaja te knjige izšla pri isti založbi že leta 2002 (za kar je poskrbel odbor deželnega ministrstva dežele Veneto). Ker pa je pošla, so jo na željo številnih italijanskih lovcev ponatisnili. Za prevod prve izdaje sta poskrbela že pokojni **Giorgio Umari (Jurij Ukmar)** in **Luiza Primossi**.

Uvodne misli sta o knjigi in njenem pomenu prispevala **Pasquale Cacciapuoti**, odgovorni urednik založniške hiše, in **Giovanni Bana**, vodja italijanske delegacije v Mednarodnem svetu za lovstvo in varstvo divjadi – CIC.

Pasquale Cacciapuoti je napisal, da je bila že prva izdaja knjige dobro sprejeta in da so knjigo ponatisnili na željo številnih italijanskih lovcev. Navaja, da je knjiga izjemen priručnik, ki tudi manj izkušenemu lovcu omogoča, da lahko z zadostno natančnostjo oceni moč trofeje. Po njegovem mnenju je prva izdaja te knjige pred sedmimi leti pripomogla, da se je drugačen pogled na trofeje in gospodarjenje z divjadjo prenesel še na srednji in južni del Italije, ki se zdaj pri načinu gospodarjenja z divjadjo zgleduje po severnem in alpskem delu Italije. Delo Veljka Varičaka ocenjuje v širšem pomenu, saj sega prek meja samega lovstva in je tudi splošnega pomena. Knjigo ocenjuje kot edinstveno, prestižno in mednarodno prepoznavno.

Giovanni Bana pa piše, da ocenjevanje lovskih trofej omogoča vpogled v pravilno gospodarjenje z divjadjo in v ohranjenost narave in naravnih danosti za vso divjad. Same formule za izračunavanje končnih ocen (moči) trofej so po njegovem mnenju mednarodna dediščina, ki omogočajo primerjavo kakovosti s sto tisočimi uradno ocenjenimi trofejami v preteklosti v vsej Evropi in celotnem zahodnem palearktičnem območju, vse od leta 1937 naprej.

Knjiga je lično oblikovana, tiskana na kakovostnem papirju in je nekoliko večjega formata od naše izdaje. Tudi v tej izdaji je povzeta kratka zgodovina nastanka in delovanja CIC ter zgodovina ocenjevanja lovskih trofej in razvoja obrazcev za ocenjevanje. Knjigo so založniki dopolnili še s spiskom najmočnejših italijanskih trofej. V zadnjem poglavju so dodali navo-

Naslovnica italijanske knjige Ocenjevanje lovskih trofej in zgoščenka (z obrazci za ocenjevanje trofej), ki jo je za italijanske lovce napisal Veljko Varičak, slovenski strokovnjak CIC na tem področju.

dila o pravilni pripravi trofej in jih opretili z bogatim slikovnim gradivom. Obrazcem za ocenjevanje je dodan obrazec za ocenitev trofeje (lobanje in kožuha) zlatega šakala, ki je v Italiji prisoten, a redki in zavarovan. Dodali so tudi obrazec za ocenjevanje divje koze (*Capra hircus*) z otoka Montecristo v Toskanskem otočju, ki jo Italijani imenujejo capra di Montecristo. V bistvu je to podvrsta ali geografska rasa bolj znane bezoarske koze ali bezoarke (*Capra aegagrus*), ki kot čista divja vrsta še živi na dveh grških otokih in na nekaterih območjih prednje Azije in je prednica vseh vrst evropskih udomačenih koz.

Kot prilogo knjige so dodali posebno zgoščenko, na kateri so obrazci za ocenjevanje trofej, obrazec s seznamom trofej in vsemi potrebnimi podatki ter navodili, ki jih komisija za ocenjevanje trofej potrebuje pri svojem delu.

Slovenski lovci smo nedvomno lahko ponosni, da imamo v svojih vrstah strokovnjaka svetovnega kova, Veljka Varičaka,

ki je bil dolgoletni sodelavec CIC vse od leta 1964 naprej in je kar polno desetletje predsedoval Komisiji CIC za ocenjevanje trofej in lovske razstave. Njegova knjiga, za katero je prejel številna priznanja doma in v tujini, je bila doslej prevedena v pet svetovnih jezikov.

Edvard Krašna

O lovu v Kanadi nekoliko drugače (2)

Ker navedbe g. **Janeza Petriča** (Lovec, 4/2009, str. 215) škodijo mojemu dobremu imenu, kolikor ga je sploh še ostalo, in ker zaradi nepoznavanja dejstev sklepa napačno, si dovoljujem podati kratko pojasnilo.

Moja vloga, s tem pa tudi odgovornost, je bila le v posredovanju informacij. Vse drugo je potekalo neposredno z ljudmi v Kanadi. Razumem njegovo razočaranje nad neizpolnjenimi in drago plačanimi pričakovanji. Kazanje s prstom name, kot na dežurnega krivca, pa me spominja na obtožbe suhokranjskega kmeta, da je za popaseno deteljo kriva nova visoka preža ob površini.

Navedbe, da sem zagotavljal 100 % uspeh, so iz trte zvite, saj avtorja prispevka, J. Petriča, osebno nisem nikoli srečal in tudi posebne želje nimam za to. Lov v Kanadi ni za lovske gumbarje, to ve vsakdo, kdor je tam že lovil. To niso obore ali afriški parki. Potrebna je tudi lovska sreča in te žal ni bilo za vse.

Svoj lonček k zgodbi je priknal tudi predsednik uredniškega odbora in štajerski rojak dr. **Marjan Toš** s svojim moraliziranjem in štajersko solidarnostjo. S tem je ubil najmanj dve muhi in ustregel nekaterim sivim eminencam na LZS, saj je tako dosegel, da se po 52 letih dopisovanja v glasilo Lovec umikam s tega položaja. Pridružil se bom družbi prežvečenih in izpljunjenih sodelavcev iz vodstvenih organov LZS, kot so **Janez Črnač**, **Ciril Štrumbelj**, **Nataša Oven** in še številni drugi. Spoštovanemu predsedniku in uredniškemu odboru pa svetujem, naj si pred bližnjo stoletnico glasila ogledajo eno od prvih in eno od letošnjih števil. Razlika je seveda le v formatu. Z globokim spoštovanjem,

Blaž Krže

V začetku letošnjega januarja smo se lovci Lovske družine Gorenja vas v Poljanski dolini poslovili od 48-letnega solovca **Borisa Pivka** (umrl je 7. 1. 2009). Za lovske

vrste smo izgubili mladega lovca, kar pomeni, da se nam lovske vrste redčijo, saj novih mladih članov skoraj ni več. Novici, da je prenehalo biti njegovo plemenito srce, sprva nismo mogli verjeti. Vedeli smo sicer, da ga je pred leti načela huda bolezen, vendar je bila njegova želja po življenju in lovu tako močna, da smo upali, da se bo bolezen umaknila, saj ga je prizadela in premagala v srednjih letih.

Boris se je rodil leta 1960 v prijetni vasi na Hotavljah in je takoj po polnoletnosti postal, tako kot njegov oče, član naše LD Gorenja vas.

Član naše LD je postal, ko je bila družina v razcvetu na področju ohranjanja narave in živalstva, pa tudi pri gradnji vseh potrebnih lovsko-tehničnih naprav in objektov. Sodeloval je kar pri treh objektih, ki lovski družini služijo za lov in ohranjanje živalstva.

Boris Pivk je bil dolgoletni član upravnega odbora ter vesten kinološki referent. Poskrbel je, da so vodniki psov v lovski družini dobili mesto, ki jim pripada. Ves čas članstva v lovski družini je bil vodnik lovskega psa in z njim je bil lov še prijetnejši. Bil je eden najbolj znanih lovcov na malo divjad v Poljanski dolini. Ta lov mu je bil pisan na kožo, saj smo z njim podoživljali vse lepote lova na malo divjad.

V svoji lovsko-kinološki zgodovini je Boris prejel več lovskih odlikovanj in družinskih priznanj. Najbolj vesel pa je bil zadnjih uspehov, ki jih je dosegel na kinoloških preizkušnjah in tekmah s svojim istrskim goničem. Ob dobrem vodniku je njegov pes postal državni prvak v delu ter državni in mednarodni prvak v lepoti (mednarodni šampion).

Boris je bil nepogrešljiv pri vseh delovnih akcijah pa tudi pri prirejanju in organiziranju družinskih srečanj. Že ko ga je že načela neozdravljiva bolezen, je vso pozornost namenil vsakoletni prireditvi z lovskim krstom. Ni pa bil pa znan kot dober lovec in prijatelj le v domači lovski družini, ampak tudi daleč naokoli. Ker je bil lovec v pravem pomenu besede, je bil dobrodošel v vseh loviščih na Dolenjskem, v Zasavju, na Primorskem, celo v Avstriji in na Norveškem. Še posebno je bil priljubljen s svojimi psi – kot znan »zajčar« – na skupnih lovih pri sosednjih družinah. Ni bilo namreč lovca, ki si ga z njegovim psom ne bi želel na brakadah, ko so lovili zajca in lisico. Brez njega in njegovega prijatelja ni bilo pravega lovskega pogona.

Boris ni bil le lovec, temveč tudi vojni veteran. Že prvi dan vojne za Slovenijo je vstopil v takratno Teritorialno obrambo ter aktivno sodeloval na območju takratne Občine Škofja Loka in tudi njemu velja zasluga za zasedbo takratne vojašnice v Škofji Loki.

Boris Pivk je živel polno in ustvarjalno življenje, ki ga je delil skupaj z vsemi lovci, zato je bil spoštovan in cenjen lovec. Z njim v družbi namreč ni bilo nikoli nikomur dolgčas, saj je iz njega vedno sijalo veselje do življenja, lova in družabnosti. Z njim

je od nas odšlo veliko lepega, zlasti pa smo se skupaj zavedali, da smo generacija, ki je imela srečo, da smo lahko uživali v pravem lovu.

LD Gorenja vas – D. V.

Deževnega sobotnega jutra, 7. 11. 2008, smo izvedeli žalostno novico, da nas je v 97. letu zapustil starosta naše LD, **Rudi Zrinški**.

Rudi se je rodil 19. 6. 1911 v Moščancih, kjer je preživel svojo mladost in si na rojstni domačiji z ženo Milico ustvaril družino. Od očeta je prevzel kmetijo in gostilno, ki jima je bil zvest do svoje upokojitve.

Že zelo mlad se je srečeval z lovstvom, saj je imel njegov oče v zakupu lovišče na območju zdajšnje LD Pečarovci. Lovi z očetom in ljubezen do narave so bili vzrok, da se je že leta 1933 tudi sam včlanil v takratno lovsko društvo. Tistega leta je tudi zaprisegel kralju Petru II., da bo varoval divjad in preprečeval škodo v lovskem revirju, ki so mu ga zaupali. Kot mlad lovec se je zavedal, da se je treba tudi izobraževati, zato je leta 1936 opravil lovskočuvajski izpit. Njegova članska izkaznica lovskega čuvaja nosi št. 55. Kot najstarejši lovski čuvaj v tamkajšnjih krajih je leta 1999 prejel od sekcije lovskih čuvajev in mojstrov pri ZLD Prekmurje lovsko priznanje za dolgoletno opravljanje čuvajske službe. Kot lovec član z območja Pečarovcev je leta 1936 sodeloval na ustanovnem občnem zboru Prekmurskega lovskega društva.

Takoj po drugi svetovni vojni, leta 1946, je bil pobudnik in soustanovitelj zdajšnje LD Pečarovci. Njegova gostilna je bila dolga leta glavna točka za zbiranje lovcov LD Pečarovci. Pri njem so bili sestanki, lovski krsti vse do dograditve lovskega doma. Bil je odlični mentor, ki je svoje bogato lovsko znanje rad prenašal na mlade lovce. Dokler so mu dopuščale moči, se je rad udeleževal lovov in družinskih dogodkov. Le zadnja leta se je redkeje udeleževal takih srečanj, zato smo ga pogosteje obiskovali mi na njegovem domu. Vsakega obiska se je zelo razveselil, ob odhodu pa nas poprosil: »Pridite še kaj!«

Čeprav razen dolgoletne čuvajske službe ni opravljal vidnejših funkcij v LD, je kljub svoji skromnosti veliko dobrega storil za divjad in lovstvo.

Rudi, za vse iskrena hvala! Radi se te bomo spominjali; mirno počivaj v moščanski zemlji!

LD Pečarovci – L. H.

Njegovo srce je omagalo, njegov dih je zastal. Toda, spomini nanj bodo vedno ostali. **Damjan Havdej** je bil eden od naših najbolj marljivih članov. Od njega smo se lovci LD Solčava poslovili z velikim spoštovanjem in lovsкими častmi, kar je na pogrebu na solčavskem pokopališču dokazovala tudi velika udeležba prijateljev, znancev, predvsem pa njegovih lovskih tovarišev. Njegov boj z boleznijo se je končal na božični dan, 25. 12. 2008.

Damjan se je rodil 25. 9. 1923 v Solčavi, s katero je bil vse življenje trdno povezan. Druga svetovna vojna je tudi njemu spremenila življenjsko pot; rekrutiran je bil v nemško vojsko in šele pozneje je kot partizan sodeloval pri osvoboditvi. Po končani 2. svetovni vojni se je vrnil v domačo, požgano Solčavo in postal aktiven družbeno-politični delavec. Deloval je na vseh področjih, največ pa pri obnovi požgane Solčave.

V LD Solčava se je vključil leta 1950 in dve leti za tem opravil lovski izpit. Izkazoval se je kot vesten član in je s svojim aktivnim delom veliko prispeval k razvoju in napredku naše LD. Že leta 1953 se je boril proti nameri takratne oblasti, ki je hotela odvzeti polovico takratnega solčavskega lovišča, tri leta pozneje je bil eden glavnih pobudnikov in izvajalcev pri gradnji lovske kočice na Brložnici, leta 1962 pri gradnji kočice v Matkovem kotu in leta 1977 pri gradnji lovskega doma v Solčavi. Od leta 1971 in vse do dograditve lovskega doma je v svoji domači hiši nudil prostor za delovanje LD.

V LD je Havdej opravljal številne naloge. Od leta 1952 do 1958 je opravljal delo blagajnika, od leta 1958 do 1977 delo tajnika in blagajnika, bil je član UO od 1979 do 1981 in od 1985 do 1987, predsednik NO LD je bil od 1983 do 1985, ponovno je bil blagajnik od 1987 do 1991.

Za vestno delo v lovstvu je prejel znak LZS za lovske zasluge in red III. stopnje ter priznanje ZLD Celje. Za izjemne zasluge mu je matična

LD Solčava podelila status častnega člana.

Spoštovani lovski tovariš Damjan, tvoja lovska puška je za vedno utihnila; ne bomo se več srečevali na skupnih lovih, na lovskih posvetih, kamor si tako rad prihajal. Hvala ti za vse, kar si na svoji dolgi lovski poti prispeval k ohranjanju narave in divjadi. Hvala ti za lepe trenutke, ki smo jih preživeli skupaj.

LD Solčava – T. S.

Zadnji dan oktobra 2008 smo se na domačem pokopališču še zadnjič poslovili od našega ustanovnega in častnega, hkrati pa tudi najstarejšega člana **Stanislava Uršiča**, ki je umrl je 28. 10. 2008.

Stanislav ali na kratko Stane, kot smo ga klicali, se je rodil pred 85 leti v kraški vasi Štorje, ki ji je ostal zvest vse do smrti. Življenjska pot ga je po 2. svetovni vojni, v kateri je sodeloval kot aktivni pripadnik NOB, pripeljala v vrste poštnih delavcev, kjer je leta 1980 tudi dočkal zaslužen pokoj. Kot mlad kmečki fant je doživljal narodnostno in socialno zatiranje, ki ga je med vojnama nad našimi ljudmi izvajal fašistični režim. Svoje velike želje, da bi postal lovec, takrat še ni mogel uresničiti, saj je pri lovu lahko sodeloval le kot gonjač in nosač plena italijanski gospodi, ki je takrat hodila po naših primorskih loviščih.

Velika želja se mu je uresničila šele po osvoboditvi, ko je vstopil v lovske vrste in organizirano začel z goštvijo in lovom. Svoje članstvo je začel v LD Tabor - Sežana, leta 1947, po reorganizaciji, leta 1954, pa je bil med ustanovitelji LD Raša - Štorje, kjer je že od začetka sodeloval v UO in do leta 1972 opravljal naloge gospodarja in blagajnika. Med letoma 1972 in 1980 je bil v UO LD zadolžen za lovsko kinologijo in lovsko strelstvo. Prav pri delu z lovsкими psi in na področju lovskega strelstva je dosegel svoje najboljše rezultate. Bil je med pobudniki in uresničevalci gradnje olimpijskega strelišča pri Kazljah ter pozneje glavni pobudnik in delodajca pri gradnji lovskega doma poleg olimpijskega strelišča, kamor je vložil več kot 1.500 ur svojega neplačanega dela, postal pa je tudi prvi oskrbnik doma.

Vse do pozne starosti je bil aktiven v lovskih in strelskih vrstah, kjer je dosegel vidne uspehe in bil za svoje delo večkrat odlikovan. Od vseh priznanj sta mu največ pomenili častni članstvi v LD Raša - Štorje in Društvu slovenskih lovcov Furlanije-Juljske krajine - Doberdob.

Zaradi starosti in boleznij je bil vse manj na lovu in strelišču, kljub temu pa se je vse do konca življenja zanimal za lovske in strelske uspehe in težave.

Spoštovani lovski tovariš Stane, tvoj lov je končan, v našem spominu pa boš ostal kot zgled poštenega gojitelja divjadi, iskrenega lovskega tovariša, dobrega organizatorja in povezovalca lovskega in strelstva. Zahvaljujemo se ti za vse, kar si storil v dobro narave, lovstva in lovskega strelstva. Naj ti bo lahka kraška zemlja!

LD Raša - Štorje – K. R.

Iz lovskih vrst so za vedno odšli tudi:

Vladimir Ule, LD Rakek,
* 6. 9. 1952, † 6. 1. 2009.
Alojz Štrifof, LD Rakek,
* 4. 12. 1935, † 1. 4. 2009.
Peter Baloh, LD Otočec,
* 1. 3. 1934, † 17. 3. 2009.
Bojan Senčar,
LD Malečnik, Košaki,
* 17. 1. 1950, † 23. 3. 2009.
Franc Tersegglav, LD Jesenice,
* 29. 7. 1942, † 22. 3. 2009.
Franc Avsec, LD Gorjanci,
* 28. 6. 1928, † 29. 1. 2009.
Ivan Glad,
LD Banja Loka, Kostel,
* 27. 2. 1940, † 18. 3. 2009.
Stanislav Pipan,
LD Jezero, Komen,
* 13. 11. 1949, † 24. 3. 2009.

Feliks Žitek, LD Radenci,
* 11. 7. 1955, † 28. 1. 2009.
Jožef Žizek, LD Velika Polana,
* 15. 3. 1946, † 6. 2. 2009.
Ljubo Marko, LD Ruše,
* 5. 8. 1932, † 22. 2. 2009.
Janez Zadravec,
LD Velika Polana,
* 12. 5. 1927, † 19. 3. 2009.
Daniel Arnus,
LD Leskovec v Halozah,
* 17. 1. 1953, † 21. 3. 2009.
Tomaž Bittner, LD Hrenovice,
* 18. 2. 1949, † 11. 3. 2009.
Ivan Semenič, LD Prestranek,
* 3. 1. 1925, † 16. 3. 2009.
Ivan Križan,
LD Sv. Jurij, Jurovski Dol,
* 20. 12. 1924, † 22. 2. 2009.

Umrlim časten spomin!

Istrski brak

Kinološka študija dr. Ivana Lovrenčiča

(Nadaljevanje)

Strebel v svojem delu ne opisuje niti »avstrijskega braka«, niti »Pajntingerca«, najbrž zaradi tega ne, ker je svoje delo omejil le na nemške pasme. Avstrija pa takrat še ni pripadala Rajhu. Pač pa opisuje v besedah in slikah švicarske brake skoraj gotovo iz pietete do svojega prijatelja, švicarskega kinologa Maksa Siberja. Četudi sličejo naši istrijski skoraj na las švicarskemu tekunu (Schweizer Laufhund), znanemu pri švicarskih lovcih pod imenom »Gelbscheck«, pa bodi kratke ali resaste dlake, te sličnosti Strebel vendar ne omenja, pač pa sličnost s francoskim »vendejcem«. Iz tega bi človek sklepal, da Strebel naših istrijanov sploh ni poznal. Toda če že ne iz lastnega opazovanja, so mu morali biti znani vsaj iz slovstva, saj je spise Fr. B. Laske čital. Glede resastih švicarskih tekunov pravi namreč doslovno:

»Die rauhhaarige der Schweizer Laufhunde ist meiner Ueberzeugung nach nicht schweizer Ursprungs; sie treten an der französischen und italienischen Grenze auf, so daß ihre Abstammung wohl viel eher jenseits dieser Grenzen zu suchen ist. Wir haben dort die Griffons und die Spinone, auf die solche rauhhaarige Formen zurückzuführen sind. Ihren Ursprung, wie Lasker (!) meint, im Balkan zu suchen, erscheint mir doch zu sehr forciert und durch nichts zu beweisen.«

Priimek *Lasker* je najbrž tiskovna napaka in bi moralo stati *Laska*, kajti mnenje, da je izvor resastih brakov iskati na Balkanu, brani *Laska*, dočim kak kinolog z imenom *Lasker* sploh ne obstoja in ga tudi navedeni leksikon nima. Pritrditi pa je Streblu v tem, da švicarski resavci niso domačega izvora, o čemer bo še pozneje govora.

Bolje se odrežejo istrski braki v že omenjeni knjigi »Pasme psov« grofa Bylandta. Istrskih brakov sicer pod tem nazivom tudi on ne pozna in uvršča istrijske deloma pod avstrijske, deloma pod bosanske brake, nazvane »barak«. Očividno se tukaj naslanja na opredelitev, kakor si jo je zamišljal *Laska*. Ni pa ta opredelitev dosledno izvedena. Bylandt navaja pri pasemskih znakih avstrijskega braka dve skupini in piše pri členu odlakanost:

»A - gosta in polna, gladka in prožna, s svilenim leskom.

B - poldolga, srhla (rauh), brez leska.«

Temu nasproti pa nemški oficialni pasemski znaki tudi pri avstrijcu še vedno priznavajo za pravilno samo kratkodlakost.

Tudi glede barve avstrijsca krene Bylandt od oficialne poti vstran. Dočim pravi oficialni standard glede barve doslovno:

»črna, z rjasto rjavimi ali rumenimi lisami; bela je dovoljena le kot mala pisa na psih ...«

navaja Bylandt doslovno:

»črna z rjasto rjavimi ali rumenimi lisami, rjava in rdeča v vseh odtenkih in enobarvno bela.«

Da bi bil oficialni standard glede odlakanosti in barve tako spremenjen, kakor navaja grof Bylandt, nisem mogel ugotoviti, in Fr. Bazille se v svoji najnovejši izdaji drži doslovno še starih pasemskih znakov. Po pasemskih znakih, kakor jih navaja Bylandt, bi istrijske lahko uvrstili pod avstrijskega braka in sicer kratkodlake pod skupino A), resavce pa pod B). Resasti istrijan bi po Bylandtu spadal lahko tudi med »barake«, kajti on obravnava našega resavca še posebej kot samostojno bosansko pasmo »barak«. Drži se pri tem točno pasemskih znakov, kakor jih je podal *Laska*, le pri barvi je Bylandt krajši kakor *Laska*: Prvi priznava »baraku« sledeče barve: rdečo, rjavo, belo z rumenimi ali rdečimi lisami in **trobarvnost**, dočim razlikuje *Laska* tri skupine:

1./ rdeče, jelenje rdeče, rdeče rumene, rdeče rjave in rumene pse;

2./ bele pse z rumenimi ali rdečimi lisami;

3./ črno - bele - rdeče (trobarvne) pse;

4./ suholistne pse (durrlaubfarbige Hunde, griffonbraun)

Očividno je *Laska* razdelil svoje »barake« zato v štiri skupine, da utemelji svojo trditev, da najdejo francoski braki svoje prednike v Bosni: to kolebanje kaže, da si inozemski kinologi glede

pasemskih znakov istrskega braka nikoli niso bili na jasnem. V *Laskovi* knjigi »Das Waidwerk in Bosnien und der Herzegowina«, ki se obširno in temeljito bavi z bosanskimi braki, so braki razdeljeni v tri skupine: v kratkodlake, dolgodlake in resaste. Kar se barve tiče, navaja *Laska* pri resavcih (barakih) štiri vrste, kakor je bilo že zgoraj povedano. Prav tako deli kratkodlake v štiri skupine in sicer:

1./ Črni psi s štirimi očmi (četveroockci), ki so v teh krajih (Bosni in Hercegovini) v pretežni večini. Poudarja, da so popolnoma taki kakor avstrijci, to je "korošci" ali po naše "alpski braki"

Foto: U. Golob

Skupina planinskih goničev

2./ Črni z rumenim plaščem, to so naši balkanci.

3./ Rdeči, rdeče rumeni ali jelenje rdeči brez črnega, torej naši posavci.

4./ Beli, ki so bolj redki. Tu misli na naše kratkodlake istrijske.

Ta porazdelitev glede barve pa ni prišla v oficialno avstrijsko kinologijo in tako je glede pasemskih znakov ostalo do priključitva Avstrije k Rajhu vse pri starem. Seveda so se na razstavah takoj pokazale težkoče, kadar so prišli nanje istrijski. Na mednarodno svetovno razstavo, leta 1910, sem poslal dva kratkodlaka istrijskega, *Peruna* in *Tarasa*, ter dva resavca, *Bohuna* in *Rajo*. Sodniki so bili v zadregi, kam naj te pse uvrste. V razstavnem katalogu sta bila *Perun* in *Taras* uvrščena pod novo skovanko »pisani avstrijski braki«, *Bohun* in *Raja* pa med »resaste avstrijske brake«, to je med pajntingerce. Sodniki so priznali, da uvrstitev ni pravilna. V svojem poročilu, ki ga je napisal pok. W. R. v. Furer v »Weidwerk und Hundesport« z dne 5. avgusta 1910 pravi:

»Strogo vzeto ne spadata ti dve pasmi brakov skupaj, kar smo sodniki takoj spoznali, toda ločitev ni bila mogoča, ker je vodstvo razstave bilo izbralo naziv »resasti avstrijski braki.«

Kljub temu so bili vsi štirje psi odlikovani in vpisani v avstrijsko rodovno knjigo pod imenom »avstrijski (istrski) braki.«

Leta 1923 sem poslal na razstavo na Dunaju spet svoje brake in sicer resavce: *Branka* (šampionat), *Burina* (odlično) in *Bistro* (šampionat) ter dva kratkodlakca: *Zorina* (prav dobro) in *Cvetko* (dobro). Tudi ti psi so vpisani v avstrijsko rodovno knjigo kot »avstrijski (istrski) braki«. Na poznejših razstavah na Dunaju so bili naši istrijski ponovno odlikovani, vodijo se pa še vedno kot »avstrijski (istrski) braki«, četudi oficialnih pasemskih znakov nemška kinologija zanje - nima.

Nekoliko boljše se godi istrskim brakom v najnovejšem kinološkem delu večjega formata, v knjigi Age grofice Hagen »Die Hunderassen«, 6. izdaja, ki je izšla pred par leti. Na strani 95 dodatka piše:

»Istrianer Bracken, kurz - und rauhhaarig, wei Brote Plattenhunde, wie die Schweizer Rotschecken. Hauptzuchter Dr. iur. J. Lovrenčič, Laibach (Ljubljana).«

V knjigi pod št. 281 a, je tudi slika treh kratkodlakih istrijanov z razstave leta 1936 v Ljubljani.

Zelo živahno so se bili naši lovci začeli zanimati za istrskega braka konec prejšnjega stoletja pod vplivom *Laske*.

(Se nadaljuje.)

Pripravljen je modul Kinologija

V prvih mesecih letos je komisija za LIS - Lisjak usmerila vse aktivnosti v oblikovanje in pripravo modula, namenjenega lovski kinologiji, lovskim psom in njihovim vodnikom – **Kinologija**. Napovedovali smo ga že dalj časa, iz več razlogov (finančnih, organizacijskih in strokovnih) pa smo ga uspeli dokončati v prvi polovici aprila.

Temeljna izhodišča smo že v začetni fazi zasnove pripravljali v sodelovanju s komisijo za lovsko kinologijo in posameznimi kinologi. Tematika je namreč ozko strokovna in brez pomoči kinoloških strokovnjakov bi lahko zašli tudi v področja, ki niso vezana na *Pravilnik o uporabi lovskih psov v loviščih* in vodenje podatkov, ki jih upravljavci lovišč ne potrebujemo. Temeljno vodilo nam je bilo, da je lovski pes osrednja točka modula, vodniki in iskanja pa se nanj le navezujejo.

Modul lahko razdelimo v dva glavna dela:

- podatki o lovskem psu in vodniku ter
- evidenca iskanj ranjene (obstreljene) in poškodovane divjadi ter v povezavi z izpisom iz *Dnevnika vodnika psa krvosledca*.

Aprila so v lovskih družinah že vzpostavili evidenco (popis) lovskih psov (ali jo še vzpostavljajo), ki jih njihovi člani uporabljajo pri upravljanju z divjadjo v loviščih pri lovu.

Evidenca zajema temeljne podatke o psu in preizkušnjah, ki jih je opravil, ter o vodnikih, ki jih lahko pridobimo že iz vzpostavljenega članskega modula. Psa, ki je last lovske družine, večemo na vodnika, ki ga pretežni čas vodi in skrbi zanj. Pri vnosih so nam v pomoč šifrant (pasemska skupina in pasma, oznake iz rodovnika in vpisane preizkušnje), sistem vnosa podatkov je enak drugim modulom, ki so že v uporabi.

Modul omogoča tudi sprotno vnašanje novosti (preizkušenj in naslovov), spremljanje menjave lastnika in izpis iz evidence, podatki pa se trajno hranijo na strežniku.

V drugem delu beležimo iskanje obstreljene ali ranjene divjadi in velikih zveri. Podatke potrebujemo za izpolnitev pregled-

nice IV. letnega načrta lovišča (LD) oziroma lovišča s posebnim namenom (LPN), ki smo jo leta 2008 izpolnjevali še ročno.

Postopek evidentiranja iskanj se začne že z vnosom odvzema (odstrela) divjadi, kjer bo odslej vpis podatka o iskanju s psom krvosledcem z DA/NE obvezen (kontrolni podatek). Iskanja vpišemo v poseben zavihek *Iskanja*, kjer je večina zahtevanih opredeljena kot obvezen podatek. Iz vpisov (uspešnih in neuspešnih) bo omogočen izpis **Dnevnika vodnika psa krvosledca**, kar je bil pravzaprav tudi eden od temeljnih ciljev vzpostavitve modula. Za točnost vodenja evidence iskanja ranjene divjadi ali kontrolnih pregledov velja načelo, da podatke vodnikov vpisuje domača lovška družina, iz katere je vodnik psa; tudi za iskanja v drugih LD ali LPN. Podlaga je zapisnik iskanj (za vodnike, ki ne vodijo Dnevnika) ali zapis iz Dnevnika vodnika psa krvosledca.

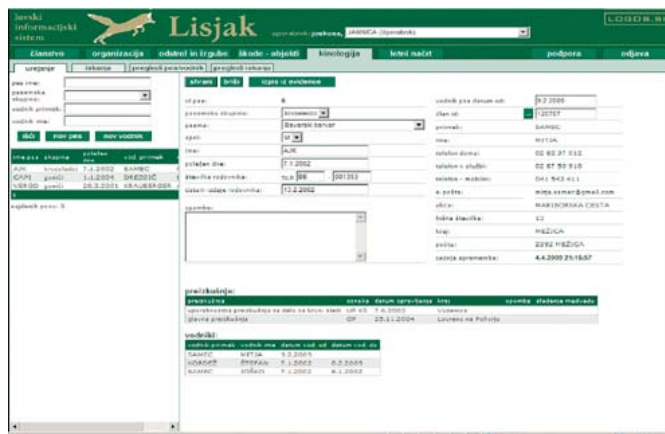
Zbrani podatki nam bodo omogočali pripravo številnih pregledov, podobno kot jih uporabljamo v že obstoječih modulih, analiz uspešnosti iskanj in poročil za nivo lovske družine, LUO ter Lovske zveze Slovenije, pripravljenih pa bo tudi več prednastavljenih izpisov.

Vzpostavitev natančne evidence lovskih psov je temeljna zahteva; brez podatkov o opravljenih preizkušnjah, še zlasti za iskanje po krvnem sledu, evidentiranje iskanj po krvnem sledu ne bo mogoče. Tako želimo uveljaviti tudi zahtevo Pravilnika o uporabi lovskih psov v loviščih, da je v loviščih dovoljeno uporabljati le preizkušene lovske pse.

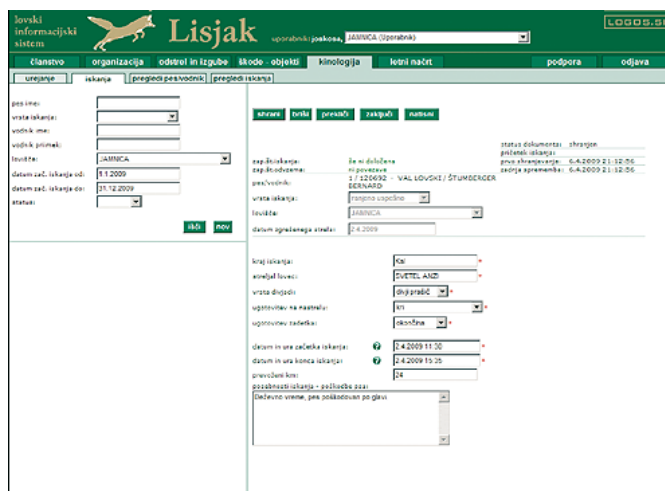
Naj ob koncu zapišem še ugotovitev, da je s pripravo tega modula končan projekt Letni načrt lovišča in omogočeno zbiranje ter izmenjava podatkov iz baze Lisjak. Od upravljavcev lovišč in funkcionarjev na vseh nivojih je odvisno, s kakšno zavzetostjo bomo aplikacijo uporabljali, dopolnjevali in tržili podatke.

Ekipa Lisjaka, ki soustvarja program, si želi uspešno sodelovanje z vsemi uporabniki tudi v prihodnje in pričakuje nove predloge za izboljšave in posodobitev programskih rešitev.

Jože Samec

(Sl. 1)

(Sl. 2)

VSEM VODNIKOM LOVSKIH PSOV!

Vse vodnike lovskih psov iz vseh LD Slovenije prosimo, naj **družinskemu kinologu, tajniku ali gospodarju svoje LD redno posredujejo in tudi sproti preverjajo vse podatke za vodenje evidence lovskih psov v LISJAKU.**

Brez kakovostnih, sproti vnesenih in točnih podatkov bo uporaba **modula Kinologija** v LIS – Lisjak okrnjena oziroma ne bo mogoča za zanesljive in uporabne analize s področja iskanj obstreljene velike divjadi po krvnem sledu.

Kam nas vodijo kinološke iluzije?

Ni samo moja ugotovitev, da je z našo lovsko kinologijo nekaj zelo narobe. Potrudimo se ugotoviti, zakaj, nato pa poskušajmo s skupnimi močmi postaviti naš kinološki voz, da ne bo padel čez rob, kateremu se nevarno približuje.

Jamarji imajo že nekaj let težave izpeljati uporabnostno preizkušnjo za lovske terierje pa tudi za jazbecarje, ker ni prijav. Tudi šarivci že nekaj let ne spravijo skupaj ničesar. Trdim, da ni krivda na vodnikih, da se ne čutijo sposobne prijaviti se

na zahtevno uporabnostno preizkušnjo. Krivda je med nami strokovnjaki. Zadovoljni smo sami s seboj in svojo pomembnostjo. Da pa bi po strokovni strani kaj naredili za napredek lovske kinologije, se, razen redkih izjem, ne domisli nihče. Pri tem mislim predvsem na naše strokovno delo in povezavo z vodniki lovskih psov. Samo tarnati na sestankih, da ni prijav za prireditve višjega nivoja, je pre malo. Treba je iti med vodnike, jih znati pritegniti k delu in jim pri tem biti tudi vzor. Tu pa se spet zatakne. V lovski kinologiji želijo »prosvetljevati« vodnike takšni, ki že leta nimajo več svo-

jih psov; imeli so jih le, dokler niso opravili svojega sodniškega izpita. Od takrat naprej so le Gospodje sodniki. Trdim, da so še tisto, kar so znali (če so sploh kdaj kaj znali), pozabili. Pokojni, nam starejšim kinologom vsem znani **Bogdan Sežun** je dejal, da se je o tem, kako soditi, največ naučil pri šolanju lastnih psov. Vem, da je med nami še kdo, ki bi ga lahko vsaj približno postavili ob bok Sežunu, le da jih novejša kinološka srenja, ki se je »pri-komolčila« od oblasti v lovski

kinologiji, noče ne opaziti ne upoštevati. Vsi mlajši vsevedi (brez ustrezne prakse) pa se morajo zavedati, da lovška kinologija ni poligon za dokazovanje lastne pomembnosti, niti ni podjetje za zaslužkarstvo. Lovske kinologije nihče ni dal nikomur v pomembno narediti tudi kaj (največkrat) zastoj. Pri tem imam v mislih razne pasje šole, v katerih sodelujejo psi vseh pasem; tudi psi križanci. Ne trdim, da tega ne potrebujemo, razen, če ne gre za pretirano zaslužkarstvo. Tak-

šnim šolam se pripisuje prevelik pomen. Že prav in lepo, da se pes socializira, da ga naučimo ubogati, da sodeluje z vodnikom itn. Lovski pes se mora učiti predvsem za svoje prihodnje delo – v našem primeru za uporabo v lovišču. Tega pa jim prej omenjene pasje šole in tečaji niso sposobni dati! **Naša naloga je, da najprej izšolamo vodnike, ti pa naj nato pod našim strokovnim nadzorom izšolajo svoje pse.** Najti moramo mlade vodnike, jih navdušiti za uporabnostne preizkušnje in jim biti pri

tem v strokovno pomoč. Tega ni mogoče opraviti v pisarnah in na sestankih, ampak le na terenu, med vodniki. Le tam je treba na preprost način povedati, kaj je smisel našega početja, in sicer brez kančka nevoščljivosti ali prodajanja »prevzvišenih« ciljev, ki so jih sposobni dosegati le od Boga poslani posamezniki. To delo še nikoli ni bilo plačano, zato nas je zelo malo, ki to počnemo ... In vendar, nekateri to le počnemo.

*Franc Svetec,
kin. sodnik – LKD Posavje*

POMOČ PRI ISKANJU OBSTRELJENE DIVJADI VAM NUDIJO:

Po sklepu **Komisije LZS za lovsko kinologijo**, ki je bila 9. 3. 2009 na Brdu pri Lukovici, objavljamo spisek naslovov in števil GSM vodnikov ustrezno preizkušeni lovskih psov - krvosledcev, ki so pripravljene obstreljene ali ranjene divjad in medveda iskati tudi zunaj meja svoje LD in so soglašali z objavo njihovih osebnih podatkov v Lovcu ter na spletu LZS. **Z barvno podlago** je označenih pet vodnikov z ustreznimi psi in izkušnjami pri iskanju medvedov.

1. AUGUŠTIN Branko	Krajna 34	9251 – TIŠINA	041/598 619
2. BEŠTER Jože	Rovte 11	4244 – PODNART	041/286 701
3. BILIČIČ Ratko	Podzemelj 33	8332 – GRADEC	041/746 456
4. BOLČINA Zoran	Mašun 5	6253 – KNEŽAK	041/657 329
5. BREZOVŠEK Zdravko	Šmartno 40	2315 – ŠMARTNO/Poh.	041/736 988
6. BRINJOVC Ferdinand	Podvrh 3	3330 – MOZIRJE	051/414 283
7. BRNE Iztok	Dol. Zemon 81 B	6250 – ILIR. BISTRICA	031/861 689
8. BURAZER Tomaž	Zadružna 7	8340 – ČRNOMELJ	041/659 020
9. BURNIK Radoš	Pot v Trnje 7	5281 – SP. IDRJA	041/520 801
10. CILENŠEK Stojan	Livold 5	1330 – KOČEVJE	051/343 292
11. CVAR Andrija	Jelovec 4	1317 – SODRAŽICA	031/209 999
12. DEBERŠEK Bojan	Podgorska 83	2380 – SLOV. GRADEC	041/730 551
13. DOLENC Boris	Petelinje 89	6257 – PIVKA	041/807 224
14. DRNOVŠEK Alojz	Cesta IX. Aug. 81	1410 – ZAGORJE	031/270 148
15. DROBEŽ Drago	Gor. Gomila 2	8310 – ŠENTJERNEJ	041/645 298
16. FAJFAR Jože	Šerčerjeva 32	4240 – RADOVLJICA	031/563 777
17. FERJAN Janko	Triglavska 7	4260 – BLED	041/600 391
18. FIŠER Ivan	Slape 29	2323 – PTUJSKA GORA	041/533 822
19. GABER Ernest	Koble 24	3215- LOČE pri Poljčanah	040/983 690
20. GARMUT Zdravko	Sp. Kaplja 35	2362 – KAPLJA	041/346 914
21. GERDIN Marko	Čatež 14	8212 – VELIKA LOKA	041/987 280
22. HERNAVS Aleksander	Krtince 17	3241 – PODPLAT	041/411 460
23. HITIJ Alojz	Mala vas 24 A	1290 – GROSUPLJE	031/464 383
24. HOČEVAR Anton	Slepšek 2	8230 – MOKRONOG	031/304 346
25. HOFFMAN Henrik	Dražgoška 16	1000 – LJUBLJANA	041/662 888
26. ISKRA Anton	Erjavčeva 7	5000 – NOVA GORICA	041/202 204
27. IVANČIČ Ivan	Čezsoča 30	5230 – BOVEC	041/595 255
28. JAKOB Andrej	Brezen 20	3205 – VITANJE	051/399 283
29. JELENC Pavle	Javornik 33	3220 – ŠTORE	041/763 054
30. JUVAN Darko	Vreskova 85	1420 – TRBOVLJE	031/271 609
31. KAPLJA Janez	Drtija 2	1291 – MORAVČE	041/527 823
32. KASTELEC Silvo	Gor. Podgora 3	8342 – STARI TRG/Kolpi	051/255 151
33. KERIN Martin	Raka 33	8274 – RAKA	031/304 388
34. KIKL Vojteh	Visole 8	2310 – SLOV. BISTRICA	051/672 508
35. KLUN Matjaž	Rapljevo 19	1313 – STRUGE	031/406 542
36. KOS Roman	Ravenska vas 6	1410 – ZAGORJE	041/575 115
37. KOŽLAKAR Damjan	Cirkuše 3A	1219 – LAZE	041/275 487
38. KRALJ Anton	Koroška 46	4290 – TRŽIČ	041/270 134
39. KVAC Ivan	Gorenje pri Zreč. 26	3214 – ZREČE	031/307 763
40. KRIVEC Jani	Zidani most 18	1432 – ZIDANI MOST	041/763 789
41. LAVRIN Jakob	Žvarulje 21	1411 – IZLAKE	041/373 537

42. LIPAR Franc	Blatno 20	8255 – PIŠECE	041/200 418
43. LAJKOVIČ Jože	Veliko Mraševo42	8312 – PODBOČJE	041/718 860
44. LEBAN Ivan	Voljče 94	5220 – TOLMIN	041/695 660
45. LEGAN Slavko	Dol. Ajdovec 9	8361 – DVOR	041/514 216
46. LETONJA Peter	Maistrova 35	2250 – PTUJ	041/556 531
47. MEKINA Janez	Hruševje 50	6225 – HRUŠEVJE	041/349 035
48. MRAKIČ Vojko	Mala vas 45	5230 – BOVEC	041/769 135
49. MUMELJ Srečo	Pot Šerčerjeve brig.6	2344 – LOVRENC na Pohorju	041/429 112
50. OCEPEK Franci	Naselje na šahtu 9	1412 – KISOVEC	031/228 811
51. OGOREVC Janko	Naselje H M 24	8290 – SEVNICA	041/731 118
52. OPALK Jože	Zabukovje 7	8274 – RAKA	041/956 139
53. OCVIRK Milena	Gubčeve brig. 35	1000 – LJUBLJANA	041/671 229
54. OICLJ Ciril	Stari Log 1	1332 – STARA CERKEV	041/657 425
55. Mag. PETERNELJ Branko	Zalog 4	6230 – POSTOJNA	041/724 031
56. PIRC Bojan	Veliki Podljuben 21	8323 – URŠNA SELA	040/535 363
57. PODGORŠEK Vladimir	Podgorje 80 B	8255 – PIŠECE	041/200 414
58. PRAH Jože	Vel. Malence 16	8262 – KRŠKA VAS	051/247 550
59. PAGON Jurij	Godovič 118	5275 – GODOVIČ	041/693 801
60. PETEK Franc	Pongrac 39	3302 – GRIŽE	041/864 690
61. PETELINC Jože ml.	Sela 120	8257 – DOBOVA	041/597 644
62. PLANKAR Jože	Bojanji vrh 16	1295 – IVAN. GORICA	031/461 549
63. PODKRIŽNIK Janko	Radmirje 55	3333 – LJUBNO ob Savinji	041/524 133
64. POLJANŠEK Dejan	Rimska c. 16 A	1358 LOG pri Ljubljani	041/406 471
65. POTOČNIK Jože	Bistra 17	2393 – ČRNA na Koroškem	041/473 296
66. PUŽELJ Andrej	Lipovščica 14	1317 – SODRAŽICA	040/354 590
67. ROZMAN Marjan	Čaleška gora 17 A	1274 – GABROVKA	031/268 726
68. RUPAR Andrej	Begunje 80	1382 – BEGUNJE/Cerkn.	031/866 400
69. RUSTJA Marjan	Idrijska 17	5270 – AJDOVŠČINA	041/728 476
70. SEŠELJ Štefan	Mali vrh 34	1293 – ŠMARJE SAP	041/508 921
71. SIMONČIČ Jože	Vratno 12	8310 – ŠENTJERNEJ	031/876 598
72. SKERL Mihael	Hrib75	1318 – LOŠKI POTOK	041/419 256
73. SRPČIČ Janez	Cerklje 69	8263 – CERLJE ob Krki	041/984 831
74. SUŠEC Miran	Tolsti vrh 33	2382 – MISLINJA	041/654 765
75. ŠČUKA Sandi	Tomačevica 46	6223 – KOMEN	031/889 891
76. ŠIRCELJ Teodor	Gubčeva 18	6250 – ILIR. BISTRICA	051/357 189
77. ŠKRBEČ Ludvik	Markovec 25 A	1386 – STARI TRG/Ložu	031/714 883
78. ŠKULJ Jure	Dolenji Lazi 41	1310 – RIBNICA	041/657 270
79. ŠOŠTERŠIČ Peter	Veternik 24 A	3260 – KOZJE	031/802 965
80. TAVČAR Brane	Sp. Sorica 33	4229 – SORICA	041/461 562
81. TRČEK Iztok	Tišina 28 B	9251 – TIŠINA	041/715 160
82. URŠIČ Zdenko	Cirila Kosmača 15220	– TOLMIN	041/671 849
83. ŽAGAR Anton	Vinica pri Šmar. 2	8220 – ŠMAR. TOPLICE	031/865 547
84. ŽIGMAN Matej	Novokračine 59	6254 – JELŠANE	051/361 466
85. ŽNIDARŠIČ Milan	Bloška polica 21	1318 – LOŠKI POTOK	041/620 198

Predvidena legla lovskih psov

Jack russel terier (SLRJRT):
O: 5/l, m: 5/l, 8. 5.,
Janklo Ferjan,
Triglavska 7, Ribno, 4260 Bled.

Lovski terierji (SLRLt):
O: 5/l, m: 5/l, 28. 4.,
Dino Jurišević,
Šared 30/a, 6310 Izola.
O: 5/l, m: 5/l, 25. 5.,
Zdravko Garmut,
Sp. Kapla 35, 2362 Kapla.
O: 5/l, m: 5/l, 17. 5.,
Zorko Pucer,
D. Lepovče 2/a, 1310 Ribnica.
O: 5/l-VUP, m: 4/l, 8. 5.,
Janez Srpčić,
Cerklje ob Krki 69, 8263 Cerklje.
O: 4/l, m: 5/l, 2. 4.,
Tine Kovač,
Podlipa 7, 1360 Vrhnika.

Kdl. jazbečarji (SLRJk):
O: 4/l, m: 4/l, 9. 4.,
Magda Debenjak Kozič,
25. maj 79, 5000 Nova Gorica.

Res. jazbečarji (SLRJr):
O: 5/l, m: 5/l-VUP; VD, 26. 4.,
Matjaž Roter,
Gradiška 2a, 2211 Pesnica.

Brandel braki (SLRBrb):
O: 5/l, m: 5/l, 25. 3.,
Toni Drčar,
Podgora 32, 8251 Straža.
O: 5/II, m: 5/l, 2. 5.,
Jurij Senekovič,
Mozelj 2/b, 1330 Kočevje.

Beagli (SLRBig):
O: 5/II, m: 5/l, 7. 5.,
Viljem Sečnik,
Butajnova 6, 1354 Horjul.
O: 5/l, m: 5/l, 20. 4.,
Mitja Andoljšek,
Šolska 8/a, 1331 Dolenja vas.
O: 5/l, m: 5/l, 12. 5.,
Tomaž Bizjak,
Finžgarjeva 12, 5280 Idrija.
O: 5/l, m: 5/l 14. 3.,
Psarna Brakada - Omejec,
Selca 6, 4227 Selca.

Istr. kdl. goniči (SLRGIk):
O: 5/l, m: 4/l, 8. 3.,
Peter Milčinovič,
Draščiči 38, 8330 Metlika.
O: 3/l, m: 4/l, 14. 4.,
Miran Prinčič,
Snežeče 11/a,
5212 Dobrovo v Brdih.
O: 3/l, m: 4/l, 1. 4.,
Edvard Markioli,
Neblo 16, 5212 Dobrovo v Brdih.
O: 5/l, m: 5/l, 23. 3.,
Janez Petrič,
Pot na Gmajno 2,
1315 Velike Lašče.

Resasti istr. goniči (SLRGlr):
O: 5/l, m: 4/l, 10. 5.,
Drago Mazij,
Vodovodna pot 49, 1381 Rakek.

Posavski goniči (SLRGp):
O: 5/l, m: 5/l, 13. 4.,
Marko Brus,
Vojsko 62, 5260 Idrija.

Hanovrski barvarji (SLRHb):
O: 5/l, m: 5/IB, 14. 5.,
Franc Kalčević,
Učakovci 15, 8344 Vinica.

Bavarski barvarji (SLRbb):
O: 5/IB, m: 5/IB, 10. 5.,

Drago Lešnik,
Hramše 12, 3204 Dobrova.

Brak-jazbečarji (SLRBj):
črni:
O: 5/l, m: 5/l, 9. 5.,
Ciril Janežič,
Puščava 7, 8230 Mokronog.

jelenje-rdeči:
O: 5/l, m: 5/l, 6. 5.,
Ivan Vivod,
Mala Gora 2, 3206 Stranice.
O: 5/l, m: 4/II, 4. 5.,
Miha Škof,
Pečice 25/a, 3257 Podsreda.

Srbski goniči (SLRgB):
O: 4/l, m: 4/II, 7. 4.,
Alojz Bizjak,
Arto 8, 8293 Studenec.
O: 5/l, m: 5/l, 1. 5.,
Alojz Klanjšek,
Čeče 76, 1430 Hrastnik.

Nem. kdl. ptičarji (SLRNkp):
O: 4/PZP-50, JZP-184, VUP-394,
m: 4/PZP-44, JZP-172, 20. 4.,
Ludvik Gregorinčič,
Zg. Kamenščak 6, 9240 Ljutomer.
O: 5/PZP-54, JZP-186,
m: 4/PZP-182, JZP-182, 30. 4.,
Ivan Pucko,
Na Kamni 10, 9231 Beltinci.

Zlati prinašalci (SLRGR):
O: 5/TPR, m: 5/PZP-45, 8. 3.,
Matej Hočevar,
Sadinja vas 109, 1261 Dobrunje.

Labrador retrieverji (SLRLR):
O: 5/l, m: 5/LPR, 29. 3.,
Žarko Jarc,
Vrtojba, Obmejna cesta 45,
5290 Šempeter,
O: 5/l, m: 5/II, 24. 4.,
Bogo Žun,
Fužine 5, 4224 Gorenja vas.
O: 5/l, m: 5/l, 18. 4.,
Bogo Žun,
Fužine 5, 4224 Gorenja vas.

Špringer španjeli (SLRšš):
O: I/l, m: I/l, 27.4.,
Branko Vogrinc,
Vrhje 38, 8258 Kapele.

Nemški prepeličarji (SLRPr):
Serci:
O: 5/l, m: 5/l, 20. 5.,
Aleš Vrečko,
Hmelina 2/a,
2360 Radlje ob Dravi.
O: 5/l, m: 4/l, 12. 5.,
Iztok Pušavec,
Tenetišče 16, 4204 Golnik.
O: 5/l, m: 5/l, 1. 5.,
Matija Vintar,
Gorjanska cesta 8,
8311 Kostanjevica na Krki.
O: 5/l, m: 5/l, 25. 4.,
Jože Pogorevc,
Željne 20, 1330 Kočevje.
O: 5/l, m: 5/III, 22. 4.,
Savo Strmole,
Sp. Jarše, Čevljarska 1,
1230 Domžale.

Rjavci:
O: 5/II, m: 5/l, 12. 5.,
Ivan Centrih,
Dobje 3, 3224 Dobje.
O: 5/l, m: 5/III, 10.4.,
Simon Ferfolja,
Lukežiči 74, 5292 Renče.

Kinološka zveza Slovenije

Mali oglasi

Orožje in lovška optika

Prodaj Suhlovo tricevko,
kal. 12 - 12/7 x 65 R, s str.
daljnogledom 6 x 42 Swarovski,
križ 4A (Suhlova montaža). Tel.:
041/719-565.

Prodaj tricevko Suhl, kal.
12 - 12/7 x 57 R, in vložno cev
.22 Mag., s str. daljnogledom
Swarovski 2,2 - 9 x 42. Cena
po dogovoru; kličite samo resni
kupci! Tel.: (01) 787-00-61.

Ugodno prodaj natančno,
malo rabljeno in odlično ohran-
jeno **kombinirko** Super Brno,
kal. 12/7 x 65 R, s str. daljnogle-
dom Swarovski (Suhlova montaža).
Tel.: 041/871-703.

Prodaj boroveljsko bokari-
co (Borovnik), kal. 16/ 6,5 x 57
R, s str. daljnogledom Zeiss
(Suhlova montaža) ter z menjal-
nimi cevimi, kal. 16/16. Tel.: 041/
466-100.

Prodaj menjalne cevi za
češko bokarico ZH 308, kal.
12/12, ali jih **zamenjam** za bok
šibrenico, kal. 12/12. Tel.: 041/
475 -670.

Prodaj nov strelni daljno-
gled Meopta - Arminus 1,5 - 6
x 42 (križ A4). Cena 380 € Tel.:
041/856 -045.

Prodaj risanico - prelama-
čo, kal. .30 - 06 Spr., s str.
daljnogledom Swarovski (Suh-
lova montaža) in **kratko kara-**
binko, kal. .243, s str. daljnogle-
dom Swarovski 6 x 42 (Suhlova
montaža). Tel.: 031/602-650.

Prodaj češko MK puško,
mod. Brno 2 in **risanico - re-**
petirko C Zastava, mod. 70,
kal. .243 Win., s str. daljnogle-
dom Swarovski 6 x 42 (Suhlova
montaža). Tel.: 041/618-442.

Prodaj češko bokarico
Brno, mod. 502.3, kal. 12/7 x 65
R. Cena 850 €. Tel.: 040/555-
004.

Ugodno prodaj lovski dvo-
gled Sanju 7 x 42. Cena 100 €. Tel.:
070/890-897.

Prodaj naslednje orožje:
karabinko, kal. 8 x 57 IS; **ka-**
rabinko, kal. .308 Win.; **premo-**
potezno karabinko - »Štuc«,
kal. 7,5 x 55 Swiss; **karabinko**
7 x 64; **karabinko** Mosin-
Nagant 7,62 x 54 R; **šibrenico**
Zoli Kronos Sporting, z nastav-
ljivo ličnico, krom. glavo; Pietta
- S. A., kal. .45 L.C. in .357
Mag., z različno dolgimi cevimi;
revolver S&W 625 J. M. Cus-
tom, kal. .45 ACP; **revolver**
Ruger Redhawk Custom, kal.
.44 Mag.; **revolver** Lama .38
Sp., cevi 5 cm in 10 cm. Vse
našteto orožje je novo.

Prodaj tudi optične daljno-
gleda za puške, in sicer:
Leopold M4 3 - 3,5 x 10 s
4 komperatorskimi nastavki za
4 kalibre, z enim obratom do
1000 m; Ior Valdada 6 - 24
x 56 IL Big turret, z obroči Ø
35 mm - Picatiny. Oba daljno-
gleda sta profesionalna optika
za ostrostrelce. Imam tudi več
drugih daljnogledov za lov in
šport po ugodnih cenah. Tel.:
041/ 989-474.

Prodaj češko zbrojevko,
kal. 12/7 x 65 R, z menjalnimi
cevmi, kal. 12/12, in montiranim
str. daljnogledom Hawke 1,5 - 6
x 44 IR (potisna montaža). Tel.:
041/840-510.

Prodaj karabinko C. Zasta-
va, kal. 7 x 64, z montiranim str.
daljnogledom Swarovski - Nova
6 x 42 (Suhlova montaža), s
cevjoo, dolgo 52 cm, in novim
kopitom iz orehovine. Puška je
bila nošena le eno sezono in je
izredno natančna. Cena 1.300 €. Tel.:
040/354-590.

Prodaj zelo dobro ohranjeno
češko bokarico, kal. 12/7 x
57 R, s str. daljnogledom Tasco
(fiksna montaža). Cena 400 €. Tel.:
041/712-983.

Ugodno prodaj risanico -
repetirko CZ, kal. .223 Rem., s
str. daljnogledom Tasco 6 x 42.
Tel.: 031/788-628, popoldne.

Zamenjam pištolo P. Beretta
9000 SF, kal. 9 x 19 mm, za
ohranjeno pištolo Walther P 38,
kal. 9 x 19 mm. Tel.: 040/709-746.

Ugodno prodaj malo rabljen
spektiv Sanju 15 - 45 x 60 (oku-
lar pod kotom) in prav tako malo
rabljen **strelni daljnogled** Nor-
conia 3 - 9 x 40. Tel. 041/755-
743.

Prodaj odlično ohranjeno
kombinirano puško Merkel
Suhl, kal. 12/7 x 65 R, s str.
daljnogledom Swarovski 6 x 42
(Suhlova montaža). Tel.: 040/
320-017.

Prodaj češko bokarico, kal.
7 x 57 R/12, s str. daljnogledom
Zeiss Jena 4 x 32. Tel.: 041/320-
878.

Prodaj boroveljsko bok tri-
cevko (Borovnik), kal. 16/6,5 x
57 R/.22 WMR, s str. daljnogle-
dom Zeiss M3 - 12 x 56 (Suhlova
montaža). Tel.: 041/727-881.

Prodaj polavtomatski ri-
sanici, kal. .308 Rem. in .308
Win., mod. Winchester, s str.
daljnogledom Swarovski 1,5 - 4
x 25 (Suhlova montaža); bor-
oveljsko **bokarico**, kal. 16/7 x
65 R, s str. daljnogledom Kahles
6 x 42 (Suhlova montaža); **kom-**
binirko Zoli Original, kal. 12/7
x 57 R, z menjalnimi cevimi
12/12 (cena 850 €); **risanico**
C. Zastava, kal. .223 Rem, s
str. daljnogledom Leopold 6 x
42 (ali brez); špansko **pištolo**
9 mm - kratki (cena 250 €) ter
strelni daljnogled Kahles 6 x
42. Tel.: 031/380-448.

Prodaj repetirko Steyr Man-
licher Luxus, kal. 5,6 x 57, s
str. daljnogledom 2,5 - 10 x 42
in **str. daljnogled** Swarovski
4 - 16 x 50 PVI, osvetljen merilni
križ. Tel.: 041/749-053.

Prodaj naslednje orožje:
bok tricevko, kal. 12/7 x 75
R/5,6 x 50 R, s str. daljnogle-
dom Zeiss 6 x 42, z menjal-
nimi cevimi 12/12/.22 Mag. (s
str. daljnogledom Kahles); **bok**
šibrenico Beretta, kal. 12/12;
MK repetirki Suhl, kal. .22
L.R, in Brno 2, ter **pištolo** Lama
(Španija), kal. 7,65 mm. Tel.:
051/639-970.

Prodaj česko bokarico ZH, stari model, kal. 16/ 7 x 57 R, s str. daljnogledom Wetzlar 4 x 32 in **risanico – repetirko** Mauser, kal. 7 x 64 s str. daljnogledom Wetzlar 6 x 42. Obe puški sta dobro ohranjeni. Tel.: 031/602-489.

Prodaj naslednje orožje: trap puško Beretta 682 X z menjalnimi cevmi 81 cm; **česko bokarico** ZH- 304, kal. 7 x 57 R /12, s str. daljnogledom Zeiss 4 x 32 in menjalnimi cevmi 12/12; **risanico – repetirko** CZ, kal. .243, s str. daljnogledom Kahles 6 x 42. Tel.: 041/729-757.

Prodaj naslednje orožje: karabinke: Sauer FN 90, kal. 47 x 64, s Swarovski 6 x 42; Steyr Mannlicher, kal. .30-06, z Zeiss 2,5 – 12 x 42; Mannlicher Schönerer 7 x 64 z Zeiss 6 x 42; Ruger II, kal. .308 Win., s Swarovski 6 x 42; Ruger, blok zaklep, kal. 7 x 57; C. Zastava, kal. 8 x 57, IS z Wetzlar 6 x 42; karabinka (Švedska), kal. 6,5 x 55; C Zastava, kal. .222 Rem. Mag., z optiko 6 x 42; **PAP** Remington, mod.750, kal. .308 Win.; **kombinirane puške:** tricevka Sauer & Sohn, kal. 16 – 16/7 x 57 R, z Zeiss 6 x 42; bokarica Blaser, kal. 12/9,3 x 74 R, s Swarovski 2,5 – 10 x 56; Suhl, kal.12/7x 57R z menjalnimi cevmi 12/12, ejektorji in optiko Zeiss 8 x 56; A. Zoli 20 Mag./7 x 65 R s Swarovski 6 x 42; A. Zoli 12/6,5 x 55R in Zeiss 6 x 42; ZH Brno 12/7 x 57 R in Zeiss 6 x 42; bokarica ZH Brno 12/5,6 x 50 R Mag.; borovelska bokarica, kal. 16/5,6 x 52 R, in optika Wetzlar 6 x 42; **šibrenice:** Browning, kal. 12/12, trap, bok SKB, kal. 12/12/70; bok Miroku, kal. 12/12; Suhlova bokarica, kal. 12/12, eno sprožilo; bokarica ZH Brno, kal.12/12; šibrenica brezpetelinka Suhl, kal. 12-12; ruska brezpetelinka Bajkal Iž, kal. 12-12; **pištole:** CZ Brno 75, kal. 9 x 19 mm; Jerico – Izrael, kal. 9 x 19 mm; Smith & Wesson, kal. 9 X 19 mm; Browning FN, kal. 9 x 19 mm; Walther PP Ulm, kal. 7,65 mm; Walther PPK Ulm, kal. 7,65 mm; Walther PPK Ulm, kal. 9 mm kratka; Walther PPS, kal. 9 x 19 mm; Avtomag II Stainles, kal. .22 Win. Mag.; Ruger MARK II, Hunter, kal. .22 LR; **revolverji:** Smith & Wesson 686, 4", kal. .357 Mag.; Smith & Wesson, mod. 66, kal. .357 Mag.; Rossi, 6", kal. .357 Mag.; Smith & Wesson, kal. .38 Special. Tel.: 041/690-051 Majsen, od 9. do 12. in od 15. do 19. ure.

Prodaj naslednje orožje: karabinke: Sauer FN 90, kal. 47 x 64, s Swarovski 6 x 42; Steyr Mannlicher, kal. .30-06, z Zeiss 2,5 – 12 x 42; Mannlicher Schönerer 7 x 64 z Zeiss 6 x 42; Ruger II, kal. .308 Win., s Swarovski 6 x 42; Ruger, blok zaklep, kal. 7 x 57; C. Zastava, kal. 8 x 57, IS z Wetzlar 6 x 42; karabinka (Švedska), kal. 6,5 x 55; C Zastava, kal. .222 Rem. Mag., z optiko 6 x 42; **PAP** Remington, mod.750, kal. .308 Win.; **kombinirane puške:** tricevka Sauer & Sohn, kal. 16 – 16/7 x 57 R, z Zeiss 6 x 42; bokarica Blaser, kal. 12/9,3 x 74 R, s Swarovski 2,5 – 10 x 56; Suhl, kal.12/7x 57R z menjalnimi cevmi 12/12, ejektorji in optiko Zeiss 8 x 56; A. Zoli 20 Mag./7 x 65 R s Swarovski 6 x 42; A. Zoli 12/6,5 x 55R in Zeiss 6 x 42; ZH Brno 12/7 x 57 R in Zeiss 6 x 42; bokarica ZH Brno 12/5,6 x 50 R Mag.; borovelska bokarica, kal. 16/5,6 x 52 R, in optika Wetzlar 6 x 42; **šibrenice:** Browning, kal. 12/12, trap, bok SKB, kal. 12/12/70; bok Miroku, kal. 12/12; Suhlova bokarica, kal. 12/12, eno sprožilo; bokarica ZH Brno, kal.12/12; šibrenica brezpetelinka Suhl, kal. 12-12; ruska brezpetelinka Bajkal Iž, kal. 12-12; **pištole:** CZ Brno 75, kal. 9 x 19 mm; Jerico – Izrael, kal. 9 x 19 mm; Smith & Wesson, kal. 9 X 19 mm; Browning FN, kal. 9 x 19 mm; Walther PP Ulm, kal. 7,65 mm; Walther PPK Ulm, kal. 7,65 mm; Walther PPK Ulm, kal. 9 mm kratka; Walther PPS, kal. 9 x 19 mm; Avtomag II Stainles, kal. .22 Win. Mag.; Ruger MARK II, Hunter, kal. .22 LR; **revolverji:** Smith & Wesson 686, 4", kal. .357 Mag.; Smith & Wesson, mod. 66, kal. .357 Mag.; Rossi, 6", kal. .357 Mag.; Smith & Wesson, kal. .38 Special. Tel.: 041/690-051 Majsen, od 9. do 12. in od 15. do 19. ure.

Prodaj naslednje orožje: karabinke: Sauer FN 90, kal. 47 x 64, s Swarovski 6 x 42; Steyr Mannlicher, kal. .30-06, z Zeiss 2,5 – 12 x 42; Mannlicher Schönerer 7 x 64 z Zeiss 6 x 42; Ruger II, kal. .308 Win., s Swarovski 6 x 42; Ruger, blok zaklep, kal. 7 x 57; C. Zastava, kal. 8 x 57, IS z Wetzlar 6 x 42; karabinka (Švedska), kal. 6,5 x 55; C Zastava, kal. .222 Rem. Mag., z optiko 6 x 42; **PAP** Remington, mod.750, kal. .308 Win.; **kombinirane puške:** tricevka Sauer & Sohn, kal. 16 – 16/7 x 57 R, z Zeiss 6 x 42; bokarica Blaser, kal. 12/9,3 x 74 R, s Swarovski 2,5 – 10 x 56; Suhl, kal.12/7x 57R z menjalnimi cevmi 12/12, ejektorji in optiko Zeiss 8 x 56; A. Zoli 20 Mag./7 x 65 R s Swarovski 6 x 42; A. Zoli 12/6,5 x 55R in Zeiss 6 x 42; ZH Brno 12/7 x 57 R in Zeiss 6 x 42; bokarica ZH Brno 12/5,6 x 50 R Mag.; borovelska bokarica, kal. 16/5,6 x 52 R, in optika Wetzlar 6 x 42; **šibrenice:** Browning, kal. 12/12, trap, bok SKB, kal. 12/12/70; bok Miroku, kal. 12/12; Suhlova bokarica, kal. 12/12, eno sprožilo; bokarica ZH Brno, kal.12/12; šibrenica brezpetelinka Suhl, kal. 12-12; ruska brezpetelinka Bajkal Iž, kal. 12-12; **pištole:** CZ Brno 75, kal. 9 x 19 mm; Jerico – Izrael, kal. 9 x 19 mm; Smith & Wesson, kal. 9 X 19 mm; Browning FN, kal. 9 x 19 mm; Walther PP Ulm, kal. 7,65 mm; Walther PPK Ulm, kal. 7,65 mm; Walther PPK Ulm, kal. 9 mm kratka; Walther PPS, kal. 9 x 19 mm; Avtomag II Stainles, kal. .22 Win. Mag.; Ruger MARK II, Hunter, kal. .22 LR; **revolverji:** Smith & Wesson 686, 4", kal. .357 Mag.; Smith & Wesson, mod. 66, kal. .357 Mag.; Rossi, 6", kal. .357 Mag.; Smith & Wesson, kal. .38 Special. Tel.: 041/690-051 Majsen, od 9. do 12. in od 15. do 19. ure.

Prodaj naslednje orožje: karabinke: Sauer FN 90, kal. 47 x 64, s Swarovski 6 x 42; Steyr Mannlicher, kal. .30-06, z Zeiss 2,5 – 12 x 42; Mannlicher Schönerer 7 x 64 z Zeiss 6 x 42; Ruger II, kal. .308 Win., s Swarovski 6 x 42; Ruger, blok zaklep, kal. 7 x 57; C. Zastava, kal. 8 x 57, IS z Wetzlar 6 x 42; karabinka (Švedska), kal. 6,5 x 55; C Zastava, kal. .222 Rem. Mag., z optiko 6 x 42; **PAP** Remington, mod.750, kal. .308 Win.; **kombinirane puške:** tricevka Sauer & Sohn, kal. 16 – 16/7 x 57 R, z Zeiss 6 x 42; bokarica Blaser, kal. 12/9,3 x 74 R, s Swarovski 2,5 – 10 x 56; Suhl, kal.12/7x 57R z menjalnimi cevmi 12/12, ejektorji in optiko Zeiss 8 x 56; A. Zoli 20 Mag./7 x 65 R s Swarovski 6 x 42; A. Zoli 12/6,5 x 55R in Zeiss 6 x 42; ZH Brno 12/7 x 57 R in Zeiss 6 x 42; bokarica ZH Brno 12/5,6 x 50 R Mag.; borovelska bokarica, kal. 16/5,6 x 52 R, in optika Wetzlar 6 x 42; **šibrenice:** Browning, kal. 12/12, trap, bok SKB, kal. 12/12/70; bok Miroku, kal. 12/12; Suhlova bokarica, kal. 12/12, eno sprožilo; bokarica ZH Brno, kal.12/12; šibrenica brezpetelinka Suhl, kal. 12-12; ruska brezpetelinka Bajkal Iž, kal. 12-12; **pištole:** CZ Brno 75, kal. 9 x 19 mm; Jerico – Izrael, kal. 9 x 19 mm; Smith & Wesson, kal. 9 X 19 mm; Browning FN, kal. 9 x 19 mm; Walther PP Ulm, kal. 7,65 mm; Walther PPK Ulm, kal. 7,65 mm; Walther PPK Ulm, kal. 9 mm kratka; Walther PPS, kal. 9 x 19 mm; Avtomag II Stainles, kal. .22 Win. Mag.; Ruger MARK II, Hunter, kal. .22 LR; **revolverji:** Smith & Wesson 686, 4", kal. .357 Mag.; Smith & Wesson, mod. 66, kal. .357 Mag.; Rossi, 6", kal. .357 Mag.; Smith & Wesson, kal. .38 Special. Tel.: 041/690-051 Majsen, od 9. do 12. in od 15. do 19. ure.

Prodaj naslednje orožje: karabinke: Sauer FN 90, kal. 47 x 64, s Swarovski 6 x 42; Steyr Mannlicher, kal. .30-06, z Zeiss 2,5 – 12 x 42; Mannlicher Schönerer 7 x 64 z Zeiss 6 x 42; Ruger II, kal. .308 Win., s Swarovski 6 x 42; Ruger, blok zaklep, kal. 7 x 57; C. Zastava, kal. 8 x 57, IS z Wetzlar 6 x 42; karabinka (Švedska), kal. 6,5 x 55; C Zastava, kal. .222 Rem. Mag., z optiko 6 x 42; **PAP** Remington, mod.750, kal. .308 Win.; **kombinirane puške:** tricevka Sauer & Sohn, kal. 16 – 16/7 x 57 R, z Zeiss 6 x 42; bokarica Blaser, kal. 12/9,3 x 74 R, s Swarovski 2,5 – 10 x 56; Suhl, kal.12/7x 57R z menjalnimi cevmi 12/12, ejektorji in optiko Zeiss 8 x 56; A. Zoli 20 Mag./7 x 65 R s Swarovski 6 x 42; A. Zoli 12/6,5 x 55R in Zeiss 6 x 42; ZH Brno 12/7 x 57 R in Zeiss 6 x 42; bokarica ZH Brno 12/5,6 x 50 R Mag.; borovelska bokarica, kal. 16/5,6 x 52 R, in optika Wetzlar 6 x 42; **šibrenice:** Browning, kal. 12/12, trap, bok SKB, kal. 12/12/70; bok Miroku, kal. 12/12; Suhlova bokarica, kal. 12/12, eno sprožilo; bokarica ZH Brno, kal.12/12; šibrenica brezpetelinka Suhl, kal. 12-12; ruska brezpetelinka Bajkal Iž, kal. 12-12; **pištole:** CZ Brno 75, kal. 9 x 19 mm; Jerico – Izrael, kal. 9 x 19 mm; Smith & Wesson, kal. 9 X 19 mm; Browning FN, kal. 9 x 19 mm; Walther PP Ulm, kal. 7,65 mm; Walther PPK Ulm, kal. 7,65 mm; Walther PPK Ulm, kal. 9 mm kratka; Walther PPS, kal. 9 x 19 mm; Avtomag II Stainles, kal. .22 Win. Mag.; Ruger MARK II, Hunter, kal. .22 LR; **revolverji:** Smith & Wesson 686, 4", kal. .357 Mag.; Smith & Wesson, mod. 66, kal. .357 Mag.; Rossi, 6", kal. .357 Mag.; Smith & Wesson, kal. .38 Special. Tel.: 041/690-051 Majsen, od 9. do 12. in od 15. do 19. ure.

Prodaj naslednje orožje: karabinke: Sauer FN 90, kal. 47 x 64, s Swarovski 6 x 42; Steyr Mannlicher, kal. .30-06, z Zeiss 2,5 – 12 x 42; Mannlicher Schönerer 7 x 64 z Zeiss 6 x 42; Ruger II, kal. .308 Win., s Swarovski 6 x 42; Ruger, blok zaklep, kal. 7 x 57; C. Zastava, kal. 8 x 57, IS z Wetzlar 6 x 42; karabinka (Švedska), kal. 6,5 x 55; C Zastava, kal. .222 Rem. Mag., z optiko 6 x 42; **PAP** Remington, mod.750, kal. .308 Win.; **kombinirane puške:** tricevka Sauer & Sohn, kal. 16 – 16/7 x 57 R, z Zeiss 6 x 42; bokarica Blaser, kal. 12/9,3 x 74 R, s Swarovski 2,5 – 10 x 56; Suhl, kal.12/7x 57R z menjalnimi cevmi 12/12, ejektorji in optiko Zeiss 8 x 56; A. Zoli 20 Mag./7 x 65 R s Swarovski 6 x 42; A. Zoli 12/6,5 x 55R in Zeiss 6 x 42; ZH Brno 12/7 x 57 R in Zeiss 6 x 42; bokarica ZH Brno 12/5,6 x 50 R Mag.; borovelska bokarica, kal. 16/5,6 x 52 R, in optika Wetzlar 6 x 42; **šibrenice:** Browning, kal. 12/12, trap, bok SKB, kal. 12/12/70; bok Miroku, kal. 12/12; Suhlova bokarica, kal. 12/12, eno sprožilo; bokarica ZH Brno, kal.12/12; šibrenica brezpetelinka Suhl, kal. 12-12; ruska brezpetelinka Bajkal Iž, kal. 12-12; **pištole:** CZ Brno 75, kal. 9 x 19 mm; Jerico – Izrael, kal. 9 x 19 mm; Smith & Wesson, kal. 9 X 19 mm; Browning FN, kal. 9 x 19 mm; Walther PP Ulm, kal. 7,65 mm; Walther PPK Ulm, kal. 7,65 mm; Walther PPK Ulm, kal. 9 mm kratka; Walther PPS, kal. 9 x 19 mm; Avtomag II Stainles, kal. .22 Win. Mag.; Ruger MARK II, Hunter, kal. .22 LR; **revolverji:** Smith & Wesson 686, 4", kal. .357 Mag.; Smith & Wesson, mod. 66, kal. .357 Mag.; Rossi, 6", kal. .357 Mag.; Smith & Wesson, kal. .38 Special. Tel.: 041/690-051 Majsen, od 9. do 12. in od 15. do 19. ure.

Prodaj naslednje orožje: karabinke: Sauer FN 90, kal. 47 x 64, s Swarovski 6 x 42; Steyr Mannlicher, kal. .30-06, z Zeiss 2,5 – 12 x 42; Mannlicher Schönerer 7 x 64 z Zeiss 6 x 42; Ruger II, kal. .308 Win., s Swarovski 6 x 42; Ruger, blok zaklep, kal. 7 x 57; C. Zastava, kal. 8 x 57, IS z Wetzlar 6 x 42; karabinka (Švedska), kal. 6,5 x 55; C Zastava, kal. .222 Rem. Mag., z optiko 6 x 42; **PAP** Remington, mod.750, kal. .308 Win.; **kombinirane puške:** tricevka Sauer & Sohn, kal. 16 – 16/7 x 57 R, z Zeiss 6 x 42; bokarica Blaser, kal. 12/9,3 x 74 R, s Swarovski 2,5 – 10 x 56; Suhl, kal.12/7x 57R z menjalnimi cevmi 12/12, ejektorji in optiko Zeiss 8 x 56; A. Zoli 20 Mag./7 x 65 R s Swarovski 6 x 42; A. Zoli 12/6,5 x 55R in Zeiss 6 x 42; ZH Brno 12/7 x 57 R in Zeiss 6 x 42; bokarica ZH Brno 12/5,6 x 50 R Mag.; borovelska bokarica, kal. 16/5,6 x 52 R, in optika Wetzlar 6 x 42; **šibrenice:** Browning, kal. 12/12, trap, bok SKB, kal. 12/12/70; bok Miroku, kal. 12/12; Suhlova bokarica, kal. 12/12, eno sprožilo; bokarica ZH Brno, kal.12/12; šibrenica brezpetelinka Suhl, kal. 12-12; ruska brezpetelinka Bajkal Iž, kal. 12-12; **pištole:** CZ Brno 75, kal. 9 x 19 mm; Jerico – Izrael, kal. 9 x 19 mm; Smith & Wesson, kal. 9 X 19 mm; Browning FN, kal. 9 x 19 mm; Walther PP Ulm, kal. 7,65 mm; Walther PPK Ulm, kal. 7,65 mm; Walther PPK Ulm, kal. 9 mm kratka; Walther PPS, kal. 9 x 19 mm; Avtomag II Stainles, kal. .22 Win. Mag.; Ruger MARK II, Hunter, kal. .22 LR; **revolverji:** Smith & Wesson 686, 4", kal. .357 Mag.; Smith & Wesson, mod. 66, kal. .357 Mag.; Rossi, 6", kal. .357 Mag.; Smith & Wesson, kal. .38 Special. Tel.: 041/690-051 Majsen, od 9. do 12. in od 15. do 19. ure.

Prodaj naslednje orožje: karabinke: Sauer FN 90, kal. 47 x 64, s Swarovski 6 x 42; Steyr Mannlicher, kal. .30-06, z Zeiss 2,5 – 12 x 42; Mannlicher Schönerer 7 x 64 z Zeiss 6 x 42; Ruger II, kal. .308 Win., s Swarovski 6 x 42; Ruger, blok zaklep, kal. 7 x 57; C. Zastava, kal. 8 x 57, IS z Wetzlar 6 x 42; karabinka (Švedska), kal. 6,5 x 55; C Zastava, kal. .222 Rem. Mag., z optiko 6 x 42; **PAP** Remington, mod.750, kal. .308 Win.; **kombinirane puške:** tricevka Sauer & Sohn, kal. 16 – 16/7 x 57 R, z Zeiss 6 x 42; bokarica Blaser, kal. 12/9,3 x 74 R, s Swarovski 2,5 – 10 x 56; Suhl, kal.12/7x 57R z menjalnimi cevmi 12/12, ejektorji in optiko Zeiss 8 x 56; A. Zoli 20 Mag./7 x 65 R s Swarovski 6 x 42; A. Zoli 12/6,5 x 55R in Zeiss 6 x 42; ZH Brno 12/7 x 57 R in Zeiss 6 x 42; bokarica ZH Brno 12/5,6 x 50 R Mag.; borovelska bokarica, kal. 16/5,6 x 52 R, in optika Wetzlar 6 x 42; **šibrenice:** Browning, kal. 12/12, trap, bok SKB, kal. 12/12/70; bok Miroku, kal. 12/12; Suhlova bokarica, kal. 12/12, eno sprožilo; bokarica ZH Brno, kal.12/12; šibrenica brezpetelinka Suhl, kal. 12-12; ruska brezpetelinka Bajkal Iž, kal. 12-12; **pištole:** CZ Brno 75, kal. 9 x 19 mm; Jerico – Izrael, kal. 9 x 19 mm; Smith & Wesson, kal. 9 X 19 mm; Browning FN, kal. 9 x 19 mm; Walther PP Ulm, kal. 7,65 mm; Walther PPK Ulm, kal. 7,65 mm; Walther PPK Ulm, kal. 9 mm kratka; Walther PPS, kal. 9 x 19 mm; Avtomag II Stainles, kal. .22 Win. Mag.; Ruger MARK II, Hunter, kal. .22 LR; **revolverji:** Smith & Wesson 686, 4", kal. .357 Mag.; Smith & Wesson, mod. 66, kal. .357 Mag.; Rossi, 6", kal. .357 Mag.; Smith & Wesson, kal. .38 Special. Tel.: 041/690-051 Majsen, od 9. do 12. in od 15. do 19. ure.

Remington, kal. 12. Cena po dogovoru. Tel.: 040/796-713.

Prodaj česko bokarico ZH 305, kal. 7 x 57 R/12, z menjalnimi cevmi 12/12. Puška ima naprožilo, str. daljnogled Zeiss z originalno montažo. Prodaj tudi **revolver** S & W – inox, kal. .357, cev 2", z etuijem in kovčkom. Tel.: 041/377-532.

Prodaj karabinko, kal. .243 Win. (kratka izvedba), izdelana po naročilu, s str. daljnogledom Swarovski 4 – 12 x 50 (zasučna montaža). Tel.: 051/332-567.

Zelo ugodno prodaj karabinko CZ, kal. 7 x 64, s str. daljnogledom Swarovski 4 x 32 (cela v olesju), **MK puško** ZKM (novo) ter **pištolo** Walther, kal. 9 x 19 mm. Tel.: 041/297-949.

Prodaj Sauer, mod. 202, kal. .30 – 06. Tel.: 031/851-399.

Prodaj šibrenico – brezpetelinko CZ, kal. 16 – 16; **česko risanico – prelamačo** CZ ZBK 110, kal. .222 Rem, in **kombinirko** Heym 16/5,6 x 50 R Mag. Vse so odlično ohranjene. Tel.: 040/599-585, popoldne.

Prodaj japonsko trap puško SKB. Cena 1.050 €. Tel.: 041/685- 664.

Prodaj česko bokarico (stari model), kal. 7 x 57 R/16, in **karabinko**, kal. 7 x 64. Obe puški sta lepo ohranjeni in opremljeni s str. daljnogledom Wetzlar 6 x 42. Tel.: 031/602-489.

Prodaj česko bokarico, mod. ZH 324, kal. 16/7x 57 R, z menjalnimi cevmi 16/16 in str. daljnogledom Kahles 4 x 32 (potisna montaža). Cena 900 €. Tel.: 040/983-919.

Prodaj pištolo Walther P38 (2. sv. vojna), kal. 9 parabellum in Star (kopija Colt , 1911) kal. 9 x19 mm. Tel.: 041/500-200, popoldne.

Prodaj risanico Mauser, kal. 6 mm Rem., s str. daljnogledom Swarovski 8 x 50. Puška je v odličnem stanju (cena po dogovoru). Tel.: 041/575-159.

Prodaj risanico – repetirko Browning Eurobolt, kal. 7 x 64, s str. daljnogledom Zeiss 6 x 42 (EAW-montaža). Tel.: 041/995-595.

Prodaj česko bokarico, kal. 12/7 x 57 R, z menjalnimi cevmi 12/12 in str. daljnogledom Meopta 1,5 – 42. Puška ima naprožilo in je odlično ohranjena. Cena po dogovoru. Tel.: 041/512-508.

Lovski psi

Kupim mladega brak-jazbečarja, potomca odličnih delovnih staršev. Tel.: 041/871-703.

Prodaj leglo nemških prepeličarjev – sercev. Za oddajo bodo primerni maja. Mati in oče odlična v delu na polju in na divje prašiče. Po e-pošti vam lahko pošljem fotografije. Dusan.vodopivec@amis.net. Tel.: 041/655-915.

Iz legla **nemških kratkodlakih ptičarjev** (ch. Irja Adin dom – Urs v. Gottlesbrunnerhof), poleženih 15. 3. 2009, je na **voljo še ena psička**. Za oddajo bo primerna v drugi polovici maja. Andreja Strajnar; tel.: 041/484-242.

Prodaj mladiče brak-jazbečarje, poležene 15. 3. 2009, potomce odličnih staršev za lov na divje prašiče. Tel.: (03) 572-52-92 ali 041/209-012.

Prodaj leglo nemških prepeličarjev – sercev, potomcev vrhunskih razstavnih in delovnih staršev. Psi so že na voljo. Tel.: 041/809-143 ali (03) 571-75-95.

Prodaj dva mlada brak-jazbečarja (samčoka), stara 8 tednov, jelenje rdeče barve. Starša imata oba oceni 5/I. ter naslove CAC in CACIB in BOB. Tel.: 040/566-981.

Prodaj nemške prepeličarje – serce, potomce odličnih staršev. Tel.: 041/343-472.

Prodaj izbrane mladiče nemške lovškega terierja, Rondya od Vlašiča CH. SLO, CH.HR, CH. A., CH. INT. CHM. HR, nemške linije, odlični v delu; PNZ I, IPZ I, KI I. Obiščite spletno stran NLT.OVDVLASICA Tel.: 00385 98 165 14 23.

Ugodno prodaj gordon setra, samčica, z odličnim rodovnikom, starega 8 tednov. Tel.: 041/328-151 ali 041/775-287.

Za oddajo imam na voljo še dva mlada hannovrska krvosledca – samčka (rjavega in progastega), stara 8 tednov. Tel.: (01)36-50-178 ali 031/633-992, Bitenc.

Prodaj mladiče pasme slovaški kopov, stare osem tednov, odličnih staršev predvsem v delu na divje prašiče in po krvnem sledu. Tel.: 070/309-558.

Prodaj nemško lovsko terierko, staro 6 mesecev, odličnih staršev. Tel.: 041/945-084.

Prodaj mlade posavske goniče (leglo 7. 3. 2009) in 15 mesecev staro posavsko goničko. Tel.: 051/410-302.

Prodaj nemško lovsko terierko, staro 4 mesece. Tel.: 041/533-822.

Prodaj 2 meseca starega brak-jazbečarja. Tel.: 040/307-532, Marko.

Prodaj brak-jazbečarko – plemenjakinjo. Ima lahko še tri legla. Tel.: 031/300-455.

Ugodno prodaj leglo posavskih goničev, potomce odličnih staršev. Mladiči bodo na voljo od 10. 6. 2009 dalje. Tel.: (05) 374-20-50 ali 031/657-572.

Prodaj leglo nemških lovskih terierjev, poleženih 3. 4. 2009. Tel.: 041/862-603.

Prodaj mlade brandl brake, odličnih staršev, stari 2 meseca. Tel.: 041/812-772.

Za paritev je na voljo brandl brak z odličnimi ocenami. Tel.: 041/812-772.

Prodaj nemško kratkodlako ptičarko, poleženo 11. 12. 2008. Je potomka odličnih delovnih staršev. Tel.: 041/285-939.

Drugo

Kupim lovsko literaturo od leta 1907 do 1950. Tel.: 041/611-377.

MAJ						
Datum	Luna		Sonce		zora/mrak (navt.)	
	vzide	zaide	vzide	zaide		
1. Pe	11:31	2:04	5:49	20:10	4:35	21:25 ☺
2. So	12:50	2:34	5:47	20:11	4:33	21:26
3. Ne	14:06	2:58	5:46	20:13	4:31	21:28
4. Po	15:19	3:18	5:44	20:14	4:29	21:30
5. To	16:32	3:38	5:43	20:15	4:27	21:31
6. Sr	17:43	3:58	5:41	20:17	4:25	21:33
7. Če	18:55	4:19	5:40	20:18	4:24	21:35
8. Pe	20:05	4:43	5:38	20:19	4:22	

Prodaj elektronsko ovratnico za šolanje psa z dometom signala od 250 do 1.600 m. Tel.: 041/ 406-471.

Prodaj navadno jelenjad, odličnega izvora. Tel.: 051/652-682.

Izdelam vam diatonično harmoniko z različnimi lovskimi motivi. Tel.: 041/ 567-126.

Prodaj Mitshubischi pajero 3,2 – diesel, letnik 2001, kratka izvedba. Tel.: 041/707-628.

Prodaj letnike revije Lovec (od leta 1954 do 2004). Tel.: 041/ 737-225.

OROŽARNA –

trgovina in servis orožja
Vladimir Huber, s. p.

- odkup in prodaja novega in rabljenega orožja
- več pištol in revolverjev
- Suhlova montaža (od 250 €)

MARIBOR,
Ulica heroja Šaranoviča 29
Tel.: (02) 252-78-85
(od 8.30 do 15.30).

Hubertus
Club d.o.o.

Ljubljana
Ribji trg 3
Tel.: 01/421 41 90
Faks: 01/421 41 91
GSM: 041/618 610
E-mail: hubertus.club@siol.net

AVSTRALIJA

10- do 12-DNEVNI
»ALL-INCLUSIVE«
PROGRAM LOVA
z vključenim poletom,
prevozi, bivanjem
in hrano, lovom
in odstrelom
VODNEGA BIVOLA
brez omejitev moči trofeje
6.600 €

Lovna doba: junij–oktober

V začetku septembra
bo skupina vodena
od Ljubljane naprej.

Društvo Slovenskih Lovcev F-JK – DOBERDOB
in Strelska družina Svoboda – Sežana

vabita na

STRELSKO TEKMOVANJE ZA 3. POKAL PRIMORSKE

Pokrovitelj tekmovanja je
Združenje Slovenskih Športnih Društev v Italiji (ZSŠDI).

Tekmovanje bo v nedeljo, 14. 6. 2009, z začetkom ob 8. uri na strelišču v Kazljah (Štorje pri Sežani).

Tekmovalci bodo ekipe (od 3 do 5 članov) – šteli bodo najboljši trije rezultati – in posamezniki v dvojni kombinaciji:
– na 20 glinastih golobov v lovskem položaju;
– 10 strelav na tarčo, 35 m (pet strelav na tarčo srnjak in pet na tarčo divji prašič, prosto), z MK puško, teže do 5 kg, z optiko ali brez nje (dovoljena največ 12-kratna povečava), s prislonom ob fiksnem količku.

Najboljše ekipe in posamezniki bodo prejeli pokale in praktične nagrade (za najboljše rezultate v kombinaciji in kot posamezniki).

Za popestritev bo tudi streljanje na slepo tarčo.

Prisrčno vabljeno!

Informacije:

e-naslov: massimo.sbarbaro@doberdob.org ali po telefonu:
Massimo: +39471255980, Erik: +393487806353.

Društvo Slovenskih Lovcev F-JK - DOBERDOB

vabi na

STRELSKO TEKMOVANJE Z RISANICO

Pokrovitelj tekmovanja je
Združenje Slovenskih Športnih Društev v Italiji (ZSŠDI).

Tekmovanje bo v nedeljo, 10. 5. 2009, z začetkom ob 8. uri na strelišču v Ušjah (Sovodnje pri Gorici).

Tekmovalci bodo streljali z risanico z naslonom na 100 m. Strelni daljnogled ima lahko največ 9-kratno povečavo. Strelci bodo streljali v lovski, športni in vojaški kategoriji (brez optike).

Najboljši posamezniki bodo prejeli pokale in praktične nagrade. Poskrbljeno bo za hrano in pijačo.

Informacije:

e-naslov: massimo.sbarbaro@doberdob.org ali po telefonu:
Massimo: +39471255980
Erik: +393487806353

KOMISIJA ZA LOVSKO KINOLOGIJO pri LZS
in VZREJNA KOMISIJA ZA BARVARJE

organizirata

TEČAJ ZA VODNIKE KRVOSLEDCEV

Tečaj bo od 4. 6. do 6. 6. 2009 predvidoma v lovišču LPN Pohorje. Namenjen je usposabljanju vodnikov, ki imajo lovške pse primerne za šolanje v delu po krvnem sledu in se želijo ukvarjati z iskanjem ranjene divjadi.

Od udeležencev pričakujemo:

- da imajo vsaj tri leta lovskega staža,
- da vodijo psa lovške pasme, ki obvlada osnovne vaje ubogljivosti in ima opravljen PNZ za svojo pasemsko skupino.

Stroški tečaja in nastanitve bodo znašali okrog 150 € in jih je treba plačati po predhodni prijavi. Prijave lahko pošljete do 22. 5. 2009 na naslov:

Alojz Drnovšek, Cesta 9. avgusta 81, 1410 Zagorje, ali na elektronski naslov admovsek@gmail.com

Dodatne informacije lahko dobite na št. 041/7301551, Deberšek, ali 031/270148, Drnovšek.

Predsednik komisije za lovsko kinologijo:
Marjan Gselman

Predsednik VK za barvarje:
Bojan Deberšek

AS
Puškarstvo Špendal, d.o.o.
Gramozna pot 9, 1000 Ljubljana
Gsm: 041 399 307
E-naslov: puskarstvo@siol.net

PRODAJA VRHUNSKIH IZDELKOV:

PUŠKARSTVO ŠPENDAL **SWAROVSKI OPTIK** **Leica** **Blaser** **ZEISS** **CHEVALIER** **SAUER**

in druge opreme ...

DRUŠTVO LJUBITELJEV PTIČARJEV
v sodelovanju z LD Boris Kidrič

prideja v soboto, 30. maja 2009,
pred lovskim domom LD Boris Kidrič v Zgornji Hajdini pri Ptuj

VZREJNI PREGLED PTIČARJEV

Vse lastnike ptičarjev obveščamo, da je vzrejni pregled obvezen za vse psice/pse, ki še niso bili uporabljeni za vzrejo, a bi lastniki želeli z njimi vzrejati oz. jih uporabljati za pleme. Za take psice/pse naj lastniki s seboj na vzrejni pregled obvezno prinesejo originalni rodovnik, potrdilo o rentgenskem pregledu kolkov ter ocenjevalne liste s preizkušenj in telesnih ocenjevanj. Uvoženi psi morajo biti vpisani v slovensko rodovno knjigo. Na vzrejni pregled se je obvezno treba predhodno prijaviti najpozneje do 20. 5. 2009! Prijavnici obvezno priložite fotokopije: obeh strani rodovnika, vseh ocenjevalnih listov s preizkušenj, potrdila o slikanju kolkov.

Hkrati bo na istem prostoru potekala tudi 7. Specialna razstava ptičarjev s podelitvijo CAC - SLO, ki jo priznava KZS. Za lastnike ptičarjev, ki svojih psov še nimajo ocenjenih, bo v okviru prireditve organizirano tudi telesno ocenjevanje.

Podrobnejše informacije o prireditvi, vključno s prijavnico na razstavo in prijavnico za vzrejni pregled, dobite na spletni strani www.pticarji.net ali pri članih Društva ljubiteljev ptičarjev.

Vse prireditve bodo potekale po vnaprej določenem časovnem razporedu, zato na nobeni od njih ne bo mogoča udeležba psov, ki prej niso bili prijavljeni!

Dodatne informacije o prireditvah: Alenka Pokorn, tel.: 041/594-644 in (01) 3612-726, po 20. uri.

Vrhunska kakovost – sprejemljiva cena
LOVSKI DALJNOGLED 7 X 42 WP

- vrhunska kakovost slike
- izvrstna vidljivost v mraku
- široko vidno polje
- polnjen z dušikom
- natančna nastaviteljivost
- 10-letna garancija
- cena: **210,00 €**

BELUGA, d.o.o., Slovenska c. 8, 1000 Ljubljana; (01) 25 10 880, 041 72 60 11

 ...LOV NA KRILIH ŠNEFA
www.snef.si

LOVSKA OBLAČILA "ŠNEF"
LOVSKA OBUTEV
OPTIKA
ORGANIZACIJA LOVA

Tel.: 070 41 41 41 - Marko, 070 41 41 42 - Jani
info@snef.si

PREDSTAVIMO SE VAM TUDI V VAŠI LOVSKI DRUŽINI

Vrhunska kakovost - sprejemljiva cena
LOVSKI SPEKTIV SANJU 15 - 45 x 60 WP

izvrstna vidljivost v mraku • vrhunska kakovost slike • polnjen z dušikom
dolžina: 33 cm • teža: 980 g • neoprenska torbica

CENA:
270,00 €

Beluga, d.o.o. • Ljubljana
Naročila in informacije: 01/ 25 10 880 ali 041/ 72 60 11

TEHNO OPTIKA
SMOLNIKAR d.o.o.

TRGOVINA IN SERVIS

Brnčičeva ulica 13
1231 Ljubljana-Črnuče
tel. +faks: 01 426 32 72
e-mail: tehnooptika@siol.net
www.tehnooptika-smolnikar.si

PRESELILI SMO SE

Na safari v Južnoafriško republiko, v dolino reke Limpopo.

9-dnevno potovanje; od tega 7 dni Afrike s 5 polnimi dnevi lova in odstrelom ene impale in enega merjasca bradavičarke; vse za 2.990 €. Cena vključuje vse prevoze, polni penzion, vizo, dokumente za vnos orožja, uporabo centra Wellness in Knajp, nezgodno zavarovanje. Dodatni odstrel antilop so mogoči po ceniku. Odhod skupine v našem spremstvu bo 6. junija.

In še: pavšalna cena odstrelav ženskih živali – elanda 150 €, gnuja 90 €, impale 20 €.

Na srnjaka na Madžarsko: za 1.290 €, 3 dni lova z osebnim vodnikom, odstrel treh srnjakov, 3 x polpenzion. Zagotovilo uspeha: Vračilo 200 € za neuplenjenega srnjaka.

Na merjasca v Romunijo in na Madžarsko: 1.490 € za 3 dni lova z osebnim vodnikom, odstrel enega merjasca (čekani do 20 cm), 3 dni, polpenzion. Zagotovilo uspeha: vračilo 900 € za neuplenjenega merjasca.

Črni medved (Nova Fundlandija): 4.200 € za 11-dnevni »all inclusive« program s 6 dnevi lova, odstrelom 2 baribalov po lastni izbiri, ne glede na trofejno vrednost. Vključeni so vsi prevozi ter nočitve na poti. Skupinsko potovanje in lov v našem spremstvu: 28. 6.–8. 7. 2009.

Pasat, d.o.o., Dolenjska cesta 11, 1000 Ljubljana
www.pasat.si > info@pasat.si > tel.: 01 428 37 40 > GSM: 041 728 143

MEDO sport
TRGOVINA ZA LOV, RIBOLOV IN REKREACIJO

Cesta Toneta Kralja 2, Grosuplje, tel.: 01/ 787 37 01
(Obrtna cona pod Slivniškim hribom)

 Titan Swarovski

 Mercury Blaser Gladius

 Sabatti

 Zastava Pajk klobuki

 LOVSKI TEKSTIL

 RUGER ALFA PRODI

AKCIJE KREDITI POPUSTI

9mm 390 €

Titan puške + montaža + optika -10%

- puške, pištole, revolverji
- strelivo - Sellier&Bellot, RWS, Geko, Norma, Focchi
- vse vrste lovskega tekstila in pokrival PAJK
- strelni daljnogledi, dvogledi ...

Odprto od ponedeljka do petka
od 8. do 12. in od 13. do 17.; sobota od 9. do 11.30

www.biros.si

ZGRABI ŽIVLJENJE
ZA NEVERJETNIH 24.249 EUR

 4x4 SILAK
DODGE NITRO
2.8 TURBODIESEL

DODGE

DODGE - C.J.I. d.d., LJUBLJANA, 01/ 5843-419, 5843-318
DC Dominko center d.o.o., PTUJ, 02/ 788-11-10
AM mobil d.o.o., CELJE, 03/ 425-50-00
DODGE - Nova Gorica, KROMBERK, 05/ 333-03-03
Nasmeh, KRANJ, 04/ 235-17-77

Ponudba velja zgolj za vozila modelno leto 2007. Do razprodaje.
MP cena vključuje vse dane popuste in akcije. Povprečna poraba goriva in emisija za NITRO je 9,4 l/100km in 250 g/km Co₂. Slika je simbolična.

VZREJALIŠČE FAZANOV V ITALIJI

prodajamo mongolske fazane za izpust v naravo ali nadaljnjo vzrejo.

Dostavimo vam jih na željeno lokacijo.

Kmetijsko posestvo Giovanni Madinelli – Ulica Codis 20 – 33050

Pocenia (VIDEM) ITALIJA

e-naslov: andrea.madi@libero.it ali mattelig@alice.it

Telefon: +3933 1 358 87 54 (govorimo slovensko)

OPTIČNE PIKE

Optične pike so namenjene za hitro streljanje in za streljanje v razmerah slabše vidljivosti.

RD 42

RD 30H

RD 30

RD 25H

Optična pika 2. generacije - Panoramba

dolžina: 82 mm, teža: 115 g,
4 velikosti merilne pike, 7 jakosti osvetlitve, ugodna cena:
120,00 €

BELUGA, d.o.o., Slovenska c. 8, 1000 Ljubljana; (01) 25 10 880, 041 72 60 11

NOVA GENERACIJA
PROFESIONALNIH
LOVSKIH
DVOGLEDOV

STEINER
GERMANY

Lovski mojster

CITYPARK / Ljubljana
BTC dvorana D - (prililče
Emporiuma), tel.: 01 585 17 41

mazda

VOLVO

Ugodnosti za
člane LD

interclass
cars d.o.o.
servis in prodaja vozil

Gorjupova 1, Ljubljana - Vič
(0)1 2000 940, 031 634 000

www.interclasscars.si

Pri nas vemo,
kaj lovci potrebujete!

AVTOHIŠA **JORDAN**

4x4+reduktor

SUZUKI Avtohiša Jordan - Škofljica • 01/366 63 48 • www.avtohisajordan.si

VIKING
Challenging the Laws of Nature since 1920

GORE-TEX

**šport
MOJCA**

T: 02 82 150 31
E: mojca.sport@ko-mo.si
Na Šancah 2
2390 Ravne na Koroškem

KROJASTVO

ROŽMAN

Slavnostne
lovske kroje,
srajce (tudi
z dolgimi
rokavi),
telovnike,
plašče
hubertus
in pelerine
izdelujemo
po meri.

Branko Rožman, s.p.
Erjavčeva 5, Brežice
GSM: 031/544 808
www.krojastvo-rozman.si
e-pošta: krojastvo.rozman@siol.net

**STRELNI DALJNOGLEDI
ANGLEŠKE FIRME HAWKE**

Velika izbira strelnih daljnogledov z osvetlitvijo ali brez. Daljnogledi so polnjeni z dušikom, so odporni proti odsunu in imajo 5-letno garancijo.

NE 6x44 IR 164,00 €
NE 1,5-6x44 IR 188,00 €
NE 3,5-10x50 IR 224,00 €

Informacije in naročila BELUGA, d.o.o. Ljubljana; Tel: 01 25 10 880 ali 041 72 60 11